

Tumeencaa apotaa'caa Wo'eencii lëgis Këyítfiida

Këyítfii fii fëri en fukanakfii Lúkkaa bín̄da. Faa ya d̄ewee kibín̄da fëri en «Hewhewii wo' ga loo Yéesu Kiristaa ee Lúkkaa bín̄da.» Këyítfii fii nak wo' ga loo tumeencaa apotaa'caa. Ga këyítfaa fufewaafaa, Lúkkaa béestíree kilímukkaa Yéesu, kipeskaagari ga ëldúna, kikaankaa na kimílískaagari ga buwaa kaaninda, bi ga daa ya b̄ewírohu d̄ook asamaanda.

Ga fii, ya béestí' daa Helii yisela'í'yii yoosukee ga apotaa'caa, ba baa wíil ga teerucaa kiyéegaloh Hewhewii winéwí'wii, kooroh ga doolii Helii yisela'í'yii onbada. Coonucaa ba dayee ga lëgëyaama ba tumdee Yéesuda na mesiklaatcaa ba tíkseed̄a, ya béestírinca ga. Waama, lak yaawúu'caa am an Wo'eenaa Kooh hayi'ba; b̄ibo' b̄iliis bokussii ga. Lúkkaa béestírin ban daa apotaa'caa dalee kiyéegaloh Hewhewii winéwí'wii ga buwaa enussii yaawúu'da. Ya wëñ nak kibéestí' lëgëyaa apotaa'cii banakbii bii tumda, ennda Pee' na Pool. Pee' yëri jangatee ga Yéerúsaleem bi tuuki'ta kikerceen ga d̄uuy yaawúu'caa. Pool ga baabcaagari, tuuki'ta kikerceen ga teerucaa buwaa enussii yaawúu'da fodii teeraa Añcoos, waa Korenti, waa Filiip na ciliis. Këyítfii t̄ëbírín Pool ga daa ya kooroh ga kibaab̄da tóoh. Fa teewohin ban coonucaa jaangucaa han kituukiru dayeed̄a na daa Helii yisela'í'yii

on dooli buwaa hanee ki'aas ga kikerceen baama bi ba yégíssa ga ngëmaagabada.

Fodaama, këyítfii fii teewinnduu an ñu ñan, ñu jomin kiyéegaloh Hewhewii winéwí'wii wo' ga loo Yéesu Kiristaada daa en béeb ga ëldúna.

Këyítfii tumeencaa apotaa'caa tíidoh anee:

A - Hewhewii winéwí'wii yéegalohussa ga Yéerúsaleem (1: 1-8: 4)

1 - Bescaa méeñjoh ga kipeskaa Yéesufa (1: 1-11)

2 - Macaas tanussa kibok ga apotaa'caa (1: 12-26)

3 - Helii yisela'í'yii yoosukka ga apotaa'caa (2: 1-13)

4 - Apotaa'caa seedi'ussa Hewhewii winéwí'wii ga Yéerúsaleem (2: 14-8: 4)

B - Hewhewii winéwí'wii yéegalohussa ga kúlkaa Yúudée na ga gohaa Samarii (8: 5-12: 25)

C - Hewhewii winéwí'wii yéegalohussa daa en béeb (13: 1-28: 31)

1 - Baawaa Pool ñeb kika' ña (13: 1-14: 28)

2 - Nookoh laakka ga Yéerúsaleem (15: 1-35)

3 - Baawaa Pool wukanakwaa (15: 36-18: 23)

4 - Baawaa Pool wukaahaywaa (18: 24-21: 16)

5 - Pool lagussa ga Kasu ga Yéerúsaleem (21: 17-23: 22)

6 - Pool bayussa paanaa yaawúu'caa (23: 23-26: 32)

7 - Pool bayussa Room (27: 1-28: 31)

Balaa Yéesu tagoh na apotaa'caanaa

¹ Fiilii Tewooffil, ga këyítfaa mi def kibínda, mi béestírin tóoh ińaa Yéesu tum, na ińaa ya jégíroh aboh ga dalaaraa, ² bi ga besaa Kooh bëwí'ti, ya lappa asamaanda, lakanaa ga doolaa Helaa yisala'í'yaa, ya nakin apotaa'caa ya tanukda kitum ińcaa ba jom kitumda. ³ Ga waa ya kolkoh ga coonucaagarida, ya hayya gaba na mandarga ciyewin caa teewoh an ya yaa pes: ińaa le' bes cidaańkaah-nikiis, ya yaa teewukoh gaba ee ya yaa wo'i naba ga loo Nguuraa Kooh. ⁴ Laakka bes, ya yuńga naba kińam, ya dígallaba an:

- Kaa úsaayat Yéerúsaleem, wayee sekat ińaa Paamudii dígohee ee dú keloheeka ga kúuwrooda. ⁵ En ki'ena, Sań bétisi'ee ga músú, wayee tes cijutuut ga fikii, dú hay bétisi'u ga Helaa yisela'í'yaa.

Yéesu lappa dook asamaan

⁶ Apotaa'caa nak hídirukohussa daama, ba meekissa Yéesu an:

- Ha'mudii, fu yah kituukiris Nguurii Isaray-eel diimadane?

⁷ Yéesu taassaba an:

- Dú onussii ki'ínoh jamaanaa, wala wahtaa Paamudii yah kituuki' Nguurii Isaray-eelda. Paamudii abin wahtaama na kihafci. ⁸ Wayee hay kilaak doolaa soruk garúu, waa meyoh ga Helaa yisela'í'yaa yah kiyosuk ga dookkúuda. Fodaama, dú en seediroo ga

teeraa Yéerúsaleem, na béeb gohaa Yúudée na waa Samaríi, bi ga topaaraa ëldúna.

⁹ Ga waa Yéesu lëehí'ta kiwo' iñaamaɗa, ɓa ɓaa malak gari ya yaa ɓëwíru ɗook asamaan, laakka yaayeelaa hay, kúnndari ga hascaagaba.

¹⁰ Lakanaa ɓa ɓaa lís kitaaginuk asamaan ga daa Yéesu en na kiyahɗa, ɓo' banak ɓaa ekuk kúltí ciyaanaaw, meyussa jemeet ga yahaaba, ¹¹ wo'ussaba an:

- Dú, ɓu-Gëlílée, ɗú tuukoh ya dii ɗú taaginuki asamaanii? Yéesu yiima, ɓëwíru aaw asamaanda haysisan fodii dii ɗú hotti yii yah asamaanda.

Yúdaa lofirohussa na Macaas

¹² Waa ennda ɗa, apotaa'caa meyohussa tégèlaa wo'u tégèlaa Ólíwiyéecaada, ɓa boyukka teeraa Yéerúsaleem. Ee dekataama úsaayoh na Yéerúsaleem iña hín na tídee ɓo' ga bes Sabat*. ¹³ Ga waa ɓa le''a Yéerúsaleem, ɓa lappa túuyaa hanoh ɗook ga taahaada, daa ɓa meeree kihídírukohɗa. Ba enee Pee', Saŋ, Saak na Andari, Filiip na Toomaa, Bartulëmíi na Mëccëe, Saak kowukaa Alfee na Simoŋ selootaa† na Yúdaa kowukaa Saak. ¹⁴ Béebɓa bokussa hel, ɓa ɓaa boki kikiim Kooh saycaa

* **1:12** 1: 12 Ga baahaa yaawúu'caa, iñaa onu kitíin ga bes Sabatɗa jomoo kiwëñ kíloomeet wínoo † **1:13** 1: 13 Selootaa wo'eenaa dakantilohu ga Simoŋɗa wërí e'see lagaa yaawúu'caa waa'see kilaak haffaɗa. Ba daanee kiheñoh ɓu-Room ee ɓa tookéerí kifay buu' Sesaa' lempu na ciliis. Malkat ɓan Mëccëe 10: 4

en tóoh: Mariyaama eew Yéesu, fibeti biliis na këmëejkímuncaa Yéesu, ensee daama ban.

¹⁵ Ga bescaama, buwaa gëm ga Yéesuda hídirukohussa, ba le'eera bo' bitéemée' na bo' bidaañkaah-kanak. Pee' kolukka ga leelooba, wo''a an:

¹⁶ - Mbokcii, iñaa Helaa yisela'í'yaa yéegalohee ga Këyítfaa Kooh, koorohhawa ga kúuw Dëwít, ga loo Yúdaa yaa kuliyukee ga buwaa abee Yéesuda, yërí jomee kilaak.

¹⁷ Yúdaa bokee garíi ee ya laakeera lëgëyci ga iñaa dí naksee kitumda. ¹⁸ Yúdaa nak, koparaa ya faysee ga baakaaraa ya tumeeda, ya lommba yoon ga, ya keennda da, hafaa kuliyuk: ya pookka, liilcaa aamukka. ¹⁹ Béeß bu-Yéerúsaleem yéegussa iñaa laakeeda, bi tahha ba teekka yonaama ga lakaagaba «Hakeldamak», wërí en «yoonaa ñífaa».

²⁰ Bíduunun fodaama ban ga Këyítfaa Kañcaa an: «Kaanfaagari tesat da dandañ ee ken hanat ga kidëk» Ee ban bíduunun an: «Bo' yiliis línat sasaagari.»

²¹ Laakin buwaa taabee naríi besaa en bééß ga wii Yéesu, Ha'mudii en na kipes ga leeloóriida, ²² iñaa aboh ga waa Sañ bëtísi'i bi ga besaa Kooh bewohhi ga leeloórii, ya lappa asamaanda, yíinoo ga buwaama jomee naríi kitaam kiseedi' kimílískaa Yéesu.

²³ Bo' banak tanussa: Yoseef yaa teeku Barsabaas ee baysi Yustusda, na Macaas.

²⁴ Lëehí'ta bééß buwaa kíimmba Kooh anee:

- Ha'mudii, fu yii fu ínoh keeñcii buwii bééßbada, teewaríi baa fu tanuk ga buwii

banakbii bii, ²⁵ ya beɓ sasaa Yúdaa foñ ga lëgëy ki'apotaa'kii ee ya ka'ta ga ðekataa en wuucida.

²⁶ Fodaama ba yípoħħaba tudoo' kitan yíinoo gaba ee iñaa hinnda ga Macaas. Ya atukoħħusa ga apotaa'caa bidaaŋkaah na yíinooyaa.

2

Helaa yisela'í'yaa yoosukka ga apotaa'caa ga besaa Pantakot

¹ Ga waa besaa Pantakot le'ɗa, bééɓ buwaa gëmindá hídírukohussa ga ðekat wíinoo. ² Dalla kilaak ríi' wiyaak waa meyoħ asamaan en fan uuris wiyaak waa keen, wa líiffa muut ga kaanfáa ba enoheeda. ³ Daama ba hotta iñcaa man na perem-kiwii meycá ga fikiíba, ca hëgískohha, ca warukohha ga ðook yaa en bééɓ gaba. ⁴ Bééɓba líifussa na Helaa yisela'í'yaa, ba aawwa kiwo' lak ciliis fodaa daa Helaa yisela'í'yaa onba kiwo'ɗa.

⁵ Wiima lak ga Yéerúsaleem, laakeera yaawúu' bigëmi' Kooh, baa enee daama ee ba meyoħee ga ðëkcii tooh en ga ëldúnada.

⁶ Ga coowaa ba keloh waama, ðëkaa tooh hídírukohha, buwaa jaahli''a lool ndaga yaa en bééɓ yaa keloh apotaa'caa baa wo' ga lakaagari ya bapɗa. ⁷ Ba waaru''a lool ee iñaa bettaba bi ba baa wo' an:

- Hanaa bééɓ buwii en na kiwo' bii enussii bu-Gëlílee book? ⁸ Tum na yaa en garuu bééɓ kelohi iñii ba wo'ɗa ga lakaagari ya bapɗa? ⁹ Ga ðuuycuu dii, laakin buwaa meyoħu kúlkaa Partes, kaa Medes na kaa

Elaamít. Laakin buwaa dëk Mesopotamíi, gohaa Yúudée na waa Kapadoos, waa Pom na waa Aasíi, ¹⁰ waa Fírígíi na waa Pamfílíi, waa Esípti, na waa Síreen en ga Líbíída, na buwii meyohu Room dëku diída. ¹¹ Béeß, ennda Yaawúu'cii na buwii aas ga Waasiigabada, bu-Keret na Araapcii, du bii kelohba ba bii yéega-loh tumeencii Kooh ciyaakcii ga lakciigaruu.

¹² Ba waaru'a lool ee hafcaagaba kúnukka bi ba baa wo' ga díkaantíba an:

- Iníi yii ya yee?

¹³ Ee buwaa bíinoo baa ñaawal buwaa gëm ga Yéesudá an:

- Buwii bii kapuun biiñ!

Jangataa Pee' ga bëríinaa Pantakot

¹⁴ Waa ennda dá, Pee' kolukka na apotaa'caa bidaañkaah na yíinooyaa, ya dalla kiwo' na buwaa ga dook an:

- Dú, Yaawúu'cii, na béeßpúu dú bii dú dëk Yéerúsaleemda, foñat noffúu ga iníi mi yah kiwo'da. ¹⁵ En ki'ena, yoo'-yoo' doñ wërí le', kon buwii bii laalussii hen fodii dii dú foñkada. ¹⁶ Wayee iníi laak yii, yërí Soweel, Sëldíiga-Koohaa yéegalohee an:

¹⁷ «Kooh wo' an: Ga bescii yah kiméeñjohda, mi hay kiso' Helii meyoh garooda ga dook baa en béeß; towutaagarúu tiyaaltaa na tibetitaa hay ki'enu bisëldíigaroo, oomaacii hay mín kihot iníi le''ii duum ee gu'gicii hay kilaak iníi feeñukba ga heey.

- 18 Ee ga bescaama, mi hay kiso' Helii meyoh garooda ga dook súrgacaagoo biyaalbaa na bibetibaa, ee ba hay ki'enu biseldiigaroo.
- 19 Mi hay kitum enaama cidóoyí' waa' ga dook ga asamaan na kintaan dii ga kakay: hay kilaak fodii ñíf, na kiwii na iifiilaa dúuk pútúl en fan yaayeel.
- 20 Nohii hay kiñúus tērúus ee ñiidii hay kiyo'oh fodii ñíf, balaa besii Ha'mudii hayanda le'aa, besaa wiyaakwaama líif na ndamda.
- 21 Bēríinaa, béeb baa fu kíim ga teekii Ha'mudiinaa, fu hay kimúc.»

22 Pee' tíkka ga an:

-Dú, fu-Isarayeel, súkúrukat iníi mi yahhúu kiwo'da: Yéesu Nasareet enee baa Kooh tee-weerúu an ya taabee nari. En ki'ena, Kooh tummba kintaan na mandarga ci dóoyí'-waa', caa kooroh gari ee tummbaca ga duuycúu, fodii dii dú inohkada, dú béebpúu. ²³ Baa yaama tikussa ga yahhúu fodaa daa Kooh waareeka ee waayukeeka kuméeñí'da. Dú koorohha ga yah yiifa'cii, dú appari, ²⁴ wayee Kooh mílísit'ari, bégíssari ga mesiklaatcaa ga kikaanda. En ki'ena, kikaan mínéeriiri kibaŋ.

²⁵ Ee Dēwít wo'ee ga iña aaw ga Yéesu an:

«Mi dēkee kihot Ha'mudii ga fikíiroo,
ee ya yii ga yahaaroo doonaa ken
mínooroo kibúuk.

²⁶ Kērí tah keeñjoo soosin, ee yeekcii meyoh kúuwrooda tewohinka,

ee ban faanfigoo ga daa fa faanohsanda
abin yaakaa'

²⁷ Ndaga Ha'mudii, fu foñanndii fitiigoo tes ga
daa buwaa kaanin enohda,
ee fu íisanndii ßiigaraa yisela'í'yii nop ga
duuy loy.

²⁸ Fu teewinndoo waasaa ëewdoh bo' ga
kipesda,
ee fu hay kisóosí' keeñnjoo ndaga fu yii ga
yahaaroo.»

²⁹ Pee' tíkka ga an:

- Mbokcii, mi míninndúu kiwo' yiléerí' ga
loo caasammbuu Dëwít: ya kaanin, acuunun
ee bi wati loyiigari wii lís ki'en dii. ³⁰ Buu'
Dëwít nak enee seldiiga-Kooh ee ya ínoheera
an Kooh díginndi, waatta an hay kilaak ga
nílaa tucaasamuntaagari yaa lamanndi ga
Nguuraagari, en buu'. ³¹ Dëwít maañeera
ki'ínoh an Kiristaanii hay kimílís, kèrí taheeri
kiwo' an: «Kooh foñnjiiri ga daa buwaa kaanin
enohda, ee faanfaagari noppii ga duuy loy.»

³² Yéesu, yaa mi wo''úu yaama, Kooh
mílísfinndi ga buwaa kaaninda ee dí béebpii
dí tíkin hassii ga. ³³ Yéesu, Kooh bëwí'-
tari, yugi'tari ya hanohhi yah-ñaam, ya laassa
ga Helaa yisela'í'yaa Paamudii dígoheeda, ya
yoosuki'ta Helaa ga dookkii ee ínaama yëri en
íinii dú hotda na íinii dú kelohda. ³⁴ En ki'ena,
Dëwít mosoo kilap ga Kooh ee ya ga kihafci
wo'in an:

«Kooh, Ha'mudii wo' Ha'mudiigoo an:
“Yugohaaroo yah-ñaam,

³⁵ bi ga daa mi tuman buwii saɲngaada

ditogaa' kotfu." »

³⁶ Pee' enissaba an:

- 'Béebpúu, d'ú bu-Isarayeel ínohat gaka an: Yéesu yaa d'ú daayee ga kuraanaada yèrí Kooh tum Ha'mudii na Kiristaanii!

³⁷ Daa buwaa kelohee jangataama, fitcaagaba gú'ta kèrít, ba meekissa Pee' na apotaa'caaa bíinoobaa an:

- Mbokcii, dí jom ya kitum?

³⁸ Pee' taassaba an:

- Súpítat kipeskiigarúu, yaa en béeb bétísi'uk ga teekii Yéesu Kiristaa, doonaa d'ú bayalu baakaa'cumgarúu, en danaa Kooh onndúu Helii yisela'í'yii. ³⁹ En ki'ena, iñaa Ha'mudii, Koohyiigaruu dígoheeda aawee garúu na towutaagarúu na béeb buwaa úsaayin, béeb buwaa Kooh yah kinook ga hafcida.

⁴⁰ Pee' yaa nookba, yaa daasba na wo'een ciliis ciyewin an:

- Tookat Kooh músallúu, d'ú meyoh ga buwii bibóní'bii ga jamaanii watida.

⁴¹ 'Béeb buwaa took wo'eencaa Pee'da, bétísi'ussa. Ga besaa bèríi, iñaa le' bo' bijúnikaahay baatukka ga tēelíbēecaa. ⁴² Ba tookka coonu ga kisúkúruk jégírohcaa apotaa'caaa eroheeda, ba ennda wíinoo, ba boki ñamah na kikiim Kooh.

Ki'abohkaa laakee ga d'uuy buwaa deb kigēm ga Yéesuda

⁴³ Baa en béeb, fitaa yabee hen ndaga iñcaa cidóoyí'-waa'caaa apotaa'caaa tumeeda. ⁴⁴ Béeb buwaa gēm ga Yéesuda enussa wíinoo, ba

bokka ga iñaa en tooh. ⁴⁵ Ba toonnda iñaa ba laakda, ba warohha ga díkaantíba, yaa en béeb na iñaa ya soolukda. ⁴⁶ Ba dékee ga kihídírukoh ga Kaanfaa Kooh besaa en béeb. Bërí bokee kiñam ga kaancaagaba, ee ñamsee ñamahcaa na keeñ wisóosí', ee na keeñ wi'éréfí'. ⁴⁷ Ba kañi Kooh, ee béeb buwaa bíinoo waa'taba. Ee besaa en béeb Kooh yaa baat ga lagaagaba buwaa múcin.

3

Pee' na Saṅ wēkdussa baa lafañ hen

¹ Laakka bes Pee' na Saṅ baa yah Kaanfaa Kooh, kikíim Kooh; enee ga wahtu kigoonaluk, wahtaa buwaa kíimi Koohda. ² Laakeera bo' yaa límdohu na kilafañ, besaa en béeb ya haydohu ga kúuw-halkaa Kaanfaa Kooh, wo'si "halaa wimóri'waa", ya yuṅ daama, ya sarahtuki ga buwaa aasi Kaanfaa Koohda. ³ Daa ya hotee Pee' na Saṅ baa yah ki'aas Kaanfaa Kooh, ya lëríssaḅa yah, ba sarahhi. ⁴ Ba yíppari has, lëehí'ta Pee' wo'ari an:

- Malkaarí!

⁵ Lafañaa yaa malakḅa dijófi', ndaga ya foogee an baama yahhi kisarah yen. ⁶ Pee' nak wo'ari an:

- Mi laakoo hëelís, mi laakoo wúrúus, wayee mi hayyaa ki'e' inii mi laakda: Ga teekii Yéesu KiristaaNasareet, koluka fu tীন!

⁷ Lëehí'ta Pee' ammbari ga yahaa ñaabaa bëwí'tari. Ga saasi kotcaa yëgíssa gík, puuguluycaa hatinndari. ⁸ Ya ennda bërít tuukka, aawwa kitíin. Ya aassa na apotaa'caa Kaanfaa

Kooh, ya yaa tíin, ya yaa koltuk, ya yaa kañ Kooh. ⁹ Béeβ buwaa hottari ya yaa tíin, ya yaa kañ Kooh. ¹⁰ Ga waa βa ínohsohha an yèrí enee na kisarahtuk ga halaa Kaanfaa Kooh, βa waaru"a ga lool.

Jangataa Pee' ga duuy Kaanfaa Kooh

¹¹ Baa lafañeeda tagohissii ga fenoo Pee' na Saṅ. Béeβ buwaa waaru'ussa ga lool, βa βaa fool kilaakneeβa ga dekataa teeku «Tíidískaaraa Salomonda». ¹² Daa Pee' hotee iñaama, ya wo"a mbooloomaa an:

- Dú βu-Isarayeel, iñii han kilaak yii jaa-hallúu ga ya? Dú malkohhíi ya en fan dooliríi wala kiniik Kooh onndíi kitíinlukoh bii yii? ¹³ Kooh yaa Abaraham, yaa Ísaak, yaa Yakoop, yaa caasamuncaarúu teewohin ndamaa Yéesu, súrgaagari. Ee dú ga ki-haffúu dú βèrí tooneeri, dú taasukkari ga fikíi Pílaat ee lak sah yaama beβkinndi ki'íis. ¹⁴ Baa yisela'í'yaa ee yijúwí'yaa dú taasukkari, dú nammba kikiim Pílaat ya meydohi'túu ga kasaa βaa lagi kumuun βo'. ¹⁵ Fodaama, dú aplukka βaa laak kipesda, wayee Kooh mílísí'-tari ga leeloo buwaa kaaninda ee iñaama dí enin seedi ga. ¹⁶ Doolaa teekaa Yéesu na gëmii dí gëm garída wèrí on bii yii dú hot ee dú ínohsohinda, dooli kituuk. Kigëm ga Yéesu onndi kiwak peleṅ fodii dii dú bééβpúu dú hotkafa.

¹⁷ Diimada mbokcii, mi ínohin an iña a dú tum yaama, dú na buwaa kuliyuk garúuda, ki'ínohoo tah dú tummbi. ¹⁸ Kooh nak mètí'ta

fodaama iñaa ya yéegalohée kooroh ga kúuw seldíigacaagaríða. Ya wo'ee an Kiristaanaagari hay kikoo' ga coonu. ¹⁹ Kon súpítat kipeskiigarúu, dú boykidoh haffúu ga Kooh doonaa Kooh séti'túu ga baakaa'cumgarúu. ²⁰ En d'anaa, Ha'mudii hay kihaydoh jamaanu ki'íkaruk, ya wosoh Yéesu, Kiristaanii dú díŋsee kuméeñí'da. ²¹ Wayee diimada, Yéesu jom kites ga asamaan bi ga daa Kooh hewí'san tooh en yi'as, foda ya yéegalohéeka kuméeñí' koorohha ga túuwtaa seldíigacaagari bise-la'í'baada. ²² Ee Móyíis wo'eera an:

«Ha'mudii Koohyigarúu hay kiwosoh garúu seldíiga-Kooh, fodiigoo, yaa bok narúu heet. Iñaa ya wo''úu tooh, leenaa sükúrukatti. ²³ Béeb baa fu tookkii kisúkúruk seldíiga-Koohaamanaa fu hay kimeydohu ga buwaa Kooh, fu apu.»

²⁴ Béeb seldíiga-Koohcaa wo'see ga iñaa-mada, aboh ga Samiyeel bi ga bíinoobaa tík garíða, ba yéegalohée iñii hew yii diimada.

²⁵ Iñaa Kooh dígohee koorohha ga seldíiga-caagaríða enee wuurúu ee dú laakin bak ga kifiliimunkaa Kooh pook na caasamuncaagarúu'da, ga waa ya wo' Abaraham an:

«Mi hay kibarkeel heetcii ga öldúnada tooh ee koorohan ga tucaasamuntaagaraa.»

²⁶ Fodaama Kooh bebpa súrugaagari, wosari kibarkeellúu, ya foñlukoh baa en béeb tumeencaagari cibóní'caa ya tumíða ee Kooh defka garúu.

4

Pee' na Saŋ bayussa ga fíkii paanaa wiyaak-waa

¹ Pee' na Saŋ, lak ɓaa lís kiwo' na ɓuwaa, laakka sarahohcaa hayu gaɓa taabu na ɓaa kuliyukee ga ɓuwaa watuksi Kaanfaa Koohɗa na Saduseyeenɗaa. ² Keeñɓa tamee ga daa ɓa hot Pee' na Saŋ ɓaa jëgí' ɓuwaa, ɓa ɓaa yéegalɓa an kimílískaa Yéesu tahin bi ɓuwaa kaandɗa hay kimílísu. ³ Ɓa ammba Pee' na Saŋ lagussaba ga kasu bi ga kooh-wíisfaa ndaga lak Kooh hoowin. ⁴ Ɓo' ɓiyewin ga ɓuwaa kelohsee wo'eencaa apotaa'caadɗa gëmussa. Fodaama ga ɓuwaa gëmɗa tóoh, yaalcaa jomeera kile' ɓo' ɓijúnni-yëtúus.

⁵ Ga kooh-wíisfaa, ɓuwaa kuliyuk ga yaawúu'caadɗa, yaakcaa, na jëgíroh-waascaa hídírukohussa ga Yéerúsaleem. ⁶ Aan, ha'-kaadaa sarahohcaa na Kayíf, Saŋ na Ēlíksaan, na ɓéeb ɓuwaa bok ga gíraa ha'-kaadaa sarahohcaadɗa, ensee daama. ⁷ Ɓa nakohha kihaydoh Apotaa'caa ga fíkiiɓa, ɓa meekissaba an:

- Dú kooroh ga doolii wiida wala ga teekii wiida bi d'ú mín wëkí' ɓii yii?

⁸ Ga ɗekataama Pee' líiffa na Helaa yise-la'í'yaa, loffaɓa an:

- Dú yaakcii, na ɓuwii kuliyuk ga heetciida, ⁹ waa d'ú bayyíi wati kitaas waas ga yijófi'yaa dí tumi' lafañaadɗa na daa dí kooroh bi ya wakkadɗa, ¹⁰ kon ínohatka d'ú ɓéebpúu na ɓéeb heetii Isarayeel an dí kooroh ga teekaa Yéesu KiristaaNasareet, yaa d'ú apee ga waa

dú daayci ga kuraanaa ee Kooh mílísit'ari ga buwaa kaaninda. Yéesu yaama yé'ri tah bi bii yii wak ya tuuk dii ga fíkiirúu. ¹¹ Yéesu yé'ri en baa Bíncaa cisela'í'caa wo' gari an: «Ato-haa, tawohohcaa jafeeda -- ee wo'u narúu -- méeñjohin ki'en atoh-koñaa túuyaa.» ¹² Enndii garinaa, kimúc laakoo ga fen diliis. En ki'ena, laakoo teek wiliis ga èldúna waa Kooh e' bo'-súusúus ee wa mín buwii kimús'al.

¹³ Buwaa atti'i ga paanaa wiyaakwaada, waaru'ussa ga daa Pee' na Saṅ kaañu wo'een-caagabađa, ee iñaama bettaba ndaga ba ínohin an Pee' na saṅ jagussii. Ba hotta an ba bok ga buwaa taabee na Yéesuda. ¹⁴ Wayee daa ba hotee ban baa wëkduseeda tuukin ga yahaa Pee' na Saṅ, ba laakissii iña ba wo'an. ¹⁵ Waa ennda đá, ba ebilla apotaa'caa kimey paanaa atti'ohsida paay, ba awwa kihotoh ga díkaantiba. ¹⁶ Ba baa wo'an:

- Buwii bii đu tumanba na? En ki'ena, wó'orin an buwii bii tumuunun kintaan wiléerí'. Béeđ bu-Yéerúsaleem yéeguununka ee đu mínooka kisaṅ. ¹⁷ Du hëwëlatba, đu hoonohba kiwo' na bo' ga loo teekii Yéesu, en đanaa, iñuma wëñoó đá kisiw ga đuyuy buwum.

¹⁸ Waa ennda đá, ba baylukka Pee' na Saṅ, ba kokohhaba ba íis yas kiwo' loo Yéesu wala kijëgíroh ga teekaagari. ¹⁹ Wayee Pee' na Saṅ loffaba an:

- Wo'at rek! Iñii yiida wëñ kijúb ga fikii Kooh? Kikeloh wo'eenndúunoo, kikeloh wo'eenci? ²⁰ Wayee dí ga kihaffii nak, dí mínoo ki'íis kiyéegaloh iña dí hot na iña dí kelohda.

21 Atti'ohcaa biyaakbaa hewëlussaba, ba iissaba ndaga ba laakéeríi daa ba kooran bi ba sodalba ee lak buwaa bééɓba baa kañ Kooh ga iñaa laakee yaama. 22 'Baa Pee' na Saŋ wëkdee na kintaanda wëñdeera tíkiis tidaaŋkaah-nikiis.

Buwaa gëmindá enussa ga kikiim-Kooh

23 Ga waa Pee' na Saŋ íisuda, ba baa yah ga buwaa ba taabi nabaɗa, ba béestí'taba tooh iñcaa sarahohcaa biyaakbaa na yaakcaa wo'eeɓada. 24 Ga waa buwaa súkúrukussa iñaa béestíru yaama, ba bokka bééɓba kikiim Kooh anee:

- Cic Kooh, fu yëri sak asamaanii, na kakay-fii, na giyyii na tooh iñcii en gaɗa.

25 Fu yëri kooroh ga tumeencaa Helaa yise-la'íyaa fu tummba wo'eencii cii ga kúuwkaa caasambii Dëwít, súrgafu an: «Iñii tah ya coow koluk ga ɗuuy heetcii? Iñii tahba kipokoh nof ya ga iñcaa mínoo kilaak?

26 Buu'cii ga ëldúnada na buwii kuliyuk ga heetcii ga ëldúnada bebkuunun ee ba enin wiinoo kiheñoh Kooh, Ha'mudii na buuraa ya falɗa.»✧

27 En ki'ena, wëerin an Eroot na Poos-Pílaat na bu-Isarayeel na heet ciliis hídirukohuunun ga teerii wii kiheñoh Yéesu súrgiigaraa yise-la'íyii fu fal buu'ɗa. 28 Fodaama ba mëtí'si'a tooh iñaa fu natee kitum kumëeñí' ee ga dooliigaraa fu onndawa kimín ki'en. 29 Ee diimada Ha'mudii malkaa ga dii ba sooŋngíiɗa; onaaríi,

✧ 4:26 4: 26 Mëdírohat na Kañcaa 2: 1-2.

dí súrɣaciigaraa kiyéegaloh Wo'eeniigaraa na fit wiyégísí' gík. ³⁰ Lërísaa yahiigaraa doonaa bibo' wékdu, ee kintaan na enaama cidóoyí'-waa' laak ga teekii Yéesu, súrɣiigaraa yisela'í'yii.

³¹ Buwaa baa lëehí' kikiim Kooh, dekataa ba eneeda waa yëngëluk, ba líiffa béebba na Helaa yisela'í'yaa, ee ba baa yéegaloh Wo'eenaa Kooh na fit wiyégísí'.

Bu-Yéerúsaleembaa gëmda atukohussa alalcaagaba

³² Béeb buwaa gëmda bokussa keeñ wíinoo na hel. Yíinoo gaba wo'éerii an ínaa ya laakda ya eemdohwa ga hafci rek, wayee béeb ínaa ba laakda, ba atukoheeri hen, en wíinoo. ³³ Apotaa'caa baa seedi' ga daa ba wëñ kimín kimílískaa Yéesu, Ha'mudii ee Kooh taamba naba ga tooh. ³⁴ Ken ñakéerii dara gaba. Béeb buwaa laakee yoon wala kaanda, toonussaca, ba haydohha cadamfaa, ³⁵ ba e'tafa apotaa'caa, lëehíraa koparaa warohu buwaa, yaa en béeb na ínaa ya soolukda. ³⁶ Laakeera ban baa teeku Yoseef, ya ínaa Léwít ee límohu Sipa'. Baa yaama apotaa'caa teekeeri Barnabaas, wërí en «bii daasi buwiida». Baa yaama laakeera yoon, ³⁷ ya toonnda yoonci haydohha cadamfaa, ya tikkafa ga yah apotaa'caa.

5

Sabohfaa Anañaas ya na betici Safíraa

¹ Laakka nak baa teeku Anañaas, ee betici teeku Safíraa. Ya toonnda ga kakayfaagaba.

² Ya pokohha nof ßan na ßetici, ya tëhdohha ßan ga koparaa yoonaa toonohuda, lëehi'ta ya e'neera apotaa'caa iñaa tesda. ³ Waa ennda da, Pee' wo''ari an:

- Anañaas, iñii tah ya Seytaani te' keeñfu, fu kaakin Helii yisela'í'yii saboh ee fu tëhdohin ga koparaa fu toonoh yoonada. ⁴ Yoonaa tesee danaa, wa tesi'tiiraa dane? Waa fu toonndawa, koparaa enndii wuufune? Kon iñii fu waa' kitum yii fu mìnndi na kihalaat ga helfu? Fu kaakkii ßo'-súusúus saboh wayee Kooh yëri fu kaak saboh.

⁵ Daa Anañaas kelohee wo''eencaama, ya kennda kakay, ya dalla kikaan. Béëß buwaa yéengsee iñaamada, títussa lool. ⁶ Oomaa-yaalcaa kolkussa, múlussa faraaffaa, ßayus-safa ki'acnee. ⁷ Tíkka ga iñaa le' wahtu kaahay, ßeti Anañaas aassa, lak ya yéenggii dara ga iñaa laakda. ⁸ Pee' meekissari an:

- Wo'aaroo, cadamfii yoonii dú tooneeda tooh fëri fine? Betifaa taassari an:

- Ee, enee cadamfuma.

⁹ Pee' wo''ari an:

- Dú mín na kipokoh nof kiheel kidúk Helii Ha'mudii? Súkúruka! Buwum ka'see ki'ac yaalfuda booma ga halii, ee ßa hayyaa kibay, fu ßan.

¹⁰ Ga saasi betifaa keennda kakay ga kotcaa Pee', fa kaanda. Daa oomaa-yaalcaa aasee, ßa laakki kaanin. Ba bayyari, acsuneerari ga yahaa yaalci. ¹¹ Béëß buwaa gëm ga Yéesuda, na béëß buwaa yéegee iñcaa laak caamada, títussa lool.

Apotaa'caa tummba kíntaan ciyewin ga Yéerúsaleem

¹² Apotaa'caa baa tum ga leelo buwaa kíntaan ciyewin na enaama cidóoyí' waa'. Buwaa gëm ga Yéesuda mee'seera kihídírukoh ga dekataa teeku «Tíidískaaraa Salomonda».

¹³ Ken ga buwaa bíinoo tesda kaañéeríi kika' gaba, ee nak béeb buwaa wo'ee gaba yijúwí'.

¹⁴ Yewinnda lool biyaal na bibeti baa gëm ga Ha'mudii, ba baatukka ga buwaa gëmindá, fodaama mbooloomaa waa wëñ kiyak. ¹⁵ Ka'ta bi dúukoolí'caa baa meydohu ga mbedicaa, bii faanu ga gatan wala basañ doonaa Pee' kooroh danaa heyna sóogúufaagari mín ki'úul yíinoo gaba, ennda ga yii wala ga yay, ba wak. ¹⁶ Bibo' biyewin baa meyoh ga dëkcaa wiil Yéerúsaleemda, baa haydoh bidúukooli' na buwaa rañ am ee béebba baa wëkdu.

Apotaa'caa abussa ga kasu

¹⁷ Waa ennda da, ha'-kaadaa sarahohcaa na béeb buwaa taam narida, ennda buwaa bok ga Saduseyeencaa, inaadohussa apotaa'caa, ba koluki'taba. ¹⁸ Ba amlukka apotaa'caa, ba lanlukkaaba ga kasaa béeb tēcohside. ¹⁹ Wayee ga wekaa, laakka malaakaa Ha'mudii hay, lëgissa halcaa kasaa, meydohhaba, wo''aba an:

²⁰ - Karat Kaanfaa Kooh, daama dú jangat buwaa béeb inaa aaw ga loo kipeskii ki'askiida.

²¹ Apotaa'caa tumussa fodaa daa ya nako-hda. Kooh yaa wíis ga kímaa teel, ba aassa

Kaanfaa Kooh, ba aawwa kijégíroh. Ha'-kaadaa yaawúu'caa hayya, ya na buwaa taam narida, ba bëytohha béeb paanaa wiyaakwaa, waa béeb buwaa kuliyyuk ga heetii bu-Isarayeel hídohida, léehi'ta ba wosohha kikoo'nee apotaa'caa ga kasaa. ²² Soldaa'caa karussa, wayee daa ba le'ee kasaa, ba hottii apotaa'caa ga túuycaa ba lagohseedá, ba boyukka ba béesti'taba an:

²³ - Dí laak kasaa laguunun bi jofin, soldaa'caa tuukuunun ga halcaa, wayee daa dí aasee, dí légíssa daa ba lagohseedá, dí hottii bo' da.

²⁴ Yaa kuliyyuk ga soldaa'caa ga Kaanfaa Koohda na sarahohcaa biyaakbaa, daa ba kelohee wo'eencaa caama, ba jaahli'a lool ba baa meekiskoh iñaa mín kidal apotaa'caada.

²⁵ Waa ennda da, laakka baa hay wo'aba an:

- Buwaa dú lagee ga kasaada, man baa ga duuy Kaanfaa Kooh, baa jégí' buwaa.

²⁶ Baa kuliyyuk soldaa'caa ga Kaanfaa Koohda taamma na buwaagari, ba koo'neera apotaa'caa ee kinookoh laakkii ga ndaga ba niikee buwaa tapisohba na atoh. ²⁷ Ga waa ba haydohhaba, ba yugi'taba ga fikii atti'ohcaa biyaakbaada ha'-kaadaa sarahohcaa meekissaba an:

²⁸ - Dí hoonohéeriirúu kijégíroh ga teekaa baa yaamane? Ee malkat, Yéerúsaleem tooh gomin na iñcum dú jégírohida, ee dú waa'tii kikoo' daal kikaankaa baa yaama!

²⁹ Pee' na apotaa'caa tesda loffaaba an:

- Kooh yéri jom kitaabuku wayee enndii bo'-súusúus. ³⁰ Yéesu yaa dú apee ga waa dú

daayci ga kuraanaada, Koohyii bicaasambbii milisi'tari. ³¹ Ee yeri Kooh bewi', yugi'tari hanohha yah-naabaagari, ya fallari ya en buu' na Musalkaat doonaa ya on heetii bu-Isarayeel kimin kisupit kipeskaagaba en danaa ba bay-alu baakaa'caagaba. ³² Di beri en seedi ga incaa laakee caama, di na Helii yisela'iyii Kooh on buwaa taabukirida.

³³ Daa bu-paanaa kelohee wo'eencaama, ba aylukussa bi baa saak, ba waa'ta ki'ap apotaa'caaa. ³⁴ Wayee laakka Ferisiyeegaa teeku Gamaliyeel, ya enee jegiroh-waas ee beeb oneerari ce'. Ya kolukka, ya tuukka ga leeloo paanaa, ya nakohha apotaa'caaa meydohu foh paay. ³⁵ Leehi'ta, ya wo''a an:

- Du bu-Isarayeel, watukat inii du yah kitum buwii biida. ³⁶ Du niindisukaa ga inaa maan-jii dara, laakeera baa wo'u Tedaas; enee dii. Ya tikee hafci bo' yiyaak ee inaa le' bo' bitemee'-nikiiis taabukkari. Waayee daa ya apsee, beeb buwaa taabukeerida tasaarukohussa, gaama eemba daama. ³⁷ Ga fenocci, ga waha-taa buwii kinsee ki'inoh daa ba hideda, du hotissa dii Yuda yaa dekee Gelileda. Ya nookka bo' biyewin ga fenocci. Wayee daa ya apsee, beeb buwaa taabukeerida tasaarukohussa. ³⁸ Diima den mi wo''uu an: waassuu hanat ga buwii bii ki'en. En lakanaa incii ba jegirohda wala incii ba enukohda meyoh ga bo'-susususaa, ba hay kitasoh. ³⁹ Wayee en lak ca meyoh ga Koohaa, du minoooca kihoonoh kituuk. Kon kaa ekat haffuu ga kiheñoh Kooh. Bu-paanaa tookussa inaa Gamaliyeel

wo'da. ⁴⁰ Ba bayya apotaa'caa, ba ríplukkaba, lëehí'ta ba hoonohhaba kiwo' ga teekaa Yéesu, lëehí'ta ba íissaba baa yah. ⁴¹ Apotaa'caa meyohussa daa atti'ohsida, baa yah na keeñ wisóosi' ndaga daa Kooh atti'in an ba matin kitóróhdu ndaga teekaa Yéesuda. ⁴² Ee besaa en béeb ba baa ka' Kaanfaa Kooh na duuy kaancaa, ba baa lís kijégíroh na kiyéegaloh Hewhewii winéwí'wii wo' ga loo Yéesu, yii en Kiristaaniida.

6

Bo' biyitnabanak tanussa ki'amdoh apotaa'- caa

¹ Waama lak tëelíbéecca Yéesuda baa wëñ kibaatuk. Yaawúu'caa laksi kiGerekda baa ña'sukoh loo iñaa yaawúu'caa laksi ki'Ebërëe tumida. Ba ña'sukohee an beticaa bok gabada, ee yaalba kaaninda, daanee ki'aluku hen ga dúndaa warohsi besaa en béebda.

² Apotaa'caa bidaaŋkaah na banakbaa hídírohussa béeb tëelíbéecca, ba wo''aba an:

- Dí íis kiyéegaloh wo'eenii Kooh, dí am ga kiwaroh ñamah enndii iñaa gën. ³ Këri tah, Mbokcii, namat kitan ga duuycúu yaal biyitnabanak, baa inohohu ga kijúb, baa líifin na Helii yisela'í'yii ee laakuunun hel, dí sasba kitum lëgëyaama. ⁴ En dānaa dí ga kihaffii, dí ëewruk ga kikiim Kooh na kiyéegaloh wo'eeniigari.

⁵ Béeb buwaa gëmda tookussa iñaa wo'u yaama. Waa ennda da, ba tannda Iceen, bo' yigëmi' Kooh ee líifin na Helii yisela'í'yii,

Filiip, Porokoo', Níkanoo', Tímon, Parminaa, na Níkulaa yaa límohu Añcoosda ee enee yiifa' kudewaa, ya aassa ga waasaa yaawúu'caada. ⁶ Lēehí'ta, ba haydohha ba ga apotaa'caa. Baama tikussaba yah ga haf, kiimduussaba Kooh.

⁷ Wo'eenaa Kooh waa wēñ kisiw, ee ga Yéerúsaleem, tēelíbēecaa baa wēñ kibaatuk, ee sarahoh biyewin gēmussa ga Yéesu.

Iceen abussa

⁸ Kooh barkeella Iceen, líifí'tari na dooli, ya yaa tum enaama cidóoyí'-waa' na kintaan ciyaak ga duuy buwaa. ⁹ Laakka bibo' baa júwohéeríi na Iceen ee ba bokee ga jaangu-yaawúuraa "ñaamcaa laak hafbaða", ba enee biyaawúu', ee ba meyohee Síreen, Aleksandari, Sílisíi na Aasíi. Ba baa tēesdoh wo'een na Iceen. ¹⁰ Wayee, ba minéeríi yen ga wo'eencaagari ndaga ya wo'ohee kiñaañkaa Helaa yisela'í'yaa oneerída. ¹¹ Ba neehalla bibo' doonaa baama wo' an:

- Dí kelohin ya wo'in wo'een cisépí'í' ga Móyíis na ga Kooh.

¹² Fodaama ba tahha bi yaakcaa dēkaa, jégíroh-waascaa na bu-dēkaa, kolukussa ba keennda ga dook Iceen, ba ammbari, bayus-sari paanaa wiyaakwa. ¹³ Ba baydohha ban seedicaa yah Iceen kipoki' kiwo', wo'ussa an:

- Kaanfii Kooh fisela'í'fii na Waasii Móyíis, bii yii dēk kiwo' wo'een cisépí'í' gaca. ¹⁴ Dí kelohinndi yaa wo' an Yéesu Nasareet hay kibú' Kaanfii Kooh, ya súpít baahcii Móyíis foñi'tuudfa.

15 Béeß buwaa enee ga paanaa wiyaak-waada yípusa Iceen has, ba hotta fíkíifaagari faa melic en fan fíkíi malaaka.

7

Jangataa Iceen

¹ Wa ennda da, ha'-kaadaa sarahohcaa meekissa Iceen an:

- Iñcii fu wo'duda kayohe?

² Iceen taassa an:

- Dú, mbokciigoo, sükú'kattoo. Koohyii laak ndamda feeñukka caasammbuu Abaraham ga kúlkaa Mesopotamii lak ya ka'tii kidëknee teeraa Haran duum. ³ Kooh wo''ari an: «Meyohaa kúlkiigaraa, fu foñ buunfu, fu ka' kúlkaa mi teewanndaada.»

⁴ Waa ennda da, Abaraham meyooha kúlkaa bu-Kaldee, ya ka'ta dëkneera teeraa Haran. Ya ennda daama bi ga daa paamci kaanoh. Kooh bewohhari daama, paafdohhari dii ga kúlkii dú dëkoh watida. ⁵ Kooh onndiiri kilaak kakay fiinoo dii, enndii sah iñaa hín na pataᅇ-kot, wayee ya dínngari kilaak kúlkii, bu-níilaagari lamuka gari. Wiima nak lak Abaraham laakkii sah kowu. ⁶ Iñii yii yëri Kooh wo'eeri: «bu-níilaagaraa hay kidëku ga kúlkaa enndii kuuba ee daama ba hay ki'abu ñaam, ba sodalu iñaa le' tikiis titéemée'-nikiis.» ⁷ Kooh nak tikka ga an: «Heetaa yahba ki'am ñaamda, mi Kooh, mi haywa ki'atti. Lëhíraa ba hay kikúlkoh daama, ee ba yahhoo kijaamukoh dii ga dekatii wii.» ⁸ Wa ennda da, Kooh pokohha kifiliimun na Abaraham ee kigúruk

kéri en mandargaa kifiliimunkaa kaama. Fodaama, ga waa kowuci Ísaak límudfa, Abaraham gú'tari ga besaa wu-yitnakaahaywaa tík gada. Ísaak tummba fodaama, ya gú'ta kowuci Yakoop, Yakoop ñan gú'ta bicaasammbuu, towutaagari tidaaŋkaah na tanaktaa kuliyuk ga heetii Isarayeelfa.

⁹ Caasamuncaagaruu ñaama iñaadohussa këmëenjkífa Yoseef, ña toonndari ya bayu kúlkaa Esípti ki'en ñaam. Wayee Kooh taabee nari, ¹⁰ ya músallari ga coonucaagari. Kooh onndari kinebloh Farawoŋ, buuraa Esípti, ya onndari ñan kilaak hamham ga fíkíici. Yaama fallari ki'en gúwernëeraa kúlkaa Esípti na kituukuk kaanci béebfa. ¹¹ Wa ennda ña, a' wiyaak laakka ga béeb kúlkaa Esípti na kaa Kanaa. Araa mesikka lool bi bicaasammbuu laakissii iña ña ñaman. ¹² Ga waa Yakoop keloh an beli laakin ga kúlkaa Esíptida, ya wossa bicaasammbuu daama bes. ¹³ Kotaa kukanakkaa ña ka' ña, Yoseef tummba bi yaakmuncaagari ínohsohussari. Fodaama Farawoŋ ínohha buwaa en mbokcaa Yoseefda. ¹⁴ Lëehí'ta, Yoseef wosohha kikoo'nee mbokcaagari béebba na paamci Yakoop: ennda ño' bidaaŋkaah-yitnañan na biyëtúus. ¹⁵ Yakoop nak toolukka kúlkaa Esípti, ya ñeekka daama bi ga daa ya kaanohda. Bicaasammbuu ñan kaanohu daama. ¹⁶ Faraafcaagaba bayussa Síkeem, acussa ga loyaa Abaraham lomee na kopa'ci ga towutaa Emoo' ga Síkeemda.

¹⁷ Ga waa jamaanaa Kooh jomee kimëti'

dígaa ya waatee díngga Abarahamda deeyca, heetiigari baatukka, waa wēñ kilaw ga kúlkaa Esípti, ¹⁸ bi ga daa buu' yiliis falukohda. Buuraama nak ínohéeríi Yoseef. ¹⁹ Buuraama d'úka heetiigaruu, ya sodalla bicaasammbuu, ya gítíndaba kijaf towutaagaba doonaa ta pesoo. ²⁰ Móyíis límu ga jamaanaama, ja ennda ku'oomaakaa neblohin Kooh. Ja bayussa ga kaan paamci na eeci ñiin kaahay. ²¹ Ga waa ja jafuda, kowukaa Farawon kibetikaa balabpaja, ya ko'taja fodii kowuci. ²² Fodaama Móyíis korussa ga hamhamaa bu-Esípti, ee ya ennda bo' yilëekí'-solu ndaga wo'eencaagari na tumeencaagari.

²³ Ga waa Móyíis laak tíkiis tidaaŋkaah-nikiisda, helci ka'ta ga kiwaaknee bu-Isarayeel, mbokcaagari. ²⁴ Ya hotta daama bo' ga bu-Esípti yaa en na kisodal bo' yíinoo ga bu-Isarayeel, yaa feekki. Ya lúukidohhari, ya ëldúki'tari, appa baa bok ga bu-Esíptida. ²⁵ Ya foogee an mbokcaagari hay ki'ínoh an Kooh waa' kikooroh gari, ya músalba, wayee baama ínohhii iñaama ga. ²⁶ Ga kooh-wíisfaa, ya hotta bo' banak ga bu-Isarayeel baa enee na kiheñoh, ya waa'taba kijúwohi', ya wo''aba an: «biyaay, d'ú heñoh ya, ee d'ú bimbok?» ²⁷ Yaa jekelukee mooroomcida nak tappa Móyíis yah woo''ari an: «Bii fallaa buu' na atti'oh ga dookkíi ba? ²⁸ Fu waa'too ki'ap fodaa fu apee wútúwaa baa bok ga bu-Esíptidanee?» ²⁹ Daa Móyíis kelohee wo'eencaa caama, ya núppa, ya daakukneera ga kúlkaa Majaan. Ya ennda da bi ya laakka towu tanak daama.

³⁰ Tíkka ga tíkiis tidaañkaah-nikiis, laakka malaakaa Kooh feeñukki ga ěgí'-dúndagaa ga yahaa janjagaa Síneyíída, ga dúuy kiwii, kiwika a enee na kitak ga dúuy dútúk. ³¹ Móyíis dalla kijaahli' ga iña a ya hotda, ya yaa deey kimalak bi jof, wayee ya kelohha koonakaa Ha'mudii, kaa wo''i an: ³² «Mi yéri en Koohyii bicaasamfu, Koohyii Abaraham, Koohyii Ísaak, Koohyii Yakoop.» Daama, Móyíis yaa saak ndaga kitíit, ya kaañissii kibewí' has kimalak. ³³ Ha'mudii tíkka ga, wo''ari an: «dola a ñafa'ciigaraa ndaga dekatii fu togohda dekat wisela'í'. ³⁴ Mi hotin coonufaa heetaagoo enukoh ga kúlkaa Esíptida. Mi kelohin ti'iintaagaba, kéri tah mi yoosukin kisomba. Diimada, hay mi wossaa kúlkaa Esípti.»

³⁵ Móyíis yaama, yéri mbokcaagari taasukee, ba wo''ari an: «bii fallaa buu' na atti'oh ba?» Yéri Kooh wosee ya kuliyuk ga heetaa ya laasba, koorohha ga malaakaa Kooh feeñukee Móyíis ga dútúkaada. ³⁶ Móyíis na kihafci, yéri meydoh bu-Isarayeel kúlkaa Esípti ya tummba enaama cidóoyí'-waa' na kintaan ga kúlkaa Esípti, ga waa ba paaf giiyaa wiyoo'ohwaa, na ga waa ba kooroh ěgí'-dúndagaa ba tummba ga iña le'in tíkiis tidaañkaah-nikiisda. ³⁷ Móyíis yéri wo'ee bu-Isarayeel an: «Kooh hayyúu kimeydohi' ga heetiigarúu seldíiga-Koohaa man naroo.» ³⁸ Ga waa mbooloomaa negírukoh ga ěgí'-dúndagaada, yéri enee ban ga díkaanti bicaasammbuu na malaakaa Kooh wo'ee nari ga janjagaa Sí-

nayíífa, ee ya laassa ga wo'eencaa Kooh onohi kipesda, ki'e'tuuca.

³⁹Bicaasammbuu sagussa kitaam ga wo'een Móyíis, ba foñjari, helba boyukka Esípti.

⁴⁰Ba nakka Aaron an: «Tíɓɗaarii koohcaa kuliyukan ga fikíirii, ndaga Móyíis, yaa meydoheerii kúlkaa Esíptífa dí ínohoo iñaa dallida.»

⁴¹Waa ennda ɗa, ba tíɓpa doon, ba tummba yenba koohba, ba tummba sarah ga nataalaama. Keeñba soossa lool ga iñaa ba tíɓ na yahba yaama. ⁴²Kooh úsaayyaba, foñjaba baa jaamuk nohii, ñiidii na olcii ga asamaanda fodii koohba. Ee iñaama sah-sah yéerí bídu ga keyítfaa seldíiga-Koohcaa an:

«Dú, heetii Isarayeel,

ga wii dú tum sarah jú'caa

na sarah ciliis iñaa le' tikiis tidaaŋkaah-nikiis
ga egi'-ɗundagaada,

dú tumdeeroocane?

⁴³Múk, dú koorukee taalaa Molok yaa dú tík
Kooh haffúuda,

na nataalaa ku'olkaa Reefaan yaa dú tík
Koohda ban.

Nataalcaama dú bëerí hëwíreeca, dú baa jaamukca.

Këerí tah, mi hayyúu kitool, mi bayyúu daa wëñ
teeraa Babiloon ki'úsaay.»

⁴⁴Iceen tíkka ga an:

- Taalaa ɗaakohsee Bíncaa cisela'í'caa tee-woh kifiliimunkaa Kooh na bicaasammbúuda, ba taabee nawa ga ɗuuy egi'-ɗundagaa. Taalaama, Móyíis hëwíreewa fodaa daa Kooh teeweeriwafa: en ki'ena, ya nakee Móyíis

kihēwí'wa, ya taabuk ga daa ya hot lédírus-sífa. ⁴⁵ Taalaama, bicaasammbuu baa hayee ga fenoocífa laasussa gawa. Ba taammba nawa bi ga kúlkaa ba te'ee ga heetcaa Kooh kaalee ga fíkííbaɗa, lak Yosúwée yèrí kuliyukee ga fíkííba. Wa tessa daama bi ga jamaanaa Buu' Dēwít. ⁴⁶ Dēwít neblo-hha Kooh, ya kíimmba Kooh kiyípi'ti kaan daa tucaasamuntaa Yakoop* jaamukohanndi. ⁴⁷ Wayee Salomon yèrí mēēñjoh kitawahi' Kooh kaanfaa.

⁴⁸ Koohyii ga dookaa-dookɗa nak dēkoo ga kaanfaa bo' hēwí' na yahci. Ee fodaa daa sēldíiga-Koohaa bínkaɗa, Ha'mudii wo' an: ⁴⁹ «Asamaanii wèrí en baŋ-buuriigoo, kakayfii ennda ditogaa' kottoo. Kon dú tawahɗanndoo kaan fa man na? Wala dú heeli'too daa mi dēkohan da man na? ⁵⁰ In̄cuma béebca, hanaa enndii yahhoo hēwí'ca?»

⁵¹ Iceen wo'issa atti'ohcaa an:

- Dú bērí yēgís ga haf ee keēñciigarúu na nofciirúu dú lágınca pat ga kikelohi' Kooh†. Besaa en béeb dú en na kilebiroh Helii yise-la'íyii, dú taam bicaasammbúu. ⁵² Laakin sēldíiga-Kooh yínoo rek yaa bicaasammbúu hatallii ga kipese? Ba appa sēldíiga-Koohcaa ɗeɓ kiyéegaloh kihaykaa yijúwí'yiida. Ee watifii wati dú onin yijúwí'yii bíiŋ, dú apinndi. ⁵³ Dú laasin ga Waasii Kooh eroh, koorohha ga

* **7:46** 7: 46 Yakoop bayeera ban teekaa Isarayeel † **7:51** 7: 51 Wo'eenii Iceen wo' diida en fodii «ɓuwaa keēñcaa na nofcaa gúrukkii» ee waa kiwo' rek kisaŋ kikelohi' Kooh

malaakacaada, wayee dú taabukkiiwa. Iceen tapisohussa na atoh bi kaannda.

⁵⁴ Daa bu-paanaa wiyaakwaa kelohee wo'eencaa Iceen caama, keeñcaagaba caa oñ ndaga ki'aylukki, ba baa dowuk.

⁵⁵ Wayee, Iceen ga kihafci nak, líiffa na Helaa yisela'í'ya; ya taaginukka asamaan, ya hotta ndamaa Kooh, ya hotta Yéesu ban tuukin hanohha yah-ñaabaa Kooh, ⁵⁶ Iceen wo''a an:

- Malkat, mi hotin asamaanii lëgísukin, Kowukii bii tuukin hanoh yah-ñaabii Kooh.

⁵⁷ Daa ba kelohee wo'eencaama, ba dalla kipookoh na tifiip, lagussa nofcaagaba, ba íisukka waas kíinoo mílip ga dookci. ⁵⁸ Ba fassari bi ba meyca nari teeraa, ba aawwari kitapisoh na atoh ki'appi. Buwaa neehalsee ki'en seedi'da, súukussa kúltícaagaba kakay ga kotcaa oomaa-fiilaa teeku Sóoldá. ⁵⁹ Ga daa ba enee Iceen kitapisoh na atoh toohda, Iceen yaa kíim Kooh an:

- Yéesu, Ha'mudii, te'aa fítiigoo.

⁶⁰ Lëehí'ta, ya yí'a, lessa koonaa ga dook an:

- Ha'mudii, kaa taabukba baakaarii wii! Daa ya wo'ee iñaama, ya kaannda. Kaanaa Iceen waama, Sóol fareera ga.

8

Buwaa gëm ga Yéesuda Sóol hatallaba ga kipesba

¹⁻² Kaanaa Iceen waama, Sóol fareera ga. Laakka bibo' bigëmi' Kooh baa beβ faraaaffaa Iceen, ba accafa, ee ba kodukka lool kaanaa

Iceen. Ga besaa bērii Iceen apuda, buwaa gēmu ga Yēesu ee enu ga Yēerúsaleemfa dalussa kihatalu ga kipesba, hatal wiméeski'. Bēeb buwaa gēm ga Yēesuda tasaarukohussa ga gohcaa Yúudée na caa Samaríi bi tessa apotaa'caa doḡ. ³ Wayee Sóol ga kihafci, keennda ga d'ook buwaa gēm ga Yēesuda, ki'íslukohba ngēmaagaba. Ya yaa aas ga kaancaa, ya yaa am buwaa gēminda, betoo yaaloo, ya yaa laḡba ga kasu.

⁴Bēeb buwaa tasaarukohseedfa nak, baa wíl ga d'uuy kúlkaa, ba baa yéegaloh Hewhewii winéwí'wii.

Filiip yéegalohha Hewhewii winéwí'wii ga gohaa Samaríi

⁵ Fodaama Filiip ka'ta gohaa Samaríi, ga teeru wíinoo daama, ya yaa yéegaloh Hewhewii winéwí'wii wo' ga loo Kiristaa, Músalkaatii dígohseedfa. ⁶ Buwaa ga dēkaada tóohba aawussa kisúkúruk Filiip ndaga kintaancaa ba keloh ee ba hot ya tumida, ba gēmmbari. ⁷ En ki'ena, rab biyewin meyohussa na tifiip tiyaak ga buwaa d'uukoolinda, ee lafañ biyewin na beedukí' biyewin wēkdussa ban. ⁸ Fodaama keeñ-soos wiyaak laakka ga teeraama.

⁹ Wiima lak ga teeraama, laakin baa d'eb da ki'en, ya teeku Simoḡ ee ya enee luhusoh. Bu-Samaríi waaru'eera ga iñcaa ya tumeeda. Ya tíkee hafci bo' yilēekí'-solu, ¹⁰ ee bēeb, oomaanoo, yaakoo sūkúrukeera iñcaa ya wo'ida. Ba wo'ee gari an:

- Bii yii yëri en doolii Kooh, wii wo'u an wa doŋ wa minda.

¹¹ Ba baa súkúrukki dijóffí' ndaga ya maañinba kiwaaru'i ga luhuscaa ya tumida. ¹² Wayee daa Filiip yéegalohee Hewhewii winéwí'wii wo' ga loo Nguuraa Kooh na ga loo Yéesu Kiristaada, béeb buwaa, betoo yaaloo gëmmba, ba awwa kibētisi'uk; ¹³ bi ga Simoŋ luhusohaa sah gëmmba, ya bētisi'ussa. Ya aawwa kitaabuk Filiip rek. Ya waaru''a lool ga kintaancaa na enaamaciaa cidóoyí'-waa'caa ya hot Filiip tumida.

¹⁴ Apotaa'caa ga Yéerúsaleemda nak, kelo-hussa an bu-gohaa Samaríi te'uunun Wo'eenaa Kooh ga keeñba. Ba wossa Pee' na Saŋ daama. ¹⁵ Daa Pee' na Saŋ le'see da, ba kíimi'ta buwaama Kooh, ba laas ga Helii yisela'í'yii. ¹⁶ En ki'ena, lak Helii yisela'í'yii yoosukkii ga yíinoo gaɓa duum, ba eemeɓ ga kibētisi'u ga teekii Yéesu, Ha'mudii. ¹⁷ Waa ennda da, Pee' na Saŋ tíkussaba, yaa en béeb yah ga haf, doo ba baa han kilaas ga Helii yisela'í'yii. ¹⁸ Simoŋ hotta an Helii yisela'í'yii yoosukin ga dook buwaa ga waa apotaa'caa tíkba yah ga hafda. Ya waa'ta kineehal Pee' na Saŋ hēelís, ¹⁹ wo''a an:

- Onattoo ban kimín iñuma dú tumida, doonaa baa mi tík yah ga haf béeb ya laas ga Helii yisela'í'yii.

²⁰ Wayee, Pee' loffari an:

- Koparumgaraa saŋku'at ee fu saŋku'uk nawa. Iñaa Kooh onoh, fu fooŋ an fu mínndi

kilom na hēelise? ²¹ Fu laakoo wa' na bak ga inii yii ndaga keeñiigaraa júbpii ga fikíi Kooh. ²² Kon hebukaa jafaa halaatumgaraa wibóní' wuma dúuy, fu aaw kikiim Ha'mudii, en danaa ya bayallaa halaatumgaraa wibóní' wuma, en an mínukinaa! ²³ En ki'ena, mi hotin an fu líif na ki'iñaan ee fu ñaam-baakaa'. ²⁴ Simoŋ dalla kitaas an:

- Kíimdattoo Ha'mudii na kihaffúu, en danaa inçii dú wo'da wínoo gaca dalooro. ²⁵ Pee' na Saŋ, ga waa ba seedi'a, ba yéegalohha Wo'eenii Ha'mudii bi ba lēehí'ta, ba baa boyuk Yéerúsaleem; ee ga waasaa, ba baa yéegaloh Hewhewii winéwí'wii ga dēk ciyewin ga gohaa Samaríi.

Filiip bētisi'a baa dēk Ecoopíi ga waas Gaasaa

²⁶ Laakka bes, malaakaa Ha'mudii wo'a Filiip an:

- Koluka, fu ka' bak iñaa hanoh meyaa'-noh yah-seŋda, fu taam waasaa meyoh Yéerúsaleem aaw Gaasaada. Waasaama koorohsussii diimada.

²⁷ Filiip dalla kicoluk yaa yah. Ya hídohha na bo' yiyaal yaa meyoh kúlkaa Ecoopíi, baa nak enee baa yóomdu hen. Ee baa yērí en tuukkoh-alalaa buuraa Ecoopíi yibetiyaa wo'si Kaandaasda. Ya karee Yéerúsaleem kijaamuk Kooh, ²⁸ ee ya enee kiboyuk kaanba. Baa, lak yugin ga sareetaagari yaa jaŋ Kēyítfaa Ísayíi, sēldiiga-Koohaa bínda. ²⁹ Helaa yisela'í'yaa wo'a Filiip an:

- Gaawaa kitíin fu dab sareetaa waanee.

³⁰ Filiip foolla, dabpa sareetaa, ya kelohha baa yaa jaŋ ga Këyítfaa Ísayíi, seldíiga-Koohaa bínda, ya meekissari an:

- Iníi fu jaŋda, fu ínohin yen ga sahe?

³¹ Baa taassa an:

- Mi laakkii baa lóogísohdanndoowanaa, mi tuman na bi mi ínoh ínii wa waa' kiwo'da?

Lëehí'ta ya wo''a Filiip kilap ga sareetaa, ya yuŋ ga yahaaci. ³² Kudëkatkii ya enee na kijan ga Këyítfaa Ísayíi, seldíiga-Koohaada enee kii: «Fodii baal, ya bayussa ki'apunee, fodii kubaalkaa fiippii ga fíkíi baa enndi na kinenda, fodaama, ya lëgíssii kúuwci.

³³ Ya torohdussa ee ken onndiiri kayoh. Kumuunci laguunun ee ya foñnjii lam.»

³⁴ Baa kúlkoh Ecoopíida, meekissa Filiip an:

- Wo'aaroo en neɓpaanaa, seldíiga-Koohaa wo' loo ba dii? Wo' na hafcinoo, wo' ga bo' yiliis?

³⁵ Waa ennda da, Filiip beɓpa wo'eenaa, ya abohha ga ínaa Ísayíi, seldíiga-Koohaa wo' yaama, ya yaa lóogísohi'ti Hewhewii winéwí'wii wo' ga loo Yéesuda. ³⁶ Daa ba en na kiyahda, ba le''a ga dekataa taakin músú, lëehí'ta baa wo''a Filiip an:

- Man músú mee, ínii kokohan ya mi bëtísi'u?

[³⁷ Filiip wo''ari an:

- En an fu gëmin ga keeñiigaraa béebwanaa, fu mín kibëtísi'u.

Baa wo''ari an:

- Mi gëmin an Yéesu Kiristaa yërí en Kowukii Kooh.]

³⁸ Ga saasi, baa dalla kinakoh sareetaa tuukiru, Filiip na baa yoosukussa ga duuy músúmaa, Filiip bētísi''ari.

³⁹ Daa ba mey músúmaa hen, Helii Ha'mudii bëffa Filiip, baa kúlkoh Ecoopíida hotissiiri. Wayee baa yaa yah waasci na keeñ wisóosí'.

⁴⁰ Filiip nak, meyneera teeraa Asot, ya yaa yéegaloh Hewhewii winéwí'wii; ya taamba teeru na teeru, bi ga daa ya le'oh teeraa Sesareeda.

9

Sóol gëmma ga Yéesu

(Tumeen 22: 6-16; 26: 12-18)

¹ Wiima lak Sóol yii lís kidíguk ki'ap tēelíbéecaa Ha'mudii, ya ka'ta ga ha'-kaadaa sarahohcaa kikiimmbi, kēyítfaa ya teewohan ga buwaa kuliyyuk ga jaangu-yaawúu'caa ga teeraa Damaasda, ² en dānaa buwaa ya laak daama ee boku ga waasii Ha'mudiida, ennda beti, ennda yaal, ya amba, ya haydohba Yéerúsaleem.

³ Lak ya yaa ga waas Damaas, ee ya deeyin teeraa, dalla kilaak lee'laataa meyoh asamaan: wa ennda mareet ga dookci, bi wíillari. ⁴ Ya keennda kakay. Ya kelohha koonaa, kaa wo''i an:

- Sóol! Sóol, iñii tah ya fu hatalloo ga kipes?

⁵ Ya taassa an:

- Kiyaakii, fu yërí en ba? Koonaa kaa wo''ari an:

- Mi yërí en Yéesu yii fu hatal ga kipesda.

⁶ Wayee koluka nak, fu aas duuy teerum. Daama, fu hay kiwo'u iñaa fu jom kitumda.

⁷ Buwaa taabee naridfa tuukussa, tiitussa bi ba mínoo kiwo', ba kelohee ga koonakaa wayee ba hottii bo'. ⁸ Sóol kolukka, wayee ga daa hascaagari buulfa tooh, ya hotissii dara. Ba ammbari ga yah, kile'dohhi teeraa Damaas. ⁹ Tummba bes kaahay, caa ya hotoo, ya ñammbii, ya anndii.

¹⁰ Wiima, lak laakin ga teeraa Damaas teelibeena teeku Anañas, Ha'mudii feeñukkari ga heey wo''ari an:

- Anañas! Anañas taassa an:

- Mi yee, Ha'mudii.

¹¹ Ha'mudii wo''ari an:

- Karaa diima-diima kaan Yúdaa, ga waasaa wo'u waasaa wiyólóhí'waada, fu meekisoh baa teeku Sóol ee meyoh teeraa Taarsada. Ya yaa da, ee diima deñ yaa kíim KooH. ¹² Ya hotin ga heey baa teeku Anañas, aassa gari ga kaanfaa, tíkkari yah ga haf doonaa ya hotis.

¹³ Anañas nak wo''a an:

- Ha'mudii, mi kelohin ga bo' biyewin iñcaa cibóní'caa baa yaama tum buwaagaraa ga Yéerúsaleemda. ¹⁴ Ee sah ya hayin dii, taam na doolaa sarahohcaa biyaakbaa onndi, kibay béeb buwii en na kikíim ga teekfuda.

¹⁵ Wayee, Ha'mudii wo''ari an:

- Karaa hen rek, baa yaama mi yéri tanukki kijeriñukohhi, ya le'doh teekiigoo ga fíkii buwaa enussii yaawúu'da, fíkii buu'cii, na fíkii bu-Isarayeel. ¹⁶ Mi hayyi kiteeb na kihaffoo béeb coonucaa ya jom kiday ndaga teekii-gooda.

¹⁷ Waa ennda da, Anañas ka'ta, ya aassa kaanfaa. Ya tíkka Sóol yahcaagari, wo''ari an:

- Sóol, mbokiigoo, Yéesu, Ha'mudii yaa feeñukeeraa ga waasaa fu koorohee kihay diida, yëri wossoo garaa en danaa fu hotis, ee fu líif na Helii yisela'í'yii.

¹⁸ Ga saasi, iñcaa man na wéesée-jën keeno-hha hascaa Sóol, ya hotissa. Waa ennda da, ya kolukka bëtisi'ukka. ¹⁹ Lëehí'ta ya ñammba, ya mínnda kituuk.

Sóol yaa jëgíroh Hewhewii winéwí'wii ga Damaas

Waa ennda da, Sóol tessa na tēelíbéeccaa Yéesu ee dēku teeraa Damaasda, bi sammaba kimaañ. ²⁰ Ya sekkii iñaa maañ, ya aawwa kijangat ga duuy jaangu-yaawú'caa an Yéesu yëri en Kowukii KooH. ²¹ Béeb buwaa kelohee iñaa Sóol wo' yaama, waaru'ussa bi baa wo' an:

- Cab! Hanaa enndii bii yii yëri enee ga Yéerúsaleem, yaa hatal ga kipes buwii gëm ga Yéesuda? Enndii ki'am buwii gëm ga Yéesu, na kibayba Yéerúsaleem ga sarahohcaa biyaakbaa haydoheeri diine?

²² Sóol nak wëñnja da kiyégis ga jangataagari. Yaawú'caa dēku Damaasda, laakussii iñaa ba wo'annidi ndaga ya teeweeba hen bi lee'ta an Yéesu yëri en Kiristaanii.

²³ Ka'ta bi maañnja, yaawú'caa hotohussa ga díkaantiba ki'ap Sóol, ²⁴ wayee Sóol yéengga iñaa bok ga. Wekoo, nohoo ba baa watur, bi ga halcaa teeraa, doonaa ba mínndi

ki'ap. ²⁵ Waa ennda da, tēelíbéecaa Yéesu Sool jégíreedfa bayussari ga wek, ba ekkari ga Kosu, yoolussari ga fenoo míiraa dēkaa doonaa ya mín kisaan.

Sool ka'ta Yéerúsaleem

²⁶ Sool le"a Yéerúsaleem, ya waa'ta kitaam na tēelíbéecaa Yéesudfa, wayee béeb niikkari ndaga ba gēmēerii kayoh-kayohda an ya enin tēelíbéé Yéesu. ²⁷ Waa ennda da, Barnabaas bebpari, bayyari ga Apotaa'caa. Ya béestí'taba daa Sool hotee Ha'mudii ga waasaa, ee Ha'mudii wo"a narída, na daa ya daanee kijégíroh ga teekaa Yéesu ga Damaasda. ²⁸ Aboh ga besaa bērii, Sool taamma naba, ba baa kari, ba baa hayi ga duuy Yéerúsaleem, ba baa jégíroh ga teekii Ha'mudii ga fíkii béeb. ²⁹ Ya yaa ka' ga Yaawúu'caa laksi kiGerekda, ya yaa saawal naba, wayee baama waa'seeri ki'ap. ³⁰ Buwaa gēm ga Yéesudfa, daa ba yéegeeka, ba bayya Sool teeraa Sesaree. Ya meyooha daama, ya yaa yah waa Tarsa.

³¹ Fodaama, buwaa gēmu ga Yéesu dēku ga gohaa Yúudée, waa Gélílee, na waa Samariída hannda kilaaku jam. Buwaa baa wēñ kiyégis ga ngēmaa, ba niikka Ha'mudii ga kipesba, ee Helaa yisela'í'ya amdohhaba, baa wēñ kibaatuk.

Pee' wēkí'ta Aynee ga teeraa Lídaa

³² Wiima lak Pee' yaa wíl daa en béeb. Laakka bes, ya ka'ta teeraa Lídaa, ga buwaa en buu Kooh daamada. ³³ Ya laakka daama baa teeku Aynee. Baama lak faanukin tikiis

tiyitnataahay, ndaga ya lafañee hen. ³⁴ Pee' wo''ari an:

- Aynee, Yéesu Kiristaa yëri wëki'taa, koluka fu lari' haffu fayaañfigaraa. Ga saasi Aynee kolukka. ³⁵ Daa béeb bu-Lídaa na béeb gohaa Sarom hotseeri, ba súpitta kipeskaagaba ba gëmmba ga Ha'mudii.

Pee' mlísi'ta Tabítaa

³⁶ Wiima, ga teeraa Yopee, lak laakin betifaa teeku Tabítaa ee fa gëmin ga Yéesu. Teekaama wo'si «Dorkaas» ga kiGerek: wëri en «Nuu». Betifaama dëkee ga kitum enaama yijófi' na kidímal buwaa laakooda. ³⁷ Ga bescaama, betifaa keennda dúukool, fa kaannda. Fa bookussa, lëehí'ta fa faanussa ga túuyaa hanoh dook ga taahaada. ³⁸ Tëelíbéecaa Yéesu ee dëku Yopeeda, lak yéeguunun an Pee' yaa ga Lídaa. Lídaa na Yopee úsaayohussii dara. Ba wossa bo' banak ga Pee' kiwo''i an: «Dímalaarii, fu gaaw kihay garí.» ³⁹ Pee' taamba naba ga saasi. Daa ya le'ee, ba bayyari túuyaa faraaffaa faanohuda. Béeb beticaa biyaalba kaanin ee ba bihúnís Tabítaada, hayussa gari na tilooyoh. Ba baa teeɓpi mariñee'caa na kúltícaa Tabítaa daanee kiñëeki' ga waa ya pesohda. ⁴⁰ Pee' meydo-haba béebba fooh, ya yí'a, kíimmba Kooh. Lëehí'ta ya méeñsukka ga faraaffaa, wo''a an:

- Tabítaa, kolka!

Tabítaa malakka, ee daa ya hotee Pee' hen, ya kolukka, yuɗnga. ⁴¹ Pee' ammbari ga yah, dímallari ya koluk. Lëehí'ta Pee' bayya

buwaa gëmuunun Kooh enu dada, na beticaa biyaalba kaaninda; ba hayya, ya teebpaba Tabítaa, lak mílsin. ⁴² Iñaa hew yaama síwwa ga teeraa Yopee ee bo' biyewin gëmussa ga Ha'mudii. ⁴³ Waa ennda da, Pee' tessa ga Yopee bi maañnja ga kaan bo', yaa teeku Simoñ ee ya iñaa tíyoh-on.

10

Korney hotta malaakaa Kooh ga heey

¹ Laakeera ga teeraa Sesaree baa teeku Korney. Ya kuliyuki bo' bitéemée' ga lagaa soldaa'caa bu-Room wo'si «Ítalíida». ² Baa yaama enee bo' yigëmi' Kooh ee niikeera Kooh ya na bu-kaanci béebba. Ya yewineera kidímal yaawúu'caa laaksooda ee ya tagohéerii na kikíim Kooh. ³ Laakka bes, ga wahtu kigoonaluk, iñaa ammbari fodii heey, ya hotta fañ malaakaa Kooh feeñukki, wo''ari an:

- Korney!

⁴ Korney ennda hascaagari jak ga malaakaa, ya dalla kitíit, meekissari an:

- Kiyaakii, iñii laak ya? Malaakaa wo''ari an:

- Kooh tookin iñii fu kimmbidá ee ya hotin dii fu amdohi buwii laakooda. ⁵ Diima nak wosaa bibo' Yopee, ga baa teeku Simoñ ee baysi Pee'.

⁶ Ya yaa ga kaan baa teeku Simoñ, yaa tíyi on ee kaanci faa ga yahaa giyyaa.

⁷ Ga waa malaakaa wo'ee nari ka'da, Korney bayya ga súrgacaagari banak, na soldaa' yigëmi' Kooh ga baa ya kuliyukda. ⁸ Ya

béestí'ta tóoh ińaa heweeda, lëehí'ta, ya wos-saba teeraa Yopee.

⁹ Ga kooh-wíisfaa, lak buwaa Korney woseeda baa ga waas ee ba deeyin teeraa Yopee. Wiima lak Pee' lapin dook taahaa kaan Simon, tíyoh-odaa, kikiim Kooh ga wahtu cuunoh. ¹⁰ Kiyaaɓ dabpari, ya waa'ta kińam. Lakanaa ya yaa tíkɗu cuunoh, ińaa ammbari fodii heey, ¹¹ ya hot Asamaan lëgískin, ińaa man na piis wiyaak, waa abu ga sińdaacaa cinikiiscaa waa yoosuk, meyoh asamaan. ¹² Ga ɗuuy piisaama, heet rawaa en béeb waa ga: ennda ha'-kot cinikiis, ennda bii fasukida, ennda heet selaa en béeb. ¹³ Laakka koonaa'kaa wo' Pee' an:

- Pee' kolka, fu ap, fu ñam!

¹⁴ Pee' taassa an:

- Múk, Ha'mudii, mi mosoo kińam ińaa tabin na ińaa settii ga fikii Kooh.

¹⁵ Koonaa'kaa wo'issa kotaa kukanakkaa an:

- Ińaa Kooh wo' an setin ga fikiici, kaa tíkwa ińaa tabin.

¹⁶ Ińaama, ennda ɗa waas kaahay, lëehí'ta ga saasi piisaa lappa asamaan.

¹⁷ Lak Pee' jaahli'in ee yaa lís kiraas ga helci ati ińaa ya hot yaama waa' ya kiwo'. Wah-taama nak buwaa Korney woseeda le'ussa, ba meekisohha bi ba le''a kaan Simon, ba tuukka ga hal-kaadaa. ¹⁸ Ba bëytohha, ba meekisohha an:

- Simon yii wo'u Pee'ɗa en ga kaanfii fiine?

¹⁹ Pee' nak, lak yaa lís kihalaat ga ińaa ya hotɗa, Helaa yisela'í'yaa dallari kiwo' an:

- 'Bo' baahay bee ee soolukussaa. ²⁰ Kolka fu yoosuk fu taam naba ee kaa laak hel kanak ga, ndaga mi yëri wosba.

²¹ Pee' yoosukka, ka'ta ga buwaa, wo''aba an:

- Mi yëri en bii d'ú waa' kihotda. Inii enee kottúu ya?

²² Ba taassari an:

- Korney, yaa kuliyuk ga soldaa'caada, yëri wossii. Ya enin baa júwin ee niikin Kooh, ee béeb yaawúu'cii seedi'inka gari. Laak malaakaa Kooh dígalli kibaylukkan fu ka' kaanci, ya s'úkúrukkaa ga innaa fu jommbi kiwo'da.

²³ Waa ennda da, Pee' paafdohhaaba duuy kaanfaa, ya néehí'taba daama bi Kooh wíissa. Ga kooh-wíisfaa, Pee' t'íkukka ga waas, yaa yah naba. Laakeera bibo' baa benndi ga buwaa gëmu ga Yéesu ee dëku Yopeeda. ²⁴ Ga besaa t'ík gada, ya le''a teeraa Sesaree. Wi-ima nak, lak Korney hídírohin bu-kaanci na filiimun-kumuuncaagari, bii sekki. ²⁵ Ga waa Pee' en na ki'aas kaanfaada, Korney hayya, ki-hídohnee nari, ya jafukka kakay ga kotcaagari, yí'a ga f'íkíici. ²⁶ Wayee Pee' ammbari, yaa b'ëwí'ti, wo''ari an:

- Kolka Korney! Mi ban, mi bo' doŋ fodii garaa.

²⁷ L'ëehí'ta Pee' yaa saawal nari bi ba aassa kaanfaa. Pee' nak hotta buwaa ga duuy kaanfaa, hídírukohuunun biyewin. ²⁸ Ya dalla kiwo' an:

- Fodii dii d'ú inohkada, baa en yaawúu' hoonohuunun ki'aboh na baa enndii yaawúu'

ee hoonohuunun ki'aas kaaanci. Wayee Kooh teewinndoo, mi na kihaffoo, an Ken jomoo kiwo' bo' an kitaam nari tabin wala an ya settii. ²⁹ Këri tah mi laakkii hel kanak ga kihay dii ga wii dú baylukkooda. Kon diimada soolii enee ya?

³⁰ Korney taassa an:

- Laakin bes kaahay ga wati, ga wahtii dú kiimohi Kooh ga kigoonaluk dú enoh wii sii'da, mi enee dii ga kaanndoo, mi yaa kím Kooh. Mi yéenginaa, mi hotta bo' yaa ekukin kúltí cimélíci', meyin mël ga fikiiroo, ³¹ baa wo''aroo an: «Korney, Kooh tookdinndaa iñaa fu kiimeerida, ee ya hotin ga dii fu took kidímal buwii laakooda. ³² Diima nak, wosaa bibo' teeraa Yopee, ga bo' yaa teeku Simon ee baysi Pee'. Ya yaa ga kaan bo' yaa teeku Simon, iñaa tiyoh-on ee kaanci faa ga yahaa giyyaa. ³³ Ga saasi mi wosoharaa kikoo'nee, ee ga dii fu hayinda, iñii fu tumda jofin. Kon dí béebpii dí bee ga fikii Kooh kisúkúruk béeb iñii Ha'mudii nakkaa kiwo''ida.»

Jangataa Pee' ga kaan Korney

³⁴ Waa ennda da, Pee' bebpa wo'eenaa, wo''a an:

- Diima, mi inohin kayoh-kayohda an Kooh tik buwii ba wiinoo ga fikiici. ³⁵ En ki'ena, béeb baa fu niikki, ee fu tumi iñaa júwin ga fikiicinaa, ga heetaa fu mín kibokoh ga ëldúna tooh, fu neblohinndi. ³⁶ Ya wosohin wo'eenagari ga bu-Isarayeel, ya yéegalohha ga duuyba Hewhewii winéwi'wii haydoh jam

kesida, koorohha ga Yéesu Kiristaa, yii en Ha'-mudii buwii béeb ga éldúnada. ³⁷ Ga inaa tik ga waa Saṅ bëytoh buwaa kibētisi'ukneeda, dū inohin inaa hewee, síwwa ga kúlkaa Yúudée béeb ee dalohee gohaa Géliléeḍa. ³⁸ Yéesu Nasareet yaama, Kooh faleeri, so'tari doolaa meyoh ga Helii yisela'í'yii, ya yaa wíil daa en béeb kitum enaama cijófi', ya yaa wékí' béeb buwaa Seytaani laakee dooli ga d'ookbaḍa ndaga Kooh taabee nari. ³⁹ Dí nak, dí seedi'in béeb inaa ya tum ga kúlkaa yaawúu'caa na ban ga Yéerúsaleemḍa. Ba appari ga waa ba daayci ga kuraanaaḍa. ⁴⁰ Wayee ga besaa wukaahaywaa tik gaḍa, Kooh mílisi'tari, on-dari kifeñuk. ⁴¹ Ya feeñukkii nak ga buwii béebba wayee enee ga buwaa Kooh tanukee balaa bēriinaa, ba en seediḍa: ennda dí bii, dí bokin nari kiñam na ki'an ga waa ya mílis ga buwaa kaaninḍa. ⁴² Yéesu yaama, yēri ebillíi kijangat ga d'uuy heetii yaawúu'cii na kiseedi' an Kooh yēri falli ki'atti buwii pesḍa na buwii kaaninḍa. ⁴³ Sēldíiga-Koohcaa béebba seedi'uunun ga Yéesu an: béeb baa fu gēm garinaa, ga doolaa teekaagari, fu hay kibaylu baakaa'caagaraa.

Helaa yisela'í'yaa yoosukka ga buwaa enus-sii yaawúu'da

⁴⁴ Lakanaa Pee' yaa lís kiwo' fodaama, Helaa yisela'í'yaa yoosukka ga d'ook béeb buwaa enee na kisúkúruk wo'eenagarida.

⁴⁵ Yaawúu'caa gēm ga Yéesu ee taamsee na

Pee'da, jaahli'ussa lool ga daa Helaa yisela'í'ya KooH onohda yoosukin ban ga buwaa enussii yaawúu'da. ⁴⁶ En ki'ena, ba kelo-hee buwaa baa wo' lak ciliis ee ba baa kañ kiyakkaa KooH. Waa ennda da, Pee' dalla kiwo' an:

⁴⁷ - 'Bo' mínin buwii bii kihoonoh kibétisi'u ga músú ee lak fodii garuu, ba laasin ga Helii yisela'í'yiinee?

⁴⁸ Fodaama ya ebilohha ba bétisi'u ga teekii Yéesu Kiristaa. Lëehí'ta ba kíimbari ya tes naba bi sam kimaañ.

11

Pee' béestí'ta buwaa gëm ga Yéesu dëku Yéerúsaleemda iñaa ya tumda

¹ Waa ennda da, apotaa'caa na mbokkerceencaa enu ga gohaa Yúudéeda kelohussa an bi ga buwaa enussii yaawúu'da sah laasuunun ga wo'eenaa KooH. ² Ga waa Pee' boyuk Yéerúsaleemda nak, yaawúu'caa gëm ga Yéesuda baa ña'ti an:

³ - Iñii tah ya fu aas kaancaa buwaa enussii yaawúu'da bi sah fu ñam naba?

⁴ Daama nak Pee' awwaba kibéestí' wínoo wínoo tóoh iñaa heweeda. ⁵ Ya wo'aba an:

- Laakee bes mi enee na kikiim KooH ga teeraa Yopee, iñaa ammbaroo fodii heey, mi hotta enaama waa yoosukoh asamaan, waa hay kakay mannda na piis wiyaak, waa abu ga siñdaacaa cinikiiscaa, wa hayya bi garoo. ⁶ Mi malakka duuyгаа dijófi' mi hotta ga rab, ha'-kot nikiiscii na rab luufcii na bii fasukida, na

selcii. ⁷ Waa ennda ḏa, mi kelohha koonaa ga wo''oo an: «Pee'kolka, fu ap, fu ñam.» ⁸ Wayee mi taassa an: «Múk Ha'mudii, ndaga iña tabin kiñam na iña settii ga fikiifu mosoo ki'aas kúuwroo.» ⁹ Koonaa ga wo'issa ga asamaan kot kukanak an: «Iña Kooh wo' an setin, kaa tikwa iña tabin.» ¹⁰ Iña tummba ḏa bi ennda waas kaahay, lēhí'ta tóoh boykidohussa asamaan. ¹¹ Ga wahtaama siiy, laakka ḑo' ḑaahay ḑaa hayu kaanfaa ḏi enoheeda. Ba meyohee teeraa Sesaree ee ḑa wossee garoo. ¹² Helii yisela'í'yii wo''a-roo kika' naba ee mi hanat kilaak hel kanak ga. Fodaama mbok-kerceencii ḑiyitniinoobii ḏú hot ḑii taabussa naroo bi ga kaan Korney. ¹³ Korney nak ḑéestí'taríi an laak malaakaa Kooh hayee gari ga kaanci, wo''ari an: «Woshaa teeraa Yopee kikoo'nee Simoṅ yaa teeku Pee'ḏa. ¹⁴ Ya hayyaa kiwo' wo'eenca onannda kimúc, fu na ḑu-kaanfu ḑéebba.» ¹⁵ Daa mi dal naba kiwo' hen rek, Helii yisela'í'yii yoosukka ga ḏookba foda ya yoosukee ga ḏookkuu ga dalaaraada. ¹⁶ Ga saasi, mi níndí-sukka wo'eenaa Ha'mudii wo'ee an: «Saṅ ḑétísi'ee ga músú, wayee ḏú, ḏú yah kibétísi'u ga Helii yisela'í'yii.» ¹⁷ Kon, waa Kooh yéri onba Helii yisela'í'yii fodii ḏii ya oneeruuwa ga waa ḏu gēm ga Yéesu Kiristaa, Ha'mudiida, mi mínee ḑa ki'en bi mi kokoh Kooh kitum iña ya waa'ḏa.

¹⁸ Daa ḑuwaa kelohee wo'eencaama, ḑa laakissii iña ḑa wo'an ee ḑa ḑaa kañ Kooh an:

- Kon kay kayoh, Kooh onin bi ga ḑuwii enus-

sii yaawúu'da kisúpít kipeskiigaba, doonaa ba laas ga kipeskii kukayohkii.

Jaangu tuukdussa ga teeraa Añcoos

¹⁹ Kihatal ga kipeskaa laakee, ga waa Iceen kaandá, tahha buwaa gëm ga Yéesuda wesohha daa en béeb. Ba ka'ta bi ga gohaa Fenísii na waa Sípa' giiyaa wíilda, na waa Añcoos, ba baa yéegaloh wo'eenaa KooH wayee ba eemdoheewa ga yaawúu'caa doŋ. ²⁰ Wayee nak laakeera gaba buwaa meyhosee Sípa' na teeraa Síreen, baa ka' Añcoos kiyéegalohnee ga buwaa enussii yaawúu'da Hewhewii winéwí'wii wo' ga loo Yéesu Kiristaa, Ha'mudiida. ²¹ Doolaa Ha'mudii taammba naba bi bo' biyewin gëmussa ee ba súpitta kipeskaagaba, ba gëmmba Ha'mudii.

²² Buwaa gëm ga Yéesu ee dëku Yéerúsaleemda kelohussa iña laakda, ba wossa Barnabaas Añcoos. ²³ Ga waa ya le'da, ya hotta daa KooH hín kibarkeel buwaamada, keeñci soossa ga lool. Ya yaa daasba béebba ba taabuk ngëmaa ba laak ga Ha'mudiida na keeñ wiyégísí'. ²⁴ Barnabaas nak enee bo' yijófi', yaa líifin na Helii yisela'íyii na ngëm ban. Fodaama, bibo' bigëñ gëmussa ga Ha'mudii.

²⁵ Waa ennda da, Barnabaas ka'ta teeraa Tarsa kikoo'nee Sóol. ²⁶ Daa ya hoteeri, ya haydohhari Añcoos. Ba banak, ba tummba kíis kimúlúŋ ga duuy tēelíbéecaa Yéesu ee enu ga Añcoosda, ee ba jégí'ta bo' bigëñ. Buwaa gëm

ga Yéesufa deβ kibayu «bikerceen» ga teeraa Añcoos.

²⁷ Ga bescaama, laakka seldíiga-Koohcaa meyohu Yéerúsaleem, hayussa Añcoos. ²⁸ Yíinoo gaba, ee teeku Agabus, Helii yisela'iyii ínohlukohhari an a' wiyaak hay kilaak ga ëldúna tóoh, ya yéegalohha ka. En ki'ena, araama laakka hídukoh lak buu' Kólóot yéri nguurukee ga jamaanaama. ²⁹ Waa ennda da, mbok-kerceencaa ga Añcoosda júwohussa ga kiwosoh dímal ga mbok-kerceencaagaba enu ga gohaa Yúudéeda, yaa en béeb ga iña ya mín ki'erohda. ³⁰ Ennda iña ba tumda: ba wosohha ga yaakcaa ga jaangucaa ga Yúudéeda iñcaa ba onohda, Barnabaas na Sóol bayuca.

12

Saak apussa, Pee' lagussa ga kasu

¹ Ga jamaanaama, Eroot, buuraa ennda ga kisodal bibo' ga kerceencaa. ² Ya gú'lukka na kalaβ hafa Saak, yaak Saḡ. ³ Daa ya hotee an iña ya tumda neblohin yaawú'caa, ya amlukka Pee' ban. Iñaama hídukohee ga feetaa yaawú'caa ñamohi mbúurúcaa tumsoo lëwí'da. ⁴ Daa ya amlukee Pee', ya laḡngari ga kasu, ya tuuki'ta laḡ cinikiis ga soldaa', ca hëyrohhi kiwatuk: lagaa en béeb soldaa' binikiis. Ya waaree Paakaa* paafaa ya bayyi ga fíkíi buwaa, ba atti'i. ⁵ Fodaama, Pee'

* **12:4** 12: 4 «Paakaa» wëri en feetaa wo'u ga 12: 3

yaa watuku ga kasaa ee kerceencaa enussa ga kikiimi'ti Kooh ga daa ba weñ kimínda.

Pee' meydohussa ga kasaa

⁶ Buu' Eroot tuukee ga kibay Pee' ga fíkií buwaa ya atti'u. Wayee ga wekaama ee kooh-wíisfaa ya jomee ki'atti'ohuda, Pee' enee na kineeh ga díkaanti soldaa' banak, ee lak yahcaagari pokuunun gaba na ceen kanak. Ga kúuw-halkaa kasaa, laakka soldaa'caa tuuk da kiwatuk. ⁷ Laakka malaakaaHa'mudii mey mël ga fíkiíci, túuyaa lee'ta lañ. Malaakaa fëekí'ta Pee' ga hëbúusaa, yúunndari, wo''ari an:

- Kolka gaaw! Ceencaa poksee ga yahcaa Pee'da, keennda. ⁸ Malaakaa wo'issari an:

- Pëkírukka, fu ekuk ñafa'ciigaraa. Pee' tummba da. Malaakaa tíkka ga an:

- Ekukaa kúltífigaraa, fu taam ga fenooroo.

⁹ Pee' taammba ga fenoo malaakaa, meyca kasaa. Ya gëméeríi sah an iñaa malaakaa tum yaama laakin kayoh-kayohda, ya foogee an iñaa heey. ¹⁰ Fodaama ba paaffa soldaa'-caa ba deb gaba kile'da, ba paaffa baa tík gada, ba le''a hal-pewiñaa ëewruk teeraada. Halaa lëgíssa hafwa ga fíkiíba, ba meyca, ba taammba mbedi baa yah. Malaakaa ennda mes, foñjari.

¹¹ Ga dekataama, Pee' hannda ki'ínoh iñaa laakda, ya wo''a an:

- Mi ínohin kimma, kayoh-kayohda Ha'mudii yërí wos malaakii garoo, ya músalinndoo ga yah Eroot na béeb iñaa yaawúu'caa waaree dallooda.

¹² Fodaama tooh lee'ta ga hafaagari, ya yaa yah kaan Mëri, eew Saŋ yaa baysi Markada, lak laakin bo' biyewin baa hídirukoh daama, baa kím Kooh. ¹³ Pee' fëekí'ta ga hal-kaadaa, laakka súrga yibeti yaa teeku Root, hayya kimalak. ¹⁴ Daa ya ínohsohee koonaa Pee', keeñci soossa ga bi ya lëgíssii sah halaa, wayee ya nammba kifool hen kiyéegalnee buwaa ga d'uuyda an:

- Pee' yëri, yaa tuukka ga halaa, ga fooh.

¹⁵ Ba wo''ari an:

- Hanaa fu dof hen! Wayee ya yëgíssa ga an ínaa kayoh. Ba dalla kiwo' an:

- Kon Malaakaagari yëri.

¹⁶ Pee' nak líssa kifëekí' ga halaa. Daa ba lëgísee, ba hotta an yëri ya, ba waaru''a.

¹⁷ Pee' múuffa yah ga kúuw kidékóhí' buwaa, ya béestí'taba daa Ha'mudii tum bi meydo-hhari ga kasaada. Lëehí'ta ya wo''aba an:

- Karat dú yéegalka Saak na mbok-kerceencaa tesda. Lëehí'ta ya meyca, yaa yah dekat wiliis.

¹⁸ Ga waa Kooh wíisda, soldaa'caa lëyussa lool, ba baa meekisoh ínaa mín Pee' ki-dalda. ¹⁹ Eroot ebilohha kiraasnee Pee', wayee ken hottiiri. Ya baylukka soldaa'caa, ya meekissaba daa ba tumee bi Pee' saannada, lëehí'ta ya nakohhaba ki'ap. Waa ennda da Eroot meyohha gohaa Yúudée, ka'ta teeraa Sesaree, ya ennda daama bi sammaba kimaani.

Kaanaa buu' Eroot

20 Wiima lak buu' Eroot aylukohin na bu-Tíi', na bu-Sídoŋ. Buwaama júwohusa ga kika', ba malakneeri. Ba dúkohha na Balastus, yaa tuukuk túuyaa buuraada, ya dímalba ga. Waa ennda da, ba kimmba Eroot kijúwoh naba ndaga dúndaagaba tooh meyohee kúlkaa buuraa.

21 Ga waa besaa ba abeeda le''a, Eroot ekukka kúlti-buu'faagari, ya kerukka ga baŋ-buuraagari, ya yaa jangat buwaa. 22 Buwaa baa fiip an:

- Laak KooH yaa en na kiwo', enndii bo'-súusúus doŋ wo' naruu!

23 Ga wahtaama siiy, laakka malaakaa Ha'-mudii mík Eroot ndaga daa ya e'tii KooH ndamda. Laakka nasucaa soogu lookaa, baa ñammbi, ya kaanda.

24 Waa ennda da wo'eenaa KooH waa weñ kisíw, teelíbéecaa baa weñ kibaatuk.

25 Barnabaas na Sóol nak, ga waa ba lée-hí' kitum lögëyaagaba ga Yéerúsaleemda, ba boykissa ee ba baydohha Saŋ, yaa baysi Markada.

13

KooH wossa Barnabaas na Sóol

1 Ga Añcoos nak laakeera biseldíiga-KooH na bijëgíroh-waas ga buwaa gëmu ga Yéesu enu daamada. Enee buwii bii: Barnabaas, Simewoŋ ee baysi Súusúus, Lusiyus yaa dëk teeraa Síreenda, Manayeen yaa bokee kikoruk na Eroot, gúwernëeraada, na Sóol. 2 Laakka

bes, ba enee na kijaamuk Ha'mudii ba baa oo',
Helii yisela'í'yii wo''aba an:

- Faandattoo haŋ Barnabaas na Sóol, ba tum
lëgëyaa tah mi bayohbada.

³ Waa ennda da, ba lëesti'ta ki'oo' na kikiim
KooH, ba tíkka Barnabaas na Sóol yah ga haf,
ba íissaba, ba baa yah.

Barnabaas na Sóol karussa Sipa'

⁴ Fodaama Helaa yisela'í'yaa wossa Barn-
abaas na Sóol kika' dëkaa wo'u Selësí, ba
aasohha gaal-giyy daama, ba baa yah Sípa'
dëkaa giyyaa wiilda. ⁵ Ga waa ba le''a Salamín,
ba aawwa kiyéegaloh wo'eenaa KooH ga duuy
jaangu-yaawúu'caa. Saŋ-Marka taabee naba
ki'amdohba ga lëgëyaa.

⁶ Ba húussa dëkaa giyyaa wiilda bi ba
meyneeraa teeraa Paafos. Daama, ba hídohha
na luhusohaa teeku Baa'-Yéesu. Ya enee
yaawúu' ee tíkee hafci seldiiga-KooH. ⁷ Ya
bokee ga buwaa taabi na Sersíyus Polus yaa
enee gúwernëe' ga teeraada. Sersíyus Polus
yaama nak enee bo' yilëeki'-hel. Ya baylukka
Barnabaas na Sóol ndaga ya waaree kikeloh
wo'eenaa KooH. ⁸ Wayee Baa'-Yéesu ee baysi
ban Elímaas, luhusohaada (teekaa wërí en
íñaama ga kiGerek) aawwaba kiheñoh, yaa
heel ki'ëewdoh gúwernëeraa ga íña enndii
kigëm ga Yéesu. ⁹ Waa ennda da, Sóol ee baysi
ban Poolda líiffa na Helaa yisela'í'yaa, yíppari
has, ¹⁰ wo''ari an:

- Fu Elímaas, fu líif na saboh na kibon ee
fu kowu Seytaani mat. Fu waa'tii kihot ga

iñaa júwin. Fu íisoo Waasii Kooh wijúwí'wii fu kalañsohidane? ¹¹ Ínohaa an diima den yahii Ha'mudii hayin kidal ga d'ookfu. Fu hay kibúum, fu tes da bi maañ, fu hotoo nohii.

Ga saasi, hascaa Elímaas ñúussa, ya búummba yaa túut ga bakaa en béeb kiséesí' baa nookanndi. ¹² Gúwernëeraa nak, daa ya hotee iñaa laak yaama, dalla kigëm ga Yéesu. En ki'ena, ya waaru'eera lool ga iñaa ya jégíru ga loo Ha'mudii yaama.

Pool jangatta ga Añcoos Písídíi

¹³ Waa ennda da, Pool na buwaa taabee narida aasohussa gaal-giiy ga teeraa Paafos, baa yah teeraa Persi ga kúlkaa Pamfílii. Saṅ-Marka nak tagohha naba daama, yaa boyuk Yéerúsaleem. ¹⁴ Ba nak, ba meyohha teeraa Persi, ba abissa waasaagaḃa, baa yah bi ba le''a Añcoos Písídíi. Laakka bes, ba aassa jaangu-yaawúuraa en daamaḃa ga bes Sabat, ba yuṅga. ¹⁵ Laakka iñaa jagu ga Këyítfaa Waasii Móyíis na faa seldíiga-Koohcaa; lëehí'ta buwaa kuliyyuk ga jaangu-yaawúuraada nakka bibo' kiwo' Pool na Barnabaas an:

- Mbokcii, en laakin iñaa dú waa' kiwo' kidaas mbooloomiinaa, dú míninnndi kiwo'.

¹⁶ Waa ennda da, Pool kolukka, ya bëwí'ta yah, buwaa een paay, ya wo''a an:

- Dú bu-Isarayeel na dú, heetcii cíinoo ee jaamuki Koohda, sükú'kattoo. ¹⁷ Koohyii Isarayeel heetiigaruu yëri tanukee bicaasamm-buu. Ya tapisi'ta heetii ga waa wa en ga ín, ga kúlkaa Esíptida. Tíkka ga, ya

meydohhawa kúlkaa Esípti na dooli yahci. ¹⁸ Ee ga d'uuy' egí'-dúndagaa bicaasammbuu enoheeda, Kooh toputu''aba i'naa le' tikiis tidaaŋkaah-nikiis. ¹⁹ Waa ennda da, ya d'ubi'ta heet ciyitnakanak ga kúlkaa Kanaa, ya e'ta bu-Isarayeel heetiigari kúlkaama. ²⁰ Ee ba lamin ka i'naa jomin kile' tikiis titéemée'-nikiis na tidaaŋkaah-yétúus. Tíkka ga, ya e'taba bi'atti'oh baa kuliayakanba bi ga daa Samiyeel, séldiiga-Koohaa hayohda. ²¹ Waa ennda da, ba kiimba Kooh ya onba buu'. Kooh nak, onnaba Sawúl, kowu Kíis ee bokee ga ge'naa Beesamee. Sawúl nguurukka bi ennda tikiis tidaaŋkaah-nikiis. ²² Léehi'ta, Kooh níssa Sawúl ga nguuraa, ya falla Dēwít ya en buuraa bicaasammbuu. Kooh seedi''a ga buu' Dēwít an: «Mi hotin ga Dēwít kowu Yesee baa neblohinnadoo ee ya yah kimētí' béeβ i'naa mi waa'.» ²³ Ee fodaama, Kooh meydohdin bu-Isarayeel Músalkaat ga níilaa buu' Dēwít fodaaya dígoheeka'fa, ennda Yéesu. ²⁴ Ee balaa Yéesu hayaa, Saŋ-Bētís enee ga kijangat, ya yaa bēytoh béeβ bu-Isarayeel kisúpít kipeski-igaba, ba bētisi'uk. ²⁵ Bi ga daa kikaanci deeyda, Saŋ lísee kiwo' an: «Dú foŋ an mi yēri en ba? Mi enndii bii d'ú sekda. Baama yii hay ga fenooro ee kipékis liibca' nafa'caagari sah joobinnadoo.» ²⁶ Pool wo'issa an:

- Dú mbokciigoo, d'ú bii d'ú en tucaasamuntii Abaraham, na d'ú bii d'ú en dii d'ú jaamuki Koohda, wo'eenii wii onohi kimú'cda, d'ú bēri' tah Kooh wosohwa. ²⁷ En ki'ena,

bu-Yéerúsaleem na buwaa kuliyyuk gabaɗa ínohséeríi ɓaa Yéesu enda ee wo'eencaa seldíiga-Koohcaa ɓa jagee ga bes Sabataa en ɓéebɗa ɓan, ɓa ínohéeríi íńaa ca waa' kiwo'da. Ee fodaama, ga waa ɓa tíkki kikaanda, ɓa mēti'ta wo'eencaa seldíiga-Koohcaa. ²⁸ Híɗaa ɓan ga daa ɓa hottii dara íńaa cal ɓa tíkki kikaanda, ɓa kíimmba Pílaat, ya aplukki. ²⁹ Ga waa ɓa mēti' kitum tóoh íńcaa Bíncaa cisela'í'caa wo' ga loo Yéesuda, ɓa yóoskí'tari ga kuraanaa, ɓa ekkari ga ɗuuy loyaa. ³⁰ Wayee Kooh mílísí'tari ga buwaa kaaninda. ³¹ Buwaa taabee nari, aboh ga gohaa Gélílee bi ga Yéerúsaleemda, ga waa ya mílísda ya feeñukkaba bes ciyewin, ee ɓéeb buwaama wati ɓerí en seedi ga fikíi heetii. ³² Ee dí, dí hay kiyéegallúu Hewhewii winéwí'wii wii an: ³³ Íńaa Kooh dígee ɓicaasambuuda ya tumɗinnduuri, ɗu, tucaasamuntiigaba, ga waa ya mílísí' Yéesu fodaa daa ka bídu ga Kéyítfaa kańcaa fukanakfaada an: «Fu yēri en Kowukiigoo, mi enin Paamfu wati. ³⁴ Kooh yéegaloheera an ya hay kimílísí' Yéesu, ee Yéesu boykisissoo ga loy.» Íńaama yēri ya wo'ee an: «Mi hayyúu ki'e' íńcaa cisela'í'caa mi dígee Dēwít, ee ca calin kigēmda.» ³⁵ Ee ga ɗekat wiliis, ga kéyítfaa, ya wo'issa an: «Fu tookandii ɓiigaraa yisela'í'yii nop ga ɗuuy loy.»

³⁶ Dēwít, ga jamaanaagari, enee súrɗa Kooh, ya tummba íńaa Ha'mudii waareeda, ya kaannda, ya acussa ga yahaa ɓicaasamci, ee faanfaagari nopin ga ɗuuy loy. ³⁷ Wayee ɓaa

Kooh mílisi'da, faanfaagari noppii ga duuy loy. ³⁸⁻³⁹ Kon mbokcii, ínohat gaka an yërí tah d'ú yéegalussa an baakaa'caagarúu bayaluunundúu. Béeβ baa gëm gari, Kooh hayyi ki'aboh bo' yijúwí', ee iñaama Waasaa Móyíis mínoori.

⁴⁰ Kon watukat iñcaa seldíiga-Koohcaa wo'eeda keen ga dookkúu.

⁴¹ «Dú hot gane, d'ú bii d'ú bēwíri haffúuda, hebukaa d'ú tiit d'ú aaw kinúp, ndaga mi hay kitum ga duuy kipessúu iñaa wēe'taa ga an yii d'ú béestíruwanaa, d'ú gēmoo.»

⁴² Ga waa Pool na Barnabaas meyu jaangu-yaawúuraada, buwaa kímmbaba ba boykis kijégíroh wo'eenaa waama ga bes Sabataa tík gada. ⁴³ Ga waa buwaa tasohda, yaawúu' biyewin na bo' biyewin biliis baa niikin Kooh bedussa Pool na Barnabaas. Ga duuy saawalaagaba, Pool na Barnabaas baa daasba doonaa ba wēñ kitík yaakaa'ba ga kijofkaa Kooh teebada.

⁴⁴ Ga bes Sabataa tík gada, iñaa wēñ kiyewin ga bu-teeraada, hídírukohussa kisúkúruk Wo'eenii Ha'mudii. ⁴⁵ Daa yaawúu'caa hotee buwaa biyewinbaa, ba líiffa na keeñ-tam, ba taamba ga iñaa Pool jégírohda baa nís, ba baa bassi. ⁴⁶ Waa ennda da, Pool na Barnabaas laakussa fít kiwo'ba an:

- Dú bērí jomee kideβ kiyéegalú wo'eenii Kooh. Waa d'ú saginwa kite', d'ú atti'in haffúu an kipeskaa leehoo taa'da jobinndúu. Kërí tah dí bii yah ga buwaa enussii yaawúu'da

47 En ki'ena, inii yii yëri Yéesu, Ha'mudii ebilí: «Mi falinndaa ki'en leerii heetcii, doonaa fu le'doh kimúckii bi ga daa ëldúna topohda.»

48 Buwaa enussii yaawúu'da safarussa ga wo'eenaa ba kelohda, ba baa kañ Kooh ga wo'eencaagari ee béeb buwaa jom kilaas kipeskaa leehoo taa'da gëmussa.

49 Wo'eenii Ha'mudii waa wëñ kisíw ga duuy kúlkaa béebka. 50 Wayee yaawúu'caa hícísohussa helcaa beticaa bilëeki'-teekbaa ga dëkaa ee niikuunun Koohda, na yaakcaa dëkaa. Ba sodalla Pool na Barnabaas ga kipesba, kaalussaba kúlkaa. 51 Baama përtukaba pëndëlaa kotcaa ga dëkaagaba, lëehíta baa yah Íkoñom. 52 Tëelíbëecaa ga teeraa Añcoosda, keeñba soossa, ba líiffa na Helaa yisela'iyaa.

14

Pool na Barnabaas karussa Íkoñom

1 Pool na Barnabaas tumissa ga Íkoñom fodaa ba tumee ga Añcoos Písídíida. Laakka bes, ba aassa jaangu-yaawúuraa en daamada, ba baa jangat bi bo' biyewin ga yaawúu'caa na buwaa enussii yaawúu'da gëmussa ga Yéesu.

2 Wayee yaawúu'caa sagu kigëm ga Yéesuda yasohussa helcaa buwaa enussii yaawúu'da bi ba ekkaba ga kisañ buwaa gëm ga Yéesuda.

3 Hoonohhii bi Pool na Barnabaas maañussa ga Íkoñom, ba baa jangat na fit wiyëgísí'ndaga ba óolukeera Ha'mudii. Ee Ha'mudii nak onndaba kimín kitum kintaan na enaama

cidóoyí'-waa'. Fodaama, ya yaa teewoh an iñaa apotaa'caa jangat aaw ga kijofkaagarida kayoh. ⁴ Bu-teeraa Íkoñom júwohsissii, ba hégískohha: bii fa'ta na yaawúu'caa, bíinoo farussa na apotaa'caa.

⁵ Yaawúu'caa na buwaa enussii yaawúu'da, na buwaa kuliyuk gabada tuukussa ga kisodal Pool na Barnabaas, na kitapisohba atoh bi ba kaan. ⁶ Wayee daa ba yéeggeeka, ba ka'ta kiso-muknee ga teerucaa ga gohaa Líkawooníida, ennda Lista', Derbe na iñaa wíil daamada. ⁷ Daama ban, ba aawwa kiyéegaloh Hewhewii winéwí'wii wo' ga loo Yéesuda.

Pool na Barnabaas ga teeraa Lístá'

⁸ Laakeera ga Lístá, bo' yiyaal yaa yugee daa díinoo rek mínoo kituuk, ya límduhu na kilafañ ee mosoo kitíin na kotci. ⁹ Laakka bes, ya enee na kisúkúruk jangataa Pool. Pool yíppari has, hotta an ngëmaa baa laak ga Yéesuda míninndi kimúsál, ¹⁰ ya wo''ari didóolí' an:

- Kolka, fu tuuk tek ga kotciigaraa! Baa dalla ki'en bërít, tuukka, yaa tíin. ¹¹ Daa mbooloomaa hotee iñaa Pool tum yaama, ba baa wo' didóolí' ga lakaa bu-Líkawooníi an:

- Koohcii súpítukuunun bo', yoosukuunun garuu.

¹² Ba teekka Barnabaas Sës, ba teekka Pool Ermes* ndaga Pool yërí laakee wo'eenaa.

¹³ Laakeera ga yahaa halaa teeraa kaan-faa ba jaamukohi Sës, Koohyaagaba. Baa

* **14:12** 14: 12 Sës na Ermes teek koohcaa Gerekcaa

tumdi Sës sarah ga kaanfaafa haydohha, ga kúuw-halcaa, naal-kuuy, yaa líkuunun enaama cimóri' caa taam na sapuus. Ya na mbooloomaa, naalcaama ba waareeba ki'ap kitumi' Barnabaas na Pool sarah.

¹⁴ Daa Barnabaas na Pool yéegée iñaama, ba da'sohha kúlticaagaba kiteewoh an ba fa'tii ga, ba íisukka ga mbooloomaa baa fiipba an:

¹⁵ - Héey, biyaay, dú yah ya kitum yuma? Dí ga kihaffii, dí bíbo' doṅ fodii garúu. Dí hay dii kiyéegallúu Hewhewii winéwí'wii, dú foñ iñcii cii laakoo jeriñda, dú méeñsuk, dú ëewdoh haffúu ga Koohyii en na kipesfa, yii sak asamaanii, kakayfii, giiyii na béeb iñcii en gada. ¹⁶ Kudewaa, ya íisee heetcii, waa en tooh waa taabuk waasaagari. ¹⁷ Moona déy, ya dëk ga kitum enaama cijófi', kiteewoh baa ya endá: yëri onirúu towii meyohi asamaanda, dú laak geñ iña dú ñaman, ya sóosi' keeñnjúu.

¹⁸ Hídaa ga iña ba wo'ba yaama tooh, apotaa'caa laakussa coonu fiyaak kinís mbooloomaa ga kitumi'ba sarah.

¹⁹ Waa ennda da, laakka yaawúu'caa meyohu teeraa Añcoos Písídii na waa Íkoñom, nookussa buwaa ga haffa, lëehi'ta ba tapiso-hha Pool na atoh ki'appi, ba fassari bi meyussa nari teeraa, ba foogee an ya kaanin. ²⁰ Wayee, ga waa buwaa gëm ga Yéesu hayu, gíwussar-ida, ya kolukka, ya aassa teeraa. Ga kooh-wiisfaa, ya taamba na Barnabaas, ba ka'ta teeraa Derbe.

Pool na Barnabaas boykussa teeraa Añcoos Písídíi

²¹ Pool na Barnabaas yéegalohussa Hewhewii winéwí'wii ga teeraa Derbe. Ba laakka tēelíbée Yeesu biyewin daama. Lēehí'ta, ba boyukka teeraa Lísta', waa Íkoñom na waa Añcoos Písídíi. ²² Ba baa yégísí' keeñcaa buwaa gēm ga Yeesuda, ba baa daasba ba yégís ga ngēmaa. Ba wo'ee an: «Du jomin kikooh ga coonu ciyewin paay, du han ki'aas ga Nguuraa Kooh.»

²³ Ga jaangaa en béeb, ba tannda ga bifo' baa kuliyukan ga buwaa. Lēehí'ta, ba kíimmba Kooh, ba oo'ta, ba dínkaanndaba Ha'mudii, yii ba gēm garida. ²⁴ Ga waa ba meyoh daama, ba koorohha gohaa Písídíi, ba ka'ta waa Pamfílíi. ²⁵ Ba yéegalohha wo'eenii Kooh ga teeraa Persi, lēehí'ta ba hayya teeraa Atalíi ga daa gaal-giiycaa teerida. ²⁶ Ba aassa gaal-giiy daama, ba baa boyuk teeraa Añcoos Sírii, daa ba dínkaanohsee ga kijofkaa Kooh ba tum lēgēyaa ba meyoh kimētí'da.

²⁷ Ga waa ba le'da, ba hídírohha buwaa gēm ga Yeesuda, ba béestí'taba tóoh iñcaa Kooh tum koorohha gaba. Ba béestí'taba ban daa buwaa enussii yaawúu' aasu ga ngēmaada. ²⁸ Ba tessa na buwaa gēm ga Yeesuda bi sammaba kimaañ.

15

Saawal laakka ga Yéerúsaleem ga loo kerceencaa enussii yaawúu'da

¹ Laakka bifo' baa meyoḥ goḥaa Yúudée hayussa Añcoos Sírii. 'Ba aawwa kijéḡi' buwaa gëmin ga Yéesuḍa an: «Binaa dú gúrukkaa fodaa daa Waasaa Móyíis nakohkaḍanaa, dú mínoo kimúc.» ² Pool na Barnabaas leḡko-hussa naba, laakussa naba ñaroh witamóhí' ga iñaama. Waa ennda ḍa, buwaa gëm ga Yéesuḍa abussa an Pool na Barnabaas na bifo' baa bok gaba jomuunun kika' Yéerúsaleem ga apotaa'caa na buwaa kuliyuk ga jaangaa Yéesu en daamaḍa, ba wo' ga iñaama.

³ Bu-jaangaa Añcoos erussaḍa iña ba sooluk ga baawaagabaḍa, ba baa yah. 'Ba koo'ta goḥaa Fenísii na waa Samarii, ba baa béestí' daa buwaa enussii yaawúu' aasu ga kigëm ga Yéesuḍa. Iña laak yaama, soossa keeñ béeb buwaa gëm ga Yéesuḍa. ⁴ Ga waa ba le' Yéerúsaleemḍa, bu-jaangaa na apotaa'caa na buwaa kuliyuk ga jaangaḍa teerukkaba. Lëehí'ta, ba béestí'taba tóoh iñcaa Kooh tum kooroh gabaḍa. ⁵ Wayee, laakka bifo' ga Fërisiyeencaa ee gëmuunun ga Yéesu, baa koluk, wo'ussa an:

- Buwaa enussii yaawúu' baama ee gëmu ga Yéesuḍa jomuunun kigúruk, ee ba wo'u kitaabuk iña Waasii Móyíis nakoh kitumḍa. ⁶ Apotaa'caa na buwaa kuliyuk ga jaangaḍa hídirukohussa kimalak iñaama. ⁷ Ga waa ba nookohha ga iñaama bi maañja, Pee' dalla kikoluk, wo''a an:

- Mbokcii, fodii dú ínohkaḍa iña Kooh tanu-keeroo ga díkaantirúu maañin. Ya tanukeeroo kiyéegal buwii enussii yaawúu'ḍa Hewhewii

winéwí'wii, doonaa ba kelohwa ee ba gëm gari. ⁸ Ee Kooh yii ínohin iñaa en ga keeñ baa en béebda, teewohin an ya tookinba ga waa ya onba Helii yisela'í'yii fodaa ya oneeruurida. ⁹ Ee laakkii kitansoh kínoo kaa Kooh tum ga díkaantiruu naba. Ee ba setdin keeñcaagaba ndaga ngëmaa ba laak garida. ¹⁰ Kon iñii tah ya dú waa' Kooh kitooñ ga kikoo' buwii enussii yaawúu' gëmu garida dofcaa, ennda dú, ennda bicaasammbuu, dú mosooca kimín kikoork. ¹¹ Ee sah, dú yaawúu'cii dú gëmin an dú múcin ndaga yërmaandaa Yéesu, ee ba ban, ba gëm iñaama.

¹² Waa ennda da, mbooloomaa ennda cel. Buwaa baa súkúruk Pool na Barnabaas, baama baa béesti'ba kintaancaa na enaamaca cidóoyi'-waa'caa Kooh tumee, kooroh gaba ga leeloo buwaa enussii yaawúu'da.

¹³ Ga waa ba lëehí' kiwo'da, Saak tíkka ga an:

- Súkúrukat mbokcii! ¹⁴ Simoñ béestírinndúu daa ga dalaaraa, Kooh hayya ga buwii enussii yaawúu'da, ya tanukka ga d'uuyba heetaa enan wuuci. ¹⁵ Ee iñii ya wo'da taabohin na iñaa seldíiga-Koohcaa wo'eeda ndaga bíduunun ga këyítfaa an:

¹⁶ «Iñii yii paafaa, mi hay kihayis ee mi hay kitawahis kaanfii Dëwít, fii búreedá, mi hay kihëwírís iñii lís ga kitesda, mi tuukirisfa.

¹⁷ Fodaama, iñii tes bo' ga ëldúnada aaw kiraas Ha'mudii ee ban bi ga béeb heetcii mi tanuk ca en cuurooda aawsan kiraas Ha'mudii.

¹⁸ Iñaama yërí Ha'mudii wo', ee ya mëtí'si iñaa ya waayukee kitum ee ínohukin kumëeñí'da.»

19 Saak tíkka ga an:

- Tahin bi mi ga kihaffoo, mi am an d'u hanat kisodal buwaa enussii yaawúu' baama méeñ-sukuunun ba bii gëm ga Koohda. ²⁰ Wayee hoonohoo d'u bínba ban, d'u wo'ba an: ba hanat kiñam koynohkaa sarahohu ga koofcaa, ba abuk ga kifaanuk na baa en béeb, ba abuk ban ga kiñam koynoh júuraa apu ee ñífaa aamussii, wala ki'an ñíf. ²¹ En ki'ena, daloh ga cosaan bi ga wati, laakin ga teeraa en béeb bíbo', baa jégírohi iñaa Waasii Móyíis nakoh kitumda, bes Sabataa en béeb ga jaangu-yaawúu'cii.

Këyít bídussa wosohussa Añcoos ga kerceencaa enussii yaawúu'da

²² Waa ennda da, apotaa'caa na buwaa kuliyuk ga jaangaa Yéerúsaleemda na béeb kerceencaa daama da júwohussa an ba hay kitan bíbo' ga duuyba, ba wosba Añcoos, ba taam na Pool na Barnabaas. Ba tannda Yúdaa ee baysi Barsabaas, na Sílaas. Ba banak béebba, buwaa gëm ga Yéesuda oneeraba cee'. ²³ Ba e'taba këyít, ee iñii yii yerí bídu ga an: «Dú mbokciigaríi dëku Añcoos, Sírii na Sílísíida, d'ú bii d'ú enndii yaawúu'da, dí bii këñí'túu dí apotaa'cii na buwii kuliyuk ga jaangii Yéerúsaleemda. ²⁴ Dí kelohin an laakin buwaa meyohu dii, hayuunun garúu. Ba bum jaahallúu, ba bum hícoh helcumgarúu na wo'eencumgaba ee dí nakkiiba ka. ²⁵ Këri tah dí béebpii dí júwohin, dí tanin bíbo' baa dí wos garúu. Dí akitohinba na Pool na

Barnabaas, filiimunciigaríi, ²⁶ bii erohin ku-muunba ndaga teekii Yéesu Kiristaa, Ha'mudi-igaruudá. ²⁷ Kon dí bii wosoh garúu Yúdaa na Sílaas, ba wo''úu iñii dí bín ga kēyítfiida. ²⁸ En ki'ena, Helii yisela'í'yii yii narií, dí waa'tiirúu dara kitík yibítí', enndii iñcii bo' mínoo kifoñ ciinaa: ²⁹ kaa ñamat koynohkaa tumu sarah ga koofcaa, kaa anat ban ñíf wala kiñam koynoh júuraa apu hen ee ñífaa aamussii, ee kaa faanukat na baa en béeb. Binaa d'ú watuk iñcaamanaa, d'ú hay kitum yijófi'. Kijaammu-jaammu!»

³⁰ Waa ennda dá, buwaa tansee wosussada baa yah Añcoos. Ga waa ba le'da, ba hídírohha béeb buwaa gēm ga Yéesuda, lēehí'ta, ba e'-taba kēyítfaa. ³¹ Fa jagussa ee buwaa béebba keeñba soossa ga iñaa bídu ga kēhítfaa yaama ee daasinba ga ngēmá. ³² Yúdaa na Sílaas ga kihafba, ensee biseldíiga-Kooh. Ba saawalla na buwaa bi maañnja, kidaasba na kibaatba dooli ga ngēmaagaba. ³³ Ba tessa daama bi sammaba kimaañ, lēehí'ta, Buwaa ísussaba ba boyuk na jam ga buwaa woseebada. ³⁴ [Wayee Sílaas nak boyukkii, ya tessa ga Añcoos.]

³⁵ Pool na Barnabaas ban tesussa ga Añcoos, ee ba banak taabussa na bifo' biyewin biliis, baa jégíroh, baa yéegaloh Hewhewii winéwí'wii en wo'eenii Ha'mudiida.

Pool na Barnabaas hégískohussa kitaam

³⁶ Ga besaa tík gada, Pool wo''a Barnabaas an:

- Du ka'sat, du wíil tóoh teerucaa du yéega-lohee wo'eenii Ha'mudii gacada, du waaknee mbokcaa gëmuunun ga Yéesu enu dada.

³⁷ Barnabaas nak, waa'ta kibaydoh Saŋ yaa baysi Markada, ³⁸ wayee Pool tookkii Marka taam naba ndaga daa yaama foñeeba ga teeraa Pamfilii, taabissii naba ga lëgëyaa ba enee na kitumda. ³⁹ Ba nookohha ga iñaama bi faf ba hëgískohha. Barnabaas taammba na Marka, ba aassa gaal-giyy, baa yah kúlkaa Sipa'. ⁴⁰ Pool nak tanukka kitaam na Sílaas. Mbok-kerceencaa dínkaanohhaba ga kijofkaa Ha'mudii, ba baa yah. ⁴¹ Ya wiilla gohaa Sírii na waa Sílísii, ya yaa daas buwaa gëm ga Yéesuda, ba yëgis ga ngëmaa.

16

Tímotée taammba na Pool na Sílaas

¹ Waa ennda da, Pool ka'ta Derbe, lëehí'ta ya paaffa bi ga Lísta'. Daama laakeera baa gëmin ga Yéesu ee teeku Tímotée. Tímotée yaama, eeci enee yaawúu' gëmmba ga Yéesu ee paamci enee Gerek. ² Ya nak, mbok-kerceencaa dëku Lísta' na Íkoñomda hotsee kijúb gari. ³ Pool waa'ta ya taam nari. Ya bayyari kon, gú'tari ndaga yaawúu'caa dëk ga gohaamada. En ki'ena, béebba inohseera an paam Tímotée iña Gerek*. ⁴ Ga duuy teerucaa ba kooroheeda, Pool na Sílaas baa yéegaloh iñcaa apotaa'caa na buwaa kuliyuk ga jaangaa Yéerúsaleem amda, ba nakkaba

* **16:3** 16: 3 Gerekcaa laakséerii baah kígú' oomaa-yaal

kitaabukca. ⁵ Fodaama, kerceencaa baa wëñ kiyégís ga ngëmaa ee ba baa wëñ kibaatuk besaa en béeb.

Helii yisela'í'yii wo''a Pool kika' Maseduwaan

⁶ Pool na Sílaas baa wíil ga gohaa Fírígíi na waa Galaat ndaga lak Helii yisela'í'yii hoono-hinba kiyéegaloh wo'eenii Kooh ga gohaa Aasíi. ⁷ Ga waa ba ka' bi ba deeyca gohaa Mísíida, ba waa'ta ki'aas gohaa Bítíníi wayee Helii Yéesu onndiiba ka. ⁸ Waa ennda da, ba húussa ga gohaa Mísíi, baa yah Torowaas. ⁹ Laakka bes ga wek Pool hotta ga heey fo' yaa dëk Maseduwaan. Baa tuukin ga fíkíici yaa kíimbi an: «Hayaa Maseduwaan, fu sommbíi!» ¹⁰ Daa Pool hotee iñaama ga heey, ga saasi dí tummba tóoh kika' Maseduwaan ndaga lak wëerinndíi† an Kooh yëri ebillíi kiyéegalohnee Hewhewii winéwí' wii daama.

Lídíi gëmba ga Yéesu ga teeraa Filiip

¹¹ Waa ennda da, dí aassa gaal-giiy ga teeraa Torowaas, dí yolohha Samotaraas dëkaa gi-iyaa wíilda. Ga kooh-wíisfaa, dí ka'ta bi ga Neyapólís. ¹² Kolkohha daama, dí ka'ta Filiip, teeraa wëñ kilaak solu ga gohaa Maseduwaan bu-Room te'da. Dí yuŋga ga teeraama bi sammaba kimaañ. ¹³ Ga besaa Sabat, dí meyca teeraa, dí ka'ta seereenaa húlúwaa ndaga lak dí foogin an daama jomin kilaak

† **16:10** 16: 10 Lúkaa yëri en na kiwo' ndaga ya bokee ga baawaa.

dekataa yaawúu'caa jaamukohi Kooh. Laakeera beticaa hídirukohu da, dí yuŋga naba, dí saawalla naba. ¹⁴ Ga beticaama, laakeera yaa teeku Lídíi ee meyohee teeraa Tíyaatíi'. Ya enee toonoh píis, píiscaa súpu ciyo'oh ee seerin, ee ya niikeera Kooh. Ya yaa súkúrukkíi dijófi' ndaga lak Ha'mudii légisin keeñaagari, en dānaa ya gēm wo'eencaa Pool. ¹⁵ Ya bētísi'ussa, ya na bu-kaanci, lēehí'ta ya wo''aríi an:

- Hayat, dú sagacukkoo ga kaanndoo en an dú tookin kayoh-kayohda an mi gēmin ga Ha'mudiinaa. Faf ya ekkarii ga kika' kaanci.

Pool na Sílaas lagussa ga kasaa teeraa Filiip

¹⁶ Laakka bes, dí enee na kiyah dekataa kíimohsi Koohda, dí hídooha na súrga yibeti yaa rab am, onndari kimín kilíiruk. Kilíiruk kaama haydohdeera ha'-kaancaagari kopa' wiyewin. ¹⁷ Ya yaa taabukkíi, mi na Pool, ya yaa fiip didóolí' an:

- 'Buwii bii bērí en súrgacii Kooh yii ga dookaa-dookda. 'Ba hay kiyéegallúu waasii onohi kimúcdfa!

¹⁸ Ya tummba iñaama bes ciyewin. Ka'ta bi Pool kappa ga, ya dalla kimēēñisuk, wo''a rawaa an:

- Ga teekii Yéesu Kiristaa, mi ebillaa fu meyoh ga betifii! Ga saasi rawaa meyca ga súrgaa yibetiyyaa. ¹⁹ Daa ha'-kaancaa súrgaa yibetiyyaa hotee an ba abissii yaakaa' kilaakis dērēm gari, ba ammba Pool na Sílaas, ba fítísohhaba bi ga paanaa dēkaa ga fíkíi atti'ohcaa.

²⁰ Ba tuuki'taba ga fíkíi bu-Room baa kuliyuk ga dēkaada, ba epírohha an:

- 'Buwii bii biyaawúu' ee ba bii hícísoh dēki-igaruu. ²¹ Ba bii jégíroh dii baahcaa waasi-igaruu hoonohinnduu kitook, hoonohinnduu kitaabuk, du bu-Room.

²² Mbooloomaa ban taamma naba ga, ba keennda ga dook Pool na Sílaas. Atti'ohcaa nakohha kidól kúltícaa Pool na caa Sílaas ee ba rípu na ngee'. ²³ Ga waa ba ríppaba na ngee' bi faancaa ílohha, ba laṅgaba ga kasaa. Ba wo''a baa watuki kasaada ya foñ helci gaba dijófi'. ²⁴ Daa baa watuki kasaada wo'see inaama, ya laṅneeraba ga túuyaa hanoh duuy ga kasaada, ya ekkaba jéen ga kotcaa.

²⁵ Ga bak leelo wek, Pool na Sílaas baa kíim Kooh, baa kañji na kiyeek. 'Buwaa bíinoo abu ga kasaa nabada baa súkúrukba. ²⁶ Waas kíinoo kakayfaa yéngelukka bi tawahaa kasaa waa yéngeluk. Béeḅ halcaa kasaa dalla ki'en kúpít lēgísukka, ee jéencaa pokohsee buwaa abu ga kasaada cēpísukka. ²⁷ Baa watuki kasaada tíitta ga pēní, yúudukka; daa ya hotee halcaa kasaa lēgískin gēpít, ya dalla kidól kalabfaagari, ya yaa yah kiharuk, ndaga ya foogee an buwaa laṅsee ga kasaada béeḅba nupuunun. ²⁸ Wayee Pool fiippari didóolí' an:

- Túuk kaa tumka; dí béeḅpíi dí bee!

²⁹ Baa watuki kasaada dalla kimeekisoh lampu, íisukka duuy kasaa na jaa', ya keennda kakay ga kotcaa Pool na Sílaas, ya yaa saak.

³⁰ Waa ennda da, ya meydohhaba kasaa, ya meekissaba an:

- Tiyaatii, mi jom ya kitum bi mi kimúc?

³¹ Pool na Sílaas taassari an:

- Gëmaa ga Yéesu Ha'mudii, fu hay kimúc, fu na bu-kaanfu.

³² Pool na Sílaas nak yéegalussari wo'eenii Ha'mudii, ya na béeb buwaa dëk ga kaancida.

³³ Ga wahtaama siiy ga wekaa, baa watuki kasaada taammba na Pool na Sílaas, ya tissa gaañcaagaba, lëehi'ta ya bëtisi'ukka ga saasi, ya na bu-kaanci béebba. ³⁴ Ya bayya Pool na Sílaas kaanci, tofi'taba kanu. Keeñci soossa lool ya na bu-kaanci ndaga daa ba gëmin ga Koohda.

³⁵ Ga waa Kooh wíisda, atti'ohcaa bu-Room ga dëkaada wosussa fibo' kiwo' baa watuki kasaada, an:

- Íisaa Pool na Sílaas ba yee'!

³⁶ Baa watuki kasaada yaa fool kiyéegal Pool an:

- Atti'ohcaa nakuunundoo ki'íissúu dú yee'. Kon diimada, dú mínin kimey dú yee' na jam.

³⁷ Wayee Pool wo''a buwaa wosseedá an:

- Ba feeklukinndii ga fíkií béeb, dí koo'tii ga ki'atti'u ee dí bok ga bu-Room; lëehi'ta, ba laṅgaríi ga kasu. Diimada nak ba waa' kilokuk ba íissii ee ken yéegoo. Múk mínoo ki'en, ba hayat na kihafba ba meydohhíi!

³⁸ Buwaa wosseedá karussa, wo'ussa atti'ohcaa bu-Room ga dëkaada wo'eenama. Daa ba ínohee an Pool na Sílaas boku ga bu-Room, ba tíitta. ³⁹ Ba hayyaba kibayaluknee na kihafba, ba meydohhaba kasaa; ba kíimbaba ba mey dëkaagaba. ⁴⁰ Pool na Sílaas meyussa kasaa, ba ka'ta kaan Lídíi. Ba laak kerceencaa

daama, ɓa daassaba ga ngëmaa, lëehí'ta ɓa ɓaa yah.

17

Pool na Sílaas karussa teeraa Tesaloník

¹ Pool na Sílaas koorussa teeraa Amfípólís na waa Apolínii, ɓa ka'ta teeraa Tesaloník. Daama Lak yaawúu'caa laakuunun jaangu da.

² Fodaa ya meeree ka kitumɗa, Pool ka'ta jaangu-yaawúuraa. Ya tíkísohha bes Sabat kaahay, caa ya saawali na buwaa ga loo Bíncaa cisela'í'caa. ³ Ya yaa lóogísohi'ɓaca, ya yaa teeɓɓa ga iñaa Bíncaa wo'da an: «*Kiristaanii jomee kikaan, tík ganaa ya mílís.» Kiristaanaama, yëri en Yéesu yii mi yéegaloh diida.

⁴ Laakka ga yaawúu'caa, buwaa gëm iñaa Pool na Sílaas wo'da, ɓa taabukkaba. Fodaama ɓan, laakka ɓiGerek ɓigëñ ɓaa niikin Kooh, na ɓeti ɓilëekí'-teek ɓiyewin ɓaa hay taabukussaba.

⁵ Waayee kisiis kiyaak ammba yaawúu'caa ɓiinoo, ɓa hídírohha ga wílíilkohcaa ga mbedicaada, ɓa nëgírohha mbooloo wiyaak, ɓa hícísohha teeraa, ɓa íisukka kaan Saason ki'amnee Pool na Sílaas, ɓa ɓayɓa ga fíkíi bu-teeraa. ⁶ Ba hottiiba daama, ɓa nammba ki'am Saason na ɓimbok-kerceen ɓiliis, ɓayussaba ga atti'ohcaa ga teeraada, ɓa ɓaa fiip an:

- Buwaama hícísohuunun ëldúna tóohwa ee diima nak ɓa le'in dii. ⁷ Saason dapinɓa ga kaanci. Ba ɓéeɓɓa nak, ɓa tumi iñcii saafaadukoh na iñii buu' Sesaa' nakohɗa ee ɓa wo' an laakin buu' yiliis yaa teeku Yéesu.

⁸ Wo'eencaama púdí'ta faancaa buwaa na caa atti'ohcaa ga teeraada. ⁹ Saason, ya na buwaa baysee narida, ba tíkussa kifay kopa' doonaa baa han ki'íisu.

Pool na Sílaas karussa teeraa Beree

¹⁰ Daa wekaa le'ee, mbok-kerceencaa amdo-hha Pool na Sílaas, ba ka' teeraa Beree. Ga waa ba le' teeraa Bereeda, ba ka'ta jaangu-yaawúuraa. ¹¹ Yaawúu'caa ga teeraa Bereeda wěñussa baa ga teeraa Tesaloníkda kiwaa' bo'. Ba safa'ta ga kite' Wo'eenaa Kooh ga keeñba, ee besaa en béeb ba jagi Bíncaa cise-la'í'caa kiheel ki'ínoh ati ínaa Pool jégírohda taabin naca. ¹² Bo' biyewin gaba gémussa ga Yéesu, ee ga Gerekcaa laakka beti bilëekí'-teek biyewin na yaal biyewin ban baa gëm ga Yéesu. ¹³ Daa yaawúu'caa Tesaloník kelohsee an Pool yaa yéegaloh Wo'eenii Kooh ga teeraa Beree, ba ka'ta daama ban, ba aawwa kiheel coow na kihícisoh helcaa buwaa. ¹⁴ Buwaa gëm ga Yéesuda gaawussa kibay Pool giyyaa, ya aas gaal-giiy daama, ya yee'. Sílaas na Tímotée nak tesussa ga Beree. ¹⁵ Buwaa naksee kibay Poolda bedussari bi ga Ateen, lëehí'ta baa boyuk Beree. Pool bëyrohhaba kiwo' Sílaas na Tímotée, ba dawukki ga ínaa wěñ kigaaw.

Pool ga teeraa Ateen

¹⁶ Ga waa Pool en na kisek Sílaas na Tímotée ga teeraa Ateenda, keeñci leehha ga daa ya hot dëkaa líifin na nataalcaa ba tík koohbada. ¹⁷ Ya ka'ta jaangu-yaawúuraa, ya

yaa saawal na yaawúu'caa na buwaa bíínoo enussii biyaawúu', ee niikuunun Koohda. Ee besaa en béeb, ya yaa saawal na buwaa ya hídohi naba ga paanaa dēkaa. ¹⁸ Laakeera daama bijégíroh baa wo'u bi'Épíkuriyeŋ na bi'Estóyísiyeŋ*, baa daanee kisaawal na Pool. Bii wo'ee an:

- Moo jawulii yii, ya waa' ya kiwo'?

Bíínoo an:

- Man na ya en na kiyéegaloh koohcaa dú ínohoo!

En ki'ena, Pool yéegalohee loo Hewhewii wo' ga loo Yéesu na loo kimílískaa buwaa kaaninda.

¹⁹ Waa ennda da, ba taamma nari, ba bayyari ga paanaagaba wo'si Ayeropaasda†, ba wo'ari an:

- Dí waa' fu wo''íi ínaa lee' ga íñii yi'asyii fu jégírohda, ²⁰ ndaga fu tangalinndíi na wo'eencaa ken ínohoo, ee dí waa' ki'ínoh íñii ca wo'da.

²¹ En ki'ena, bu-Ateen na sagaccaa dēku teeraada tumsee rek lēgēy kisúkúruk na kibéestí' hewhew.

²² Pool nak dalla kituuk ga fíkíi buwaa enee ga paanaa Ayeropaas, wo'a an:

- Dú, bu-Ateen, mi hotin an en ngēmaa dú laakinwa lool sah. ²³ En ki'ena, wii mi tíidísuk ga teeriigarúu, mi yaa malaksukoh

* **17:18** 17: 18 Épíkuriyeŋ na Estóyísiyeŋ Widewaawaa jégíroh an neblaata laak solu ga ínaa en béeb. Waa tík gada jégíroh ki'abuk ga tóoh ínaa newin. † **17:19** 17: 19 Teek janjan ga teeraa Ateen, daa atti'ohcaa daanee kihídohuda. Paanaa atti'ohcaa eruunun teekaama diima.

iñcii dú jaamukida, mi hotin wiinoo gaca waa bídu an: «wuu Koohyii dí ínohooda.» Iña dú jaamuki yaama ee dú ínohoorida, yëri mi hayyúu kiyéegal. ²⁴ Kooh yii sak ëldúnada na béeb iñcii gada, yii en Ha'mudii asamaanii na kakayfiida, dëkoo ga kaanfaa yah bo'-súusúus hëwí'. ²⁵ Ya soolukkii ban bo'-súusúus tumi'ti yen. En ki'ena, yëri oni béeb buwii kumuun, ki'ík na béeb iñcaa tík gada. ²⁶ Ya kooroh ga bo' yíinoo, ya sakka béeb heetcii, ya onndaba kidëk daa en béeb ga ëldúna, ya hëgísohi'taba jamaanucii laakida, ya fiisi'taba teki'tii dii ba jom kidëkohda. ²⁷ Ya tummba iñaama, doonaa fodii baa en na kisëmëemí', buwii aawwi kiheel kihot; ee en ki'ena, ya úsaayyii yíinoo garuu.

²⁸ En ki'ena, yëri onnduu kipes, kika', na kihay na ki'en ga ëldúna, ee bídohciigaruu wo'uunun an dū bitowuci ban ²⁹ Kon, waa dū bëri en towutiigari, dū jomoo kifoŋ an Kooh man na nataal wúrus, wuhëelís, wala atoh, waa bo'-súusúus pes bi morin ga kineb helci. ³⁰ Kooh malakissii kiñak ki'ínohkaa buwii kudewaa. Diimada baa en béeb daa ya enoh tóoh ya yii bayyi, ya súpít kipeskaagari. ³¹ En ki'ena, ya abin bes, waa ya yah ki'atti' béeb bu-ëldúna ee kooran waas. Ya tanukin baa yah ki'atti'da. Iñaama ya teewinwa béeb ga waa ya mílisi' baa yaama ga kikaanda.

³² Daa ba kelohee Pool meydohha ga kúuwci loo kimílís ga kikaan, ba aawwari kiñaawal. Bíinoo wo'ussari an:

- Bes kiliisaa, dí sükúrukkaa ga iñum fu wo' yuma.

³³ Waa ennda ḍa, Pool meycā yaa yah.
³⁴ Moona, laakka gaba buwaa gēm iñaa ya wo'ḍa, ḅa taabukkari: ennda fodii Dēniis yaa bokee ga bu-paanaa wo'si Ayeropaasḍa na ḅetifaa teeku Damariis na ḅibo' ḅiliis ḅaa taabee naba.

18

Pool ka'ta teeraa Korenti

¹ Waa ennda ḍa, Pool kolukohha teeraa Ateen, ya ka'ta teeraa Korenti. ² Ya hídoḅha daama na yaawúu', yaa teeku Akílaas. Akílaas límohu goḅaa Pom ee lak ya hanee kimeyoh kúlkaa Ítalí, ya na Pírísil, ḅetici, ndaga Kólóot buuraa yiyaakyaa kúlkaa Room yērí nakohee an yaawúu'caa ḅéebḅa meyat teeraa Room. ³ Pool nak ka'ta gaba, ee waa ya bok naba lēgēy kihēwí' mbaa'-on, ya dēkka naba, ḅa taamba kilēgēy. ⁴ Bes Sabataa en ḅéeb Pool ka' jaangu-yaawúuraa ya jangati, kiheel ki-nook yaawúu'caa na buwaa enussii yaawúu'ḍa ga ngēmaa. ⁵ Sílaas na Tímotée meyoḅussa teeraa Maseduwaan, ḅa hayya, laakussa Pool teeraa Korenti. Pool nak ēewrukka kiima ga kiyéegaloh wo'eenii Kooh, ya yaa yéegal yaawúu'caa an kayoh-kayohḍa, Yéesu yērí en Kiristaanii. ⁶ Yaawúu'caa nak ḅaa heñohhi, ḅa aawwari kibas, Pool pērtukka pēndēlaa kúltícaagari*, ya wo''aba an:

* **18:6** 18: 6 Ga tumeenaama, Pool teewoh an duuci enissii ga iñaa mínanḅa kidalḍa. Malkat ḅan 13: 51.

- Binaa dú saŋku'aa, ínohat an dú b̄erí tík haffúuka. Mi, mi setin ga wic. Diimada mi yii yah ga buwaa enussii yaawúu'da.

⁷ Ya kolkohha daama, ya ka'ta kaan Títíyus Yustus, bo' yiniiki'-KooH ee kaanfaagari deeyoh na jaangu-yaawúuraa. ⁸ Kíríspus yaa kuliyuk ga jaangu-yaawúuraada, ḡemmba ga Ha'mudii, ya na bu-kaanci béeb̄ba, na fiBo' biyewin ga bu-teeraa Korenti, baa súkúrukee Poolda, ḡemussa ga Yéesu ban, ba b̄etisi'ussa. ⁹ Laakka wekaa Ha'mudii feeñuk Pool ga duuy heey, wo''ari an:

- Ka niik dara, wo'a, kaa d̄ekoh. ¹⁰ Kaa niik dara ndaga mi yii naraa, ee ken mínoo kitík yahci ga d̄ookfu. En ki'ena, bo' biyewin dii ga teerii wii buuroo.

¹¹ Waa ennda da, Pool yuŋga ga teeraa Korenti kíis na caban, ya yaa j̄egíroh Wo'eenii KooH.

¹² Ga jamaanaa Galíyon enoh gúwern̄e' ga gohaa Akayda, yaawúu'caa béeb̄ba kolukdfussa Pool, ba ammbari, ba bayyari daa atti'ohsida. ¹³ Daama, ba yammbari an:

- 'Bii yii heel ki'ek buwii ga kijaamuk KooH na kitaabuk KooH ee íñii ya j̄egírohda taambii na íñii Waasii Móyis nakohda.

¹⁴ Pool waa'ta kitaas, wayee Galíyon dalla kiwo' yaawúu'caa an:

- Súkú'kattoo dú yaawúu'cii! Enee an ya tum kofeel wala íña boninaa, eneena mi hayyúu kisúkúruk. ¹⁵ Waa dú nookoh loo wo'een, loo teek na loo waasumgarúu, gaama guurúu, mi yahhii ga ki'aas.

¹⁶ Waa ennda da, ya meydohhaḅa daa atti'ohsida. ¹⁷ Daama nak, ḅa keennda ga dook Sosten, yaa kuliyuk ga jaangu-yaawúuraada, ḅa ḅaa feekki ga fíkii daa atti'ohsida, wayee iñaama dara ḅíttii Galíyon ga.

Pool boyukka teeraa Añcoos

¹⁸ Waa ennda da, Pool tessa ga teeraa Korenti iña maañ. Lëehí'ta, ya taḅkohha na kerceencaa daamada, ya aassa gaal-giiy kiyah kúlkaa Sírii, ya taamba na Pírísil na Akílaas. Balaa ya karaa, ya nenukka hafaagari ga teeraa Keḅkerree ndaga lak iña ya dígohee na Kooh ya waatukkada leehin†. ¹⁹ Ga waa ḅa le' teeraa Efeesda, Pool tagohha na ḅuwaa ya taabee nabada, ya taamba haḅci. Ya ka'ta jaangu-yaawúuraa kisaawal na yaawú'caaa. ²⁰ Baama kíimbari kites naba wayee ya saḅnga. ²¹ Ga wii ya taḅkoh nabada, ya wo''aba an:

- Neḅ Koohaa, mi hay kiboyuk dii ki-waakneerúu.

Ya aassa gaal-giiy ga Efees, ya ka'ta teeraa Sesaree. ²² Waa ennda da, ya paaffa Yéerúsaleem kikëñi' kerceencaa enu daamada, lëehí'ta ya ka'ta Añcoos Sírii. ²³ Ya ennda daama bi sammba kimaañ, lëehí'ta yaa yah. Ya koorohha gohaa Galaat ya paaffa waa Fírígíi, ya yaa daas mbok-kerceencaa béebba, ngëmaagaba wëñ kiyëgís.

Apoloos ka'ta teeraa Efees na waa Korenti

† **18:18** 18: 18 Pool waatukee an iña ya dígohee na Koohda leehiinaa, ya nenukoo múk. Malkat 21: 24.

24 Laakka yaawúu' yaa teeku Apoloos ee límohu teeraa Aleksandari, ya hayya teeraa Efees. Ya enee bo' yiyúudúki' ee ya ínoheera Bíncaa cisela'í'caa dijófi' ßan. 25 Ya jégí'seera Waasii Ha'mudii, ee ya safareera lool ga kiwo' loo Yéesu. Iñaaya ya jégírohee garíða júweera lool, wayee ya ínohee bétísaa Sañ-Bétís. 26 Ya yaa jangat na fit wiyégísi' ga dúuy jaangu-yaawúuraa. Daa Pírísíl na Akílaas kelohsee iñaaya ya jangatða, ßa ßayyari ya taam naba, ßa lóogísohi'tari Waasii Koooh bi wéñnja gari kilee'. 27 Ya nak, helci ennda ga kika' gohaa Akay. Mbok kerceencaa daamaða baatussari kidaas ga iñaama. Ba bínnda buwaa gëm ga Yéesu enu daamaða këyít kiwo'ßa ßa ammbi dijófi'. Daa ya le'ee daama, Koooh amdohhari bi ya laaki'ta buwaa gëmu ga Yéesu daamaða jeriñ wiyaak. 28 Ya búlla yaawúu'caa ga fíkíi bééß, ee ya koroohée ga Bíncaa cisela'í'caa, kiteebba an Yéesu yëri en Kiristaanii.

19

Pool ka'ta teeraa Efees

1 Wiima lak Apoloos yaa ga Korenti, Pool koorohha gohcaa kúlkaa na janjancaada, lëehí'ta ya hayya teeraa Efees. Ya hotta bimbok-kerceen daama, meekissaba an:

2 - Ga wii dú gëm ga Yéesuda, dú laaseera ga Helii yisela'í'yiine? Ba taassari an:

- Dí mossii kikeloh wo'u an Helii yisela'í'yii yii ga.

3 Pool meekissaba an:

- Kon dú laas ga bētísii wiida? Ba taassari an:

- Dí laas ga bētísaa Saṅ-Bētís tumeeda.

⁴ Pool wo'aba an:

- Ee; Saṅ bētísi'ee buwaa tookee kisúpít kipeskaagabada, ee ya wo'ee bu-Isarayeel kigëm ga baa yah kihay ga fenocida. Baama nak Yéesu yeri.

⁵ Ga waa ba keloh wo'eenaamada, ba bētísi'ukka ga teekii Yéesu, Ha'mudii. ⁶ Pool tikkaba yah ga haf ee Helii yisela'íyii dalla kiyosuk ga dookba. Ba baa wo' ga lak ciyewin caa bokkii, ba baa jangat wo'eenca meyoh ga Kooh. ⁷Buwaa enee daamada jomeera kile' bo' bidaaṅkaah na banak.

⁸ Waa ennda da, Pool ka'ta jaangu-yaawúuraa, ee daama inaa le' ñiin kaahay ya yaa jangat na fit wiyégísí', ya wo'ee loo Nguurii Kooh, ya yaa heel kigëmlukoh buwaa súkúrukeerida. ⁹Wayee laakka gaba baa yégís ga haf, ba saṅga kigëm, baa ñaawal Waasii Ha'mudii ga fíkii buwaa béebba. Waa ennda da, Pool foñjaba, ya bayya tēelíbéecaa Yéesu, ee besaa en béeb, ya yaa jégí'ba ga ekoolaa baa wo'si Tíranusda. ¹⁰ Pool jégírohha da bi ennda tíkiis tanak ee fodaama béeb buwaa dëk gohaa Aasiida, ennda yaawú'caa, ennda buwaa enussii yaawú'da kelohussa Wo'eenii Ha'mudii.

Kíntaanca laakee ga teeraa Efeesda

¹¹ Waa ennda da, Kooh yaa tum kíntaan cidóoyí'-waa' ga Efees koorohha ga Pool.

¹² Fodaama buwaa baa beb gúree-píis wala

úuf, caa mosin kile' ga faanfai Pool, ba baa tika ga dúukooli'caa. Ee fodaama buwaa baa wak, rabcaa baa meyoh gaba. ¹³ Laakeera yaawúu'caa enee kiwíil daa en béeb kikaal rab ga buwaa. Fodaama, ba jéemmba kikooh teekaa Yéesu, ba kíimi' buwaa rab amda. Ba wo'ee rabcaa an:

- Ga teekii Yéesu Pool yéegalohda, mi ebillúu kimeyoh ga bii!

¹⁴ Iñaama, baa wo'si Sefaa ee bokee ga sara-hohcaa yaawúu'caa biyaakbaada, towutaagari tiyitnatanakta daanseeraka kitum.

¹⁵ Wayee, ga waa ba tummbaka, rawaa taassaba an:

- Mi inohin Yéesu mi inohin baa en Poolda, Wayee dú, dú béri en ba?

¹⁶ Baa rawaa abeeda dallaba kisooh, wëñ-jaba dooli, gañsohaba, da'sohha kúlticaa-gaba, ba meyca kaanfai, ba núppa.

¹⁷ Bu-teeraa Efees béebba yéegussa inaa laak yaama. Yaawúu'caa na buwaa enussii yaawúu'da, béebba títussa, teekaa Yéesu, Ha'mudii erussa céé' wiméti'. ¹⁸ Biyewin ga buwaa gëmda hayussa, wo'ussa fan ga fikii béeb incaa ba enukoheeda. ¹⁹ Biyewin ga buwaa daanee kiluhusda, haydohussa këyitcaa ba luhusoheeda, ba nëgírohaca jal wiinoo, ba tēki'taca ga fikii béeb. Cadanfai këyitcaama karin ga junnicaa leehoo. ²⁰ Fodaama, ga doolaa Ha'mudii, wo'eenaa KooH waa wëñ kisíw ee doolaagawa waa wëñ kihotuk.

Coow kolukka ga Efees

²¹ Ga waa iñcaama paafda, Pool ammba ga helci kika' Yéerúsaleem, ya kooroh gohaa Maseduwaan na waa Akay. Ya wo'ee ga helci an binaa mi le' daamanaa, mi jomin kika' Room ban. ²² Ya wossa banak ga buwaa ya taabi nabaða. Buwaa ensee Tímotée na Erasti. Ya ga kihafci nak, ya tessa ga gohaa Aasíi bi sammaba kimaañ.

²³ Jamaanaama, coow wiyaak kolukka ga Efees ndaga Waasii Ha'mudii yéegalohu daamada. ²⁴ Laakee tíwoh hēelísaa teeku Dímitiriyus, ya tíwee tunataal-hēelístaa mandarga kaanfaa ba jaamukohi Artémísda. Tunataaltaama nak, haydohdeerari, ya na buwaa lēgēy garida hēelís wiyewin. ²⁵ Laakka bes, ya hídírohha buwaa lēgēyi garida na bo' biliis baa tumi lēgēy kitíβ nataal fodaa gabaða, ya wo''aba an:

- Biyaay, dú ínohin an íñii dú laak ga alalda meyoh ga lēgēyiiruu wii. ²⁶ Diimada nak, dú hotin ee dú kelohin íñcii Pool en na kitumda. Ya wo' an koohcaa bo' hēwí' na yahci enndii Kooh kayoh-kayoh. Ya nookin bo' biyewin ga kigēm íñaama, ee ya eembii naka dii ga Efees, wayee gohaa Aasíi béeb gomin ga. ²⁷ Íñaama eemanndii ga kibúuk kitíβ-nataalkiiruu rek, wayee mín kika' bi ga kibúuk teekii kaanfii Artémís, koohyii yibetiyyi yiyaakyii. Ee koohyii yiima Aasíi béeb na tooh éldúna jaamukiri. Kon nak teekiigari jomoo da kiyím.

²⁸ Daa buwaa kelohee wo'eencaama, ba líiffa na tam-keñ, ba baa fiip an:

- Artémísyii bu-Efees yakin!

²⁹ Díkaantaama bééβ dēkaa hícísukohha. Ba ammba Gayus na Aristarka baa dēk Maseduwaan ee taamsee na Poolda, ba baa yah naba paanaa bu-teeraa. ³⁰ Pool nak waa'ta kimey ga buwaa, wayee buwaa gēm ga Yeesuda íisussiiri ya ka'. ³¹ Bi ga sah bibo' ga filiimuncaagari kuliyuk ga nguuraa ga gohaa Aasiida, wosohussa gari kiwo''i ya watuk kiton kotci ga paanaa bu-teeraa. ³² Ga waha taama, buwaa hídirukohee daamada hícísukohussa, coowaa ennda cúr ga duuyba. Bii fiipi aneena, bii fiipi an. Biyewin gaba sah ínohséeríi ínaa tah buwaa hídirukoh daamada. ³³ Élíksaan nak, yéři yaawú'caa kuliyukdee ga fikiiba ga hídohaama. Bibo' ga buwaa hídirukohee daamada béestírussari ínaa laakda. Ya bēwí'ta yah kiwaa' kilayohi' buwaama ga fiki mbooloomaa. ³⁴ Wayee daa ba ínohee an ya ínaa yaawú', ba taammba bééβba ba aawissa kifip. Ba fiipin ínaa le' wahtu kanak an:

- Artémísyii bu-Efees yakin!

³⁵ Baa dēkaa tíku ga yahcida yéři mēēnjoh kimín kiyím buwaa doo ba han kidfekoh. Ya wo''aba an:

- Dú bu-Efees, bii yiida ínohoo an kaanfi Artémís yiyaakyii en ga teeriigaruu ee nataaliigari keenoh asamaanda en ban ga teeriigaruu? ³⁶ Dú ínohin an ken nookohhii ínaama. Kon enat tek, ee kaa gaawtukat bi dú tum ínaa bökkii ga. ³⁷ Buwii bii dú haydohinba dii ee moona ba bebpii dara ga kaanfi Artémís,

ee ɓa ɓassiiri. ³⁸ En Dímitiriyus na ɓuwii taam narida, ɓa laakoh na ɓo'aa, ɓa karat waas: Laakin bescaa tanu ki'atti, na ɓuwaa atti'i iĩcaama. ³⁹ En laak enaama ciliis caa dú waa' kipayɗunaa, bes ki'atti' le'aa, ca malaku. ⁴⁰ Du watukkiinaa, du hay kitíku ɓuwaa híci-sohi mbooloo ndaga iĩii laak watida, ee du mínandii dara kiwo' ga iĩaa tah coowii wii.

Ga waa ya lèehí'ta kiwo' fodaama, ya wesohha ɓuwaa.

20

Pool ka'ta Maseduwaan na Geres

¹ Ga waa coowaa enee ga Efees seemda, Pool hídírohha ɓuwaa gëm ga Yéesuda, ya ɓaattaba kidaas ga ngëmaa, lèehí'ta ya tankehha naba, yaa yah Maseduwaan. ² Ya taamba gohaama, ya daassa ɓuwaa gëm ga Yéesuda ga ngëmaa. ³ Ya kolkohha daama, ya ka'ta kúlkaa Geres, ya tummba daama ñiin kaahay. Ga waa ya bewuk kika' kúlkaa Síriida, ya kelohha an yaawú'caa pokohu-unun nof ki'appi, ya nammba ɓoyuk hen, ya koorohha Maseduwaan. ⁴ ɓuwaa taabee narida ensee Sopatee', kowukaa Pírus ee ya meyohee Beree, Arístarka na Sokondus ɓaa meyoh Tesaloníkda, Gayus yaa meyoh Derbedá, Tímotée, Tísík na Torofím ɓaa meyohee gohaa Aasiida. ⁵ Ba dëwírukka, ɓa sekneerarii ga teeraa Torowaas. ⁶ Dí nak, ga waa hewaa mbúurú'caa tumoo lëwii' paafda, dí aasohneera gaal-giiy teeraa Filiip, dí foolla ga giiy bes ciyétúus, dí laakneeraba teeraa

Torowaas. Dí tummba daama bes ciyit-nakanak.

Pool mílísí'ta Etíkus ga teeraa Torowaas

⁷ Ga noh-soosaa gaawaa, dí hídírukohha kíñam cuuníinfaa Ha'mudii. Pool nak jomee kikolukoh daama ga kooh-wíisfaa. Ya aawwa kijëgí' buwaa gëm ga Yéesufa, ya ammba kiwo' na buwaa bi ga leeloo wek. ⁸ Dí hídírukohee ga túuyaa hanoh dook ga taa-haada, dí taalla lampu ciyewin. ⁹ Laakka oomaa-yaalaa teeku Etíkus ee ya yugee ga kímícaa falanteeraa. Ya ka'ta hëndëñ na pëní, wiima lak Pool yii lís kiwo'. Ga duuy pënífaa, ya dalla rëc, dëegískoh dook taahaa wukaahaywaa ba eneeda, ya keennda kakay. Ya bëwíru hen, lak kaanin. ¹⁰ Pool yoosukka, híilla gari, bëbpari, wo''a an:

- Kaa jaahli'at, ya yii pes!

¹¹ Waa ennda da Pool lapissa, ya warohha mbúuraa✧, ñammba. Lëehí'ta, ya aawissa kijangat bi ga daa Kooh wíisda, ya tan kohha naba, yaa yah. ¹² Oomaa-yaalaa nak bedussa kaanba lak wíisohin weceñ ee helcaa buwaa dalla gari lool.

Pool kolkohha Torowaas ka'ta Mílee

¹³ Dí nak, dí aassa gaal-giiy, dí dëwírukka Pool teeraa Asos, ya wo'ee an dí kihídohan nari daama, dí baydohhi ndaga ya waaree kitíin hen bi daama. ¹⁴ Ga waa ya laakkíi teeraa Asosda, dí aassa gaal-giiy daama, dí baa yah

✧ 20:11 20: 11 Mëdírohat na Tumeen 2: 42.

bi dí le''a teeraa Mítíleen. ¹⁵ Dí baa yahis bi dí laŋnga na Síyóo ga kooh-wíisfaa. Ga besaa tík gađa, dí le''a Samoos, ee besaa tíkis gađa, dí le''a teeraa Mílee. ¹⁶ Pool abee an ya yah kiroombuk Efees hen, ya tuukoo da, en danaa ya maañoo ga gohaa Aasíi ndaga ya gaawtukee kitum tooh, en mínukaa, ya le' Yéerúsaleem balaa besaa Pantakot.

Pool taŋkohha na buwaa kuliyuk ga jaangaa ga Efeesda

¹⁷ Ga waa dí tee' ga Míleeđa, Pool woso-hha kibayluk buwaa kuliyuk ga jaangaa Yéesu ga Efeesda. ¹⁸ Baama hayussari kitaas, ya wo''aba an:

- Dú ínohin dijófi' daa mi madee narúu ga wii mi en narúu, aboh ga besaa mi deeb kitoŋ kottoo ga gohii Aasíiđa. ¹⁹ Mi jaamukee Ha'mudii hen taammba na kiyóoskí' haffoo, taammba na ki'aam moon, mi dayca ban coonu, caa yaawú'caa pokoheeroo nofda.

²⁰ Mi ínohin an mi mossoorúu kidfaak dara ínaa míninndúu kijeriñ. Mi yéegaleerúu wo'eenii Kooh, mi jégí'tarúu ga fíkíi béeb na ga duuy kaancii. ²¹ Mi mosoo ki'íis kibay yaawú'cii na béeb buwii enussii yaawú'da ba súpít kipesba, ba gëm ga Kooh, ba gëm ga Yéesu, Ha'mudiigaruu. ²² Diimada nak, mi yii yah Yéerúsaleem, Helii yisela'í'yii yëri hii'too ga ee mi ínohoo ínaa sekkoo dađa. ²³ Wayee mi ínohin daal an teeraa mi aas tooh Helii yisela'í'yii yéegalloo an kasu na coonu caa sekkoo.

²⁴ Mi nak, en kipeskiigoonaa mi bítukii gaka

ee mi tíkkiika iñaa yakin. Lebiriigoo tóoh, wëri en kile' ga dii mi aawda, mi mëtí' sasio Yéesu, Ha'mudii nakkooda, ee wëri en kiyéegaloh Hewhewii winéwí'wii haydoh yërmaandii Kooh laak garuuda.

²⁵ Diimada nak, mi ínohin an dú yahissiroo kihotis. Mi koorin garúu béebpúu, mi yaa jangattúu loo Nguurii Kooh. ²⁶ Këri tah mi wo''úuka wati: baa fu saŋku'aa, ínohaa an fu yëri tik haffuka. ²⁷ En ki'ena, mi yéegalindúu béeb iñaa Kooh sek garuuda. ²⁸ Kon watukat haffúu dijófi', dú watuk ban yopii Helii yisela'íyii dínkaanndúu kiníi'da. Fodii biníroh, toputu'at jaangii Kooh laaki' hafci, koorohha ga kikaankaa Kowukaagarida.

²⁹ Mi ínohin an mi kolukoh diinaa, hay kilaak buwaa madu na gumuucaa yaawuunun, ba aas ga duuycúu kitasaaroh yopii Kooh. ³⁰ Hay kilaak buwaa boku garúu ba koluk, ba aaw kijégíroh saboh kesi, kiheel buwaa taabukanba. ³¹ Kon watukat, dú níndísuk an tíkiis taahay tee, taa wekoo, nohoo mi ñari yaa en béeb garúu bi ki'aam moon sah maasiroo ga. ³² Diimada mi tíkinndúu ga yah Kooh, ya, na Wo'eeniigari barkeellúu; yëri laak doolaa onannduu kiyégís ga ngëmii ee ya onndúu kilam iñcii ya faani' ban buwiigarida. ³³ Mi mosoo kidíibuk kilaak hëelís, wúrúus wala kúltí ken. ³⁴ Dú ga kihaffúu, dú ínohin an yahciigoo cëri onndoo kipay sooliciigoo na cii buwii taabi narooda. ³⁵ Mi teewinndúu ga tóoh an dú jom kilégëy fodaama kidímal

buwii laakooda. Du níindísukat iñaa Yéesu, Ha'mudii ga kihafci wo'eeda an: «Keeñ wēñi kisoos ga ki'onoh loo kite'.»

³⁶ Ga waa Pool wo''a fodaama bi ya lēehí'ta, ya yí''a naba béebba, ya kíimmba Kooh. ³⁷ Waa ennda da, béebba baa koduk, ba gatawukkari, baa fuunndi. ³⁸ Iñaa tahee keeñba kileehda wēri en daa Pool wo'ba an ba hotsanndiirida. Lēehí'ta, ba bedohha naríi bi ga gaal-giiyaa.

21

Pool na buwaa taabee naríida baa yah Yéerúsaleem

¹ Dí tagohha na buwaa bedohee naríida, dí aassa gaal-giiy, dí yolohha Koos, dēkaa giiyaa wíilda. Ga kooh-wiisfaa, dí ka'ta gohaa Root, dí meyohha daama, dí ka'ta teeraa Pataraa. ² Daama dí hotta gaal-giiy waa aaw gohaa Fenísíi, dí aassa ga, dí baa yah. ³ Ga waa dí ka' bi dí séennda Sípa'da, dí koorohhawa yah-ñaam, dí ēewrukka bak gohaa Sírii. Dí tee'ta ga Tíi' ndaga gaalaa jomee kiyóoskí' sēfaa wa bayeeda daama. ⁴ Dí hotta daama bitēelíbee Yéesu, dí ennda naba bes ciyitnakanak. Helii yisela'íyii yéegallaba iñaa yah kihewda. Ba wo''a Pool an ya hanat kika' Yéerúsaleem. ⁵ Ga waa bescaa ciyitnakanakcaa matda, dí kolukissa kiyah. Buwaama béebba bedus-saríi, ba na beticaagaba na towutaagaba bi dí meyca teeraa. Daama dí yí''a béebpii ga seereenaa giiyaa, dí kíimmba Kooh. ⁶ Lēehí'ta,

béeɓpii dí taŋkohha, dí nak, dí aassa ga gaalgiiyaa, ɓa, ɓa ɓaa ɓoyuk kaanɓa.

⁷ Dí kolkohha Tii', dí lësti'ta ɓaawaagaríi dí kooroh giyyɗa ga waa dí le' Potolemayís. ɓuwaa enu ga teeraama gëmu ga Yéesuda dí ka'taba kikëñí'nee. Dí hoowukka, dí neehha. ⁸ Ga kooch-wíisfaa, dí kolkohha daama, dí ka'ta teeraa Sesaree. Ga waa dí le''a, dí ka'ta kaan Filiip, dí dalla daama. Filiip nak enee ɓaa yéegalohi Hewhewii winéwí'wii ee ya bokee ga ɓuwaa ɓiyitnaɓanakaɓaa tansee ga Yéerúsaleemɗa✧. ⁹ Ya laakeera towu tinikiis tibeti, taa onohussii kipañ ee Kooch oneeraba kiyéegaloh wo'eenaa meyoh gari. ¹⁰ Lak dí enin daama bes ciyewin, Laakka seldiiga-Koohaa teeku Agabus meyoh kúlkaa Yúudée. ¹¹ Ya hayya garíi daa dí eneeda, ya ɓeɓpa iña Pool pëkiruki ga kenohcida, ya pokukka kotcaa na yahcaa, wo''a an:

- Inii yii yëri Helii yisela'iyii wo': «Bii laak pëkirukaahii-wiida, yaawú'caa ga Yéerúsaleemɗa hayyi kibagu fodii dii, lëhíraa ɓa tíkki ga yah ɓuwaa enussii yaawú'ɗa.

¹² Ga waa dí keloh iñaamaɗa, dí na ɓuwaa enee daamaɗa dí sarahtukka Pool ya ool kika' Yéerúsaleem.» ¹³ Wayee Pool taassaríi:

- Dú tum ya yii, dú yahi keëniigoo? Mi saŋngii kibagu rek, wayee mi tookin sah bi ga kikaan ga Yéerúsaleem ndaga teekii Yéesu, Ha'mudii. ¹⁴ Waa dí mínndiiri kihoonoh kika', dí iissari, dí wo''a an: Iña Ha'mudii waa'ɗa laakat!

✧ **21:8** 21: 8 Malkat Tumeen 6: 5.

15 Dí ennda daama bi sammba kimaañ, dí bewukka, dí ka'ta Yéerúsaleem. 16 Laakka ga tëelíbéecaa Yéesu, baa dëku teeraa Sesaree, ba taammba narii, ba bayussarii kaan Monason, yaa dí jomee kidal ga kaancida. Monason meyohee Sípa', ya bokee ga tëelíbéecaa Yéesu deŋda.

Pool ka'ta kaan Saak

17 Ga waa dí le' Yéerúsaleemda, béeb buwaa gëm ga Yéesuda teerukussarii na keñ wisóosí'. 18 Ga kooh-wíisfaa, Pool taammba narii kaan Saak ee béeb buwaa kuliyyuk ga jaangaa Yéerúsaleemda hídirukohsee daama ban. 19 Pool Këñdohha naba bi lëehí'ta, ya béestí'ta wínoo wínoo tóoh iñcaa Kooh tum ga buwaa enussii yaawúu' koorohha garida. 20 Waa ennda da, buwaa súkúrukee Poolda baa kañ Kooh. Lëehí'ta, ba baa wo' an:

- Mbok, fu ínohin an yaawúu' biyewin ga yaawúu'cii gëmuunun ga Yéesu ee ba lís kiyégís ga Waasii Móyíis. 21 Ba kelohin an béeb yaawúu'cii en ga índa, fu jëgiriŋa kifoñ iñcii Waasii Móyíis nakohda, ki'íis kígú' towutaagaŋa na ki'íis kitaabuk baahcii yaawúu'cii. 22 Du tuman na ee ba hay kiyéen an fu hayin? 23 Kon namaa kitum iñcii dí yahhaa kiwo'da. Laakin ga duuyccíi bo' binikiis baa waatukin. 24 Taabaa naba, dú bok naba kisetí'siruk fodii dii Waasii Móyíis nakohkada. Fu fayi'ba iñaa jom kisarahohuda tóoh, ba nenuk kiteewoh

an waataagaba leehin*. Fodaama, béeb hay ki'inoh an iñcii fu wo'duda dara laakkii ga, ee béebba ba hay kiwo' an fu lís kitaabuk iñcii Waasii Móyíis nakohda. ²⁵ Buwaa enussii yaawúu' ee gëmu ga Yéesuda dí bëyrohín gaba kiwo'ba iñii dí am yii, an ba abuk kiñam koynohkaa tumu sarah ga koofcaa, ba abuk ban ga ki'an ñíf, kiñam koynoh júuraa apu ee ñífaa aamussii na kifaanuk na baa en béeb.

²⁶ Ga kooh-wíisfaa Pool taamma na buwaa binikiisbaa, ya bokka naba kisétí'siruk, lëe-hí'ta ya aassa Kaanfaa Kooh, doonaa ya wo' besaa kisétí'sirukkaa leehandá, ennda fodii wahtaa baa en béeb mínan kitumdu sarahda.

Pool abussa

²⁷ Lak bescaa ciyitnakanakcaa nakohu kisétí'sirukda caa yah kimat. Laakka yaawúu'caa meyohu gohaa Aasíi, ba hayya Yéerúsaleem. Ba hotta Pool ga duuy Kaanfaa Kooh, ba hícisohha buwaa, ba ammbari, ²⁸ ba baa fiip an:

- Foolat bu-Isarayeel! Bii jëgírohi daa en béeb kiheñoh heetiigaruu, Waasii Móyíis na Kaanfii Kooh fiida, yee! Ya ekin sah buwii enussii yaawúu'da ga Kaanfii Kooh bi tahin ñekataa wisela'í'waa kilíib.

²⁹ Ba wo' iñaamanaa, daa ba hotee Pool ga teeraa, taabin na Torofím yaa meyoh teeraa Efeesda tah ka. Ba foogee nak an Pool ekinndi ga duuy Kaanfaa Kooh. ³⁰ Coowaa ennda cúr

* **21:24** 21: 24 Pool waatukee an, en lak iñaa ya dígohee na Koohda leehiinaa, ya nenukoo múk. Malkat 18: 18.

ga duuy dēkaa, daa en tóoh bo' yaa meyooh da. Ba ammba Pool, ba fassari bi meyca Kaanfaa Kooh, ga saasi ba laŋga halcaa. ³¹ Lak ba baa heel ki'ap Pool, ha'-kaadaa soldaa'caa yéegalussa an béeb Yéerúsaleem hícisukohin. ³² Ga saasi, ya hídírohha soldaa'caa kuliyuki bo' bitéemée' ga heñda na soldaa'caagaba, ya íisukka mbooloomaa. Daa buwaa hotee ha'-kaadaa na soldaa'caa taam narída, ba íissa kifeek Pool. ³³ Waa ennda da ya deeyca ga Pool ammbari, ya nakohha kibañgi na ceen kanak. Lēehí'ta ya meekisohha baa ya ennda na iñaa ya tumda. ³⁴ Wayee ga duuy mbooloomaa bii fiipi aneena, bii fiipi an. Faf ha'-kaadaa soldaa'caa mínndii ki'ínoh dara ga iñaa hewda ndaga coowaa. Waa ennda da, ya nakohha kibay Pool ga duuy kaanfaa soldaa'caa. ³⁵ Ga waa Pool ka' bi ya dalla kilap eskalicaada, soldaa'caa nammbari kiteembeel hen ndaga lak mílti-míltaa hēpin. ³⁶ En ki'e-naa, mbooloomaa wēri taabukee Pool, wa waa fiip an:

- Ya kaanat!

Pool taassa ga iñaa ya yabuɗa

³⁷ Ga wahtaa Pool yah ki'eku ga Kaanfaa soldaa'caada, ya kímmba ha'-kaadaa an:

- Mi mínin naraa kiwo' jutuute?

Ha'-kaadaa taassari an:

- Caɓ! Man fu lak kiGerek! ³⁸ Kon fu enndii baa meyohee Esípti yaama hícisohee buwii, ya haydohha coow wiyaak ga dēkii, ya baydohha tumoh-kofeel bijúnni-nikiis ga ēgí'-dúndagaane?

³⁹ Pool taassari an:

- Mi iñii yaawúu', mi límohu Tarsa, teeru wilëeki'-teek ga gohaa Sílísíi. Mi kíimmbaa fu onndoo kiwo' na buwii.

⁴⁰ Ha'-kaadaa soldaa'caa onndari. Waa ennda da, Pool tuukka ga eskalicaa, lëríssa mbooloomaa yah, buwaa ennda cew; ya wo''a naba ga ki'Arameyee an:

22

¹ - Dú, mbokciigoo, diima súkúrukat mi taassúu ga iñii dú yammbooda.

² Daa ba kelohee Pool yaa wo' naba ga ki'Arameyee, ba wëñnja da ki'een. Pool tíkka ga an:

³ - Mi yaawúu', mi límohu Tarsa ga gohaa Sílísíi, wayee mi korukoh dii ga teerii wii. Gamaliyeel ga kihafci yërí jëgí'too bi mi ínohha ar waasii bicaasammbuu. Mi Safareera lool ga kitaabuk iñaa Kooh nakoh, fodii dii dú béébpúu dú taabukika watida. ⁴Buwaa gëmee ga waasii Ha'mudiida, mi dëkee ga kihatalba ga kipes, mi ka'ta bi mi laɲnga kumuun ga; mi abin biyaal na bibeti mi laɲngaba ga kasu.

⁵ Ha'-kaadii sarahohcii na yaakcii dëkii bééɓba mínuunun kiseedi' an mi wo' kayoh. En ki'e-naa, mi bewohee këyítcaa oneeroo kimín kika' Damaas, mi am yaawúu'caa gëm ga Yéesu enu daamaɗa gaɓa, fodaama mi ka' Damaasaa, mi amba, mi haydohɓa dii, ba koru.

*Pool béestí'ta iñaa tahhi kigëm ga Yéesuda
(Tumeen 9: 1-19; 26: 12-18)*

⁶ Pool tíkka ga an:

- Lak mi yaa ga waas, bi mi deeyin teeraa Damaas, ga wahtu cuunoh, dalla ki-laak lee'laat wiyaak waa meyoh asamaan, wa ennda mareet ga dookkoo bi wiillaroo. ⁷ Mi keennda kakay, mi kelohha koonaa w'o' naroo an: «Sóol! Sóol! Inii tah ya fu hatalloo ga kipes?» ⁸ Mi meekisohha an: «Kiyaakii, fu yëri en ba?» Koonaa taassaroo an: «Mi yëri, Yeesu Nasareet, yii fu hatal ga kipesda.» ⁹ Buwaa taamsee narooda hotsee ga lee'laataa fañ, wayee ba kelohéerii ga koonaa baa enee naroo kiwo'da. ¹⁰ Mi meekisohha an: «Ha'mudii, mi jom ya kitum?» Ha'mudii wo''aroo an: «Koluka fu ka' Damaas, fu le'daamanaa, fu hay kiwo'u béeb inaa fu jom kitumda.» ¹¹ Mi hotsiséerii ndaga lak meli-claataa lee'laataa búumdinndoo. Buwaa mi taabee nabaða abussaroo ga yah, ba bayyaroo Damaas.

¹² Laakeera ga teeraa Damaas, baa teeku Anañas ee ya enee bo' yigëmi' Kooh. Ya taabukeera inii Waasii Móyis nakohda ee béeb yaawúu'caa ga teeraada oneerari cée'. ¹³ Ya hayya garoo, ya deeycaroo, wo''aroo an: «Sóol, mbokiigoo, hotsisa!» Ga saasi tuhastaagoo malakka, mi hottari. ¹⁴ Ya tika ga an: «Koohyii bicaasammbuu tanukinndaa kumëñi' doonaa fu inoh inii ya waa'da, doonaa fu hot baa en yijúwí'yaa ee ya hañci doñda, fu keloh konaakaagari. ¹⁵ Fu nak, fu yëri yah ki'en seedici ga fíkii buwii béeb, fu yéegalba béebba inii fu hotda na inii fu kelohda. ¹⁶ Kon diimada fu sekis ya? Koluka,

fu bētísi'uk, fu kíim Yéesu, Ha'mudii fu set ga baakaa'ciigaraa.»

Pool béestí'ta ga daa ya wosu ga buwaa enussii yaawúu'da

¹⁷ Waa ennda da, mi boyukka Yéerúsaleem. Lak mi enee na kikiim Kooh ga Kaanfaa Kooh, iñaa ambaroo fodii heey. ¹⁸ Mi hotta Ha'mudii, ya wo''aroo an: «Gaawa, fu mey Yéerúsaleem diima-diima ndaga bu-teerii wii tooksanndii iñii fu yah garoo kiseedi'da.» ¹⁹ Mi taassari an: «Ha'mudii, ba ínohin dijófi' an mi taabee ga jaangu-yaawúu'cii, mi yaa am buwii gëm garaada, mi lagiba ga kasu, mi feekiba. ²⁰ Iceen yaa enee seedifuda, apu ga fikiíroo. Mi ga kihaffoo, mi fareera ga iñaa ba tumee yaama ee mi yéri amdeeba kúltícaagaba.» ²¹ Waa ennda da, Ha'mudii wo''aroo an: «Karaa hen rek ndaga mi yahhaa kiwos ga buwaa enussii yaawúu'da.»

Pool wo''a an ya bok ga bu-Room

²² Buwaa súkúrukussa Pool bi ga daa ya wo'oh wo'eencaamaada, daama nak, ba aawissa kifip didóolí' an:

- Yii bo' meydohatti éldúnaanii wii, ya jomoo kipes!

²³ Ba baa wëñ kifip, ba baa d'ol kúltícaagaba baa jaf, ba baa kësël kakayfaa ga d'ook. ²⁴ Waa ennda da, ha'-kaadaa soldaa'caa nakohha Pool eku duuy kaanfaa soldaa'caa ya rípu na ngee', bi ya wo' iñaa tah buwaa fiipi fodaama ga fenoocida. ²⁵ Ga waa soldaa'caa baŋngari na liib bi baa yahhi kifeek, Pool wo''a soldaaraa

kuliyuki bo' bitéemée' ga heñ tuukee daamaða an:

- Dú onuunun kifeek ba bok ga bu-Room ee lak ya atti'ussii paaye?

²⁶ Daa soldaaraama kelohee iñaama, ya foolla ga ha'-kaadaa soldaa'caa, ya wo''ari an:

- Fu inohin inii fu yee kitumða sahe? Man bii bok ga bu-Room!

²⁷ Ha'-kaadaa soldaa'caa dalla kihay ga Pool, meekissari an:

- Wo'aaroo, fu bok ga bu-Roome? Pool taassari an:

- Ee, mi bok ga!

²⁸ Ha'-kaadaa wo''ari an:

- Mi ga kihaffoo, kibokkiigoo ga bu-Room mi lomohka yiséerí'.

Pool wo''ari an:

- Mi déy, mi límohu ga hen.

²⁹ Ga saasi buwaa waa'seeri kifeek ya wo'da, iisussari. Ha'-kaadaa soldaa'caa, daa ya ino-
hee an ya bok ga bu-Room ee ya banlukinndi na ceenda, ya tíitta.

Pool bayussaa paanaa yaawúu'caa

³⁰ Ga kooh-wíisfaa, ha'-kaadaa soldaa'caa waa'ta ki'inoh iña lee' ga iña yaawúu'caa yam Poolða, ya nakohhari kibégís, ya ebilo-hha kibéytoh sarahohcaa biyaakbaa na béeb paanaa yaawúu'caa wiyaakwa, ba híдох. Ya haydohlukka Pool, ya tuuki'tari ga fíkiiba.

23

¹ Waa ennda da, Pool yíppa bu-paanaa yaawúu'caa has, ya wo''a an:

- Dú mbokciigoo, dii mi koo' ga kipessoo ga díkaantiroo na Koohda, helloo dalin ga bi ga wati.

² Anañaas, ha'-kaadaa sarahohcaa dalla kiwo' buwaa tuukee ga yahaa Poolda ba kēbpi ga kúuw. ³ Pool nak wo''ari an:

- Na cii fu man na míraa yaanaawdu henda, fu, Kooh yahhaa kifeek. Fu yuŋ dii ki'atti''oo ga iña waas nakoh, fu nakoh mi feeku ee waas hoonohinka!

⁴ Buwaa enee ga yahaa Poolda, wo'ussari an:

- Mon fu basin ha'-kaadii sarahohcii, sarahohii-Kooh yiyaakyii!

⁵ Pool taassaba an:

- Mbokcii, mi ínohéerí an ha'-kaadii sarahohcii yérí. En ki'ena, bíduunun ga Këyítfaa an: «Baa kuliyyuk ga heetiigaraa, fu jomoori kiwo' yibóní'.»

⁶ Pool ínoheera an buwaa hídirukohee daamada, bii ensee biSaduseyeen, bíinoo ensee biFërisiyeen. Ya tuukka ga leelo paanaa wiyaakwa, ya wo''a didóolí' an:

- Dú mbokcii, mi iñii Fërisiyeen ee mi kowu Fërisiyeen. Dii mi abin yaakaa' fodii garúu ga kimíliskaa buwaa kaaninda tah mi haydohussa dii ki'atti'u.

⁷ Daa ya wo'ee iñaama rek, nookoh dalla ki-laak ga díkaanti Fërisiyeencaa na Saduseyeencaa, faf buwaa hídirukohee daamada hégisko-hussa kom kanak. ⁸ En ki'ena, Saduseyeencaa abu an baa kaanin mílísoo, malaaka laakoo ee raŋ laakoo. Fërisiyeencaa nak gëmuunun an iñcuma tóohca laakin. ⁹ Waa ennda da, coowaa kolukka cúr. Laakka jëgíroh-waascaa

koluk ee boku ga fërisiyeencaa, ba wo'a didóolí' an:

- Iñii bii yii wo'da dí hottii yibóní' ga. Mínin ki'en jini wala malaaka wo' nari!

¹⁰ Ñarohaa wëñja da kitamoh. Ha'-kaadaa soldaa'caa niikka buwaa seelsoh Pool, kërí tah ya ebilla soldaa'caa kiyosuk ga duuy buwaa, ba meydohhi ga leelooba, ba boykidohhi kaanfaa soldaa'caa.

¹¹ Ga wekaa tik gada, Ha'mudii feeñukka Pool, wo'ari an:

- Baataa kiyégísduk, fu seedi'inndoo dii ga Yéerúsaleem ee fu jominndoo kiseedi' ga Room ban.

Yaawúu'caa pokohussa nof ki'ap Pool

¹² Ga kooh-wíisfaa ga kímáa, yaawúu'caa pokohussa nof ki'ap Pool; ba waatta an dara aasanndii kúuwba, enndii an ba appi hen paayaa. ¹³ Buwaa waatukee iñaamada wëñin bo' bidaañkaah-nikiis. ¹⁴ Ba ka'ta ga sarahohcaa biyaakbaa na yaakcaa dëkaa, ba wo'aba an:

- Dí waatin an dí ñamanndii, dí ananndii enndii an dí ap Pool hen paayaa. ¹⁵ Diima nak, dú, pokohat nof na bu-paanaa wiyaakwaa, dú tum fodii an dú waa' kimalkaat iña aaw ga Pool bi lee' lañ, dú kím soldaaraa yiyaakya ya haydohi'túuri. Dí ga kihaffii nak dí hayyi kitërewuk ki'appi bi ya le' diinaa.

¹⁶ Kutaanamunkaa Pool nak kelohha an yaawúu'caa yah kitërewuk Pool ki'appi. Ya

ka'ta kaanfaa soldaa'caa, ya aassa, ya yéegal-laka Pool. ¹⁷ Pool bayya yíinoo ga soldaa'caa kuliyuki bo' bitéemée' ga heñda, wo''ari an:

- Bayaa oomaa-yaalii yii ga ha'-kaadaa soldaa'caa, ya laak iñaa ya yahhi kiwo'.

¹⁸ Waa ennda da, soldaaraa kuliyuki bo' bitéemée' ga heñda taammba na oomaa-yaalaa, bayyari ga ha'-kaadaa, ya wo''ari an:

- Pool yaa lagu ga kasaada yëri bayyoo, ya wo''aroo an mi haydoh oomaa-yalii yii garaa, an ya laak iñaa ya yahhaa kiwo'.

¹⁹ Ha'-kaadaa soldaa'caa ammba oomaa-yaalaa, nookkari, ba úsaayya buwaa, ya meekissari an:

- Fu yahhoo ya kiwo'?

²⁰ Kutaanamunkaa Pool wo''ari an:

- Yaawúu'caa pokohuunun nof kikiimmbaa fu bay Pool paanaa wiyaakwa. Ba yah kitum fodii buwaa yah kimalkaat loo Pool bi lee' lañ. ²¹ Fu nak kaa gëmba. En ki'ena, iñaa wëñin bo' bidaaŋkaah-nikiis gaba waayukunun kitërewuk Pool ki'appi. Ba waatukin an ba ñamanndii, ba ananndii, enndii an ba appi hen paayaa. Ba sek fu took doŋ.

²² Ha'-kaadaa soldaa'caa wo''ari an:

- Ee, kaa wo' ken an fu yéegalinnadoo iñaa bok ga.

Lëehí'ta ya íissa oomaa-yaalaa yaa yah.

Pool bayussa Sesaree ga Filiksi, gúw-ernëeraa

²³ Waa ennda da, ha'-kaadaa soldaa'caa bayya ga soldaa'caagari banak baa kuliyuk bo' bitéemée' ga heñ, ya wo''aba an:

- Hídírohat soldaa' bitéemée'-kanak d'ú tuuk ga kiyah Sesaree. Dú taam ban na soldaa' bidaaŋkaah-yitnakanak baa lap pënís na soldaa' bitéemée'-kanak biliis baa bay núb. Dú yah kirkolkoh dii noh-soos ga wahtu cuunín d'ú yee'. ²⁴ Dú heeli' Pool pënís ban, d'ú bayyi ga Filiksi, gúwernëeraa ee dara hanatti ki'oc.

²⁵ Ya bínnda këyít, wo''a ga an: ²⁶ «Filiksi, gúwernëerii yiyaakyii, mi Kolot Lísiyas mi yëri bínndaa këyítfii fii, ee mi yii këñí'taa ga. ²⁷ Bii mi wosohhaa yii, yaawúu'cii diida bërí abeeri ee ba waareeri ki'ap. Mi sooŋgaba, mi na soldaa'cii, mi te''ari ga yahba ga waa mi ínoh an ya bok ga bu-Roomda. ²⁸ Mi waa'ta ki'ínoh ínaa ba yambida, mi bayyari paanaa yaawúu'caa wiyaakwa. ²⁹ Mi hotin nak an íncii ba yambida aaw ga loo waasiigaba ee mi hottii dara ínaa ya tum bi cal ya tíku kikaan wala ya lagu ga kasu. ³⁰ Mi kelohha an yaawúu'cii pokohuunun nof ki'appi, kërí tah mi wosohhari garaa ga saasi. Buwii yambida, mi wo'inba ba hay garaa, ba wo' ínaa ba yambida.»

³¹ Soldaa'caa bewussa Pool, fodaa ba naku kada, ba bayyari ga wek bi ga teeraa Antí-patiriis. ³² Ga kooh-wíisfaa, soldaa'caa tíin-seeda, boykussa kaanfaa soldaa'caa, ba íissa Pool na soldaa'caa lapsee pënísda, ba paaf nari. ³³ Ga waa soldaa'caa lap pënís le'u Sesareeda, ba e'ta gúwernëeraa këyítfaa, ba tíkka Pool ga yahci. ³⁴ Gúwernëeraa jaŋnga këyítfaa, ya meekisohha gohaa Pool meyoŋda.

Daa ya ínohee an ya meyoh gohaa Sílsíi, ³⁵ ya wo''ari an:

- Bi mi meekissaa daranaa, buwaa yabus-saada hayu.

Waa ennda da, ya nakohha Pool daaku ga kaanfaa buu' Eroot en daamaða.

24

Iñcaa Tertilus yam Poolða

¹ Tíkka ga bes ciyétúus, Anañaas, ha'-kaadaa sarahohcaa taammba na biyaak ga yaawúu'-caa na Tertilus yaa tum lëgëy kilayohða, ya hayya teeraa Sesaree. Ba ka'ta ga Filiksi gúwernëeraa kikalaami Pool. ² Pool bayussa, Tertilus dalla kiwo' an:

- Fu Filiksi, gúwernëerii yijófi'yii, dii fu tíidi' dëkiida na iñcii ci'ascii fu haydoh ga nguuriigaraada onin heetii kilaak jam wimëti' ee keeññjii soosin garaa. ³ Dí hotinka ga daa en tooh na ga iñaa en béeb ee dí bii gërëmbaa dijófi'. ⁴ Mi waa'tiiraa ki'am na tiwo' tihëpi' këri tah mi hay kilóhóyi' wo'eenii. Mi kíimmbaa ga kijofkiigaraa fu súkúrukkii jutuut.

⁵ Tertilus tíkka ga an:

- Dí hotin an bii yii, bo' yibóni' ga duuy buwii. Ya haydoh kihëgískoh ga duuy yaawúu'cii ga ëldúnada toohba; yëri kuliyuk ga buwum taabuk iñii jëgírohu meyoh Nasa-reetða*. ⁶ Karin bi ya jéemmba kilíwi' Kaanfaa Kooh, këri tah dí ammbari. [Dí waareeri

* 24:5 24: 5 Malkat Mëccëe 2: 23.

ki'atti, ⁷ wayee Lísiyas, ha'-kaadaa soldaa'caa hayya, te'ari na dooli ga yahhíi. ⁸ Ya ebillaríi kihay garaa.]*. Binaa fu meekissinaa, fu ga kihaffu fu hay ki'ínoh an iñii dí yammbida kayoh.

⁹ Waa ennda da, yaawúu'caa taamsee na Tertilusda yégíssa ga an iñaa Pool yabuða kayoh.

Layaa Pool ga fíkú Filiksi

¹⁰ Waa ennda da, gúwernëeraa eɗnga Pool haf ya wo' ban. Pool nak dalla kiwo' an:

- Kiyaakii, mi ínohin an fu enin atti'oh ga heetiigaríi tíkíis tiyewin, kéri tah mi hay kilayi' haffoo na hel widélí'. ¹¹ Binaa fu malaksukohaa, fu hay kihot an iñaa mi karee Yéerúsaleem kijaamuk Kooh bi ga wati, paaffii bes cidaankaah na kanak. ¹² Ee ken hottii daa mi nookoh kiwo' na bo' wala kihícisoh buwaa, ennda ga Kaanfaa Kooh, ga jaangu-yaawúu'caa wala ga duuy teeraa. ¹³ Buwii bii mínsoo kiwo' dara yiléerí' ga iñcii ba yamboo diima diimada. ¹⁴ Enaama yínoo déy mi míninndi kitook ga fíkíifu: Mi, mi jaamuk Koohyii bicaasammbíi, mi taabukka waasii wi'aswii ba wo' an sabohda. Hoonohhii bi mi gémin ban béeb iñaa Waasii Móyíis nakohda na béeb iñaa seldíiga-Koohcaa bínnda. ¹⁵ Mi abin yaakaa' ga Kooh ee ba, ba laakin yaakaaraama ban. Ee wéri en an buwii bi-júwí' bii na buwii júwussiida tooh hay kimílisu.

* **24:8** 24: 8 Iñaa wëñ ga bíncaa cimëëñ'caada laaksooca

¹⁶ Këri tah daa mi enoh tooh mi heel kipes na hel widëli' ga fikii Kooh na ga fikii buwii.

¹⁷ Mi enin ga egirii tikiiis tiyewin taa mi hayyii Yeerúsaleem. Këri tahhoo dii kihay mi haydohi bu-heetiigoo dímal kopa' na kitumi' Kooh sarah ga kaanfaagari. ¹⁸ En ki'ena, mi enee ga duuy Kaanfaa Kooh, ee lak mi en na kisétí'siruk fodii dii yaawú'cii tum-sikada. Ken enndii da ee coow kolukkii da.

¹⁹ Laakeera daama nak yaawú'caa meyhosee gohaa Aasii. En ki'ena, yaawú'caa baama meyhosee gohaa Aasiida ee hotseerooda, bëri jomee kituuk dii ga fikiiifu ba yamboo en lak ba laakin iina ba taabukohanndoonaa.

²⁰ Kon nak yaawú'cii enu dii ee boku ga paanaa yaawú'caa wiyaakwaada, ba wo'at kofeelkaa mi tum ga waa mi tuukiru ki'atti'u ga paanaa wiyaakwaada. ²¹ Ba laakoo iina ba yabohanndoo, enndii wo'eenii wii mi wo' didooli' ga fikii bada an: «Dii mi gemin ga kimilískaa buwaa kaaninda tah mi haydohu ki'atti'u ga fikiiiru wati.»

²² Filiksi nak, lak wo'uunun dijofi' loo waas kerceen, ya ke'ta atti'aa bi bes wiliis, ya wo'a an:

- Binaa Lisiyas, ha'-kaadaa soldaa'caa hayaa, mi malakis inum akitohhúuda.

²³ Waa ennda da, Filiksi nakka soldaaraa kuliyuki bo' bitéemée' ga heñda kidaak Pool ga kasaa, wayee ya íisu ya féeh ee filiimuncaagari miniri kihay kitoputu'.

Filiksi tikísohha kisaawal na Pool

²⁴ Ga bescaa tík gada, Filiksi hayya ya na betici, Durusíl. Durusíl nak iñaa yaawúu'. Ya baylukka Pool kisúkúrukki, yaama wo''i yen ga loo kigëm ga Yéesu Kiristaa. ²⁵ Wayee daa Pool wo'ee bi le''a ga loo enukeen wijúwí' na loo kimín ki'abuk, na loo atti'aa yah kimëeñjohda. Filiksi, gúwernëeraa dalla kitíit, ya íssa Pool ya wo''ari an:

- Diimada, fu mínin kika' kimma, wati hayda kidooy. Mi kolukaa mi hayyaa kibayis.

²⁶ Ya foogee an Pool hayyi ki'e' hëelís, kéri tah leekleekaa ya bayluk Pool kisaawal nari.

²⁷ Waa ennda da, tíkiis tanak tíkka ga, laakka gúwernëe' yiliis yaa faluk ee teeku Poosiyus Festus. Filiksi ga kihafci, kiwaa' iñaa neb yaawúu'caa doŋ tahee bi ya íssa Pool ga kasaa.

25

Pool kíimmba ya bayu ga buuraa Room

¹ Waa ennda da, Festus, gúwernëeraa hayya gohaa ya yah kinguurukohda. Ya tumba daama bes kaahay, ya meyooha gohaa Sesaree ya ka'ta Yéerúsaleem. ² Sarahohcaa biyaakbaa na buwaa kuliyuk ga yaawúu'caada, ³ hayussa kikalaami' Pool gari. Ba kíimmbari, ya dímalba, ya haydoh Pool Yéerúsaleem. En ki'ena, ba pokohee nof kitërëwuk Pool ga waas, ba appi. ⁴ Wayee Festus, gúwernëeraa taassaba an Pool yaa lagussa ga kasaa Sesaree, ee ya ga kihafci ya en na kiboyuk daama ga iñaa maañjii. ⁵ Ya tíki'taba an:

- Laakin garúu buwaa mín kituukuk iñaa-manaa, ba taabat naroo, ba kalaami' Pool en lak ya tumin iñaa moroonaa.

⁶ Festus, gúwernëeraa tum ga Yéerúsaleem bes ciyitnakaahay aawwa cidaañkaah doḡ, lëehí'ta ya boyukka Sesaree. Ga kooh-wíisfaa, ya ka'ta paanaa atti'ohsida, ya nakohha kihaydoh Pool. ⁷ Daa Pool hay hen, yaawú'caa meyohee Yéerúsaleemda wíilussari, ba yammbari enaama cibóni' ciyewin. Wayee ba mínéeríi ga kiwo' iñaa lee'. ⁸ Pool nak layohi'ta hafci, wo''a an:

- Mi tooñjii ken: enndii ga Waasii yaawú'cii; enndii ga Kaanfaa Kooh; enndii ga Sesaa'.

⁹ Festus nak waaree kitum iñaa neḡ yaawú'caa, ya dalla kiwo' Pool an:

- Fu waarin kiboyuk Yéerúsaleem fu atti'u ga fikíiroo ga iñcii fu yabudfane?

¹⁰ Pool dallari kitaas an:

- Múk, mi yii tuukka dii ga fikíi paanii buu' Sesaa' jomboo ki'atti'da, ee mi atti'ohsan dii. En yaawú'ciinaa, mi tummbiiba dara yibóni', ee fu ga kihaffu, fu ínohinka ga moos. ¹¹ Enee an mi tooñ hen wala mi tum iñaa cal mi tíku kikaanaa, eneenaa mi sagoo kikaan. Wayee en lak iñcii buwii bii yammbooda enndii kayohaa, waas onndii ken kitíkkoo ga yahba. Mi kím kipaafdohu ga buu' Sesaa'.

¹² Waa ennda da, Festus, gúwernëeraa ka'ta, hotohha na buwaa taabi narida, lëehí'ta ya wo''a Pool an:

- Fu waa' kipaafdohu ga buu' Sesaa', kon fu hay kika' ga buu' Sesaa'.

Festus béestí'ta buu' Agírípaá loo Pool

¹³ Ga besaa tík gada, buu' Agírípaá na Berenís, këmëenjkíci yibeti hayussa gohaa Sesaree kikëñí' Festus, gúwernëeraa. ¹⁴ Ee lak ba hay ki'en daama bes ciyewin, Festus nak béestí'ta buuraa loo Pool, wo'ari an:

- Laakin baa en dii, gúwernëe' Filiksi yërí foñeeri ga kasu. ¹⁵ Ga waa mi ka' Yéerúsaleemda, sarahohcaa biyaakbaa na yaakcaa yaawúu'caa, hayussa kikalaami'i ga-roo, ba kiimbaroo an mi tíkatti kikaan. ¹⁶ Mi taassaba an ki'eroh bo' ya apu ee lak baa tuukkii na buwaa yammbida, ya layoh ga incaa ya yabuda, inaama taambii na inaa bu-Room mee' kitumda. ¹⁷ Waa ennda da, ba taamba naroo dí hayya dii ga Sesaree. Mi nak, mi sekkii inaa maañ. Kooh yaa wiis rek, mi ka'ta paanaa atti'ohsida, mi nakohha kihay-doh baa yaama abu ga kasaada. ¹⁸ Buwaa kalami'eerida, ga waa ba hayya, ba yammbiiri wiinoo ga incaa mi halaateeda. ¹⁹ Ba nookoh inaa aaw ga loo waasiigaba na loo baa teeku Yéesu ee kaaninda, Pool nak yëgísín ga an Yéesu yaa pes. ²⁰ Mi nak, mi laakkii inaa mi wo'an ga inaama. Kërí tah mi wo'a Pool kika' Yéerúsaleem ya atti'unee daama. ²¹ Wayee Pool kiimmba ya paafdohu ga buu' Sesaa' ndaga ya bok ga bu-Room. Waa ennda da, mi ebilohha ya daaku ga kasu bi ga daa mi mínanndi kiwosoh ga buu' Sesaa'.

²² Agírípaá dalla kiwo' Festus an:

- Mi ban mi waarinndi kisúkúruk, ya wo' mi keloh. Festus taassari an:

- Kuwis-kuwisda, fu hayyi kisúkúruk, ya wo' fu keloh.

Pool ga fíkii Agírípaa na ga fíkii Berenís

²³ Ga kooh-wíisfaa nak, Agírípaa na Berenís, kēmēenjkíci hayussa na sañsi ciyaak, ba taam na fiibo' bilëeki'-teek. Ba aassa ga taahaa atti'ohsida na soldaa'caa biyaakbaa na buwaa kuliyuk ga teeraada. Festus ebilohha Pool haydohu. ²⁴ Lëehí'ta, Festus wo''a an:

- Buu' Agírípaa, na béebpúu dú bii dú en diida, bii dú hot yii, béeb heetii yaawú'cii hayuunun garoo kiña'sukoh iñaa aaw gari. Ba hayin garoo ga Yéerúsaleem, ba hayin dii ban, ba baa fiip ga dookkoo an ya jomissii kipes. ²⁵ Mi ga kihaffoo nak, mi hotin an ya tummbii enaama yínoo yibóní', yaa cal ya tíku kikaan. Diimada, ya nak ya kím kipaafdohu ga buuraa bu-Room, kéri tah mi abin an mi hayyi kiwosoh gari. ²⁶ Mi nak mi laakkii dara yiléerí' ga looci yaa mi mínan kibín buu' Sesaa'. Mi haydohhari ga fíkíirúu, ee wëñaa ga fíkíifu, buu' Agírípaa; en d'anaa, ya meekisunaa, heyna mi laak kimma iñaa mi bídanndi. ²⁷ En ki'ena, mi halaat an kiwosoh Room baa abu ga kasu, ee ken mínoo kiwo' yiléerí' ga iñcaa ya yabuda, iñaa enndii halaat.

26

Layaa Pool ga fíkii Agírípaa

¹ Waa ennda da, buu' Agírípaa wo''a Pool an:
- Fu mínin kiwo' kimma, fu layohi' haffu.
Pool nak lëríssa yahaagari, wo''a an:

2 - Buu' Agírípaa, keeñnjoo soosin wati kituuk ga fíkiifu, mi layohi' haffoo ga tóoh iñcii yaawúu'cii yambooða. 3 En ki'ena, fu ínohin dijóff' béeb baahcii yaawúu'cii na iñcii en saawalbaða. Mi kíimmbaa fu súkúrukkoo dijóff'.

4 Yaawúu'cii béebba ínohsin dii mi koo' ga kipeskiigoo, aboh ga ki'oomaarooda. Ba ínohin daa mi madee kudewaada, ennda ga dúuy heetiigoo, ennda ga Yéerúsaleem. 5 Ba maañindoo ki'ínoh, ee ba mínin kiseedi', ba tookkanaa, an mi bok ga Férísiyeengcii; ee buwaama, daa ba taabuki Waasii Móyísda weñ kibít. 6 Wati nak, mi yii atti'u ndaga dii mi yaakaarin an Kooh hay kimetí' iña ya dígee bicaasambuuda. 7 Dígaama, nílcii cidaankaah na kanakcii heetiigaruu yaakaaru-unun kihotwa wa mat, kéri tah ba jaamuki Kooh wekoo nohoo. Buu' Agírípaa, kiyaakaa' dígaama tah yaawúu'cii kalaami'ussoo. 8 Iñii tah ya dú yaawúu'cii dú tum ga helciigarúu an Kooh mínoo kimílisi' buwaa kaaninda?

9 Mi ga kihaffoo sah mi tumee ga helloo an daa ka mín kiman tóoh mi jomin kiheñoh teekii Yéesu Nasareet. 10 Ee iñaama yéri mi enukohee ga Yéerúsaleem. Mi lagin ga kasu bo'-Kooh biyewin, ee sarahohcaa biyaakbaa béri oneeroo kitum iñaama. Binaa ba yah ki'apunaa, mi fareera ga. 11 Leekleek, mi taabee ga jaangu-yaawúu' na jaangu-yaawúu', mi feeklukiba kiheeliba kimeydoh ga ngëmaagaba ga Yéesu. Mi sageeba hen bi mi daaneeba kidawuk bi ga dëkcaa weñ ki'úsaayda,

kisodalba.

Pool béestí'ta iñaa tahhi kisúpít kipesda

¹² Fodaama, laakka bes, mi enee na kiyah Damaas, lak sarahohcaa biyaakbaa eruunundo dooli ki'am buwaa gëmu ga Yéesuda. ¹³ Buu' Agírípa, wiima lak mi yaa ga waas Damaas. Ga bak mídí, mi hotta lee'laat waa meyoh asamaan. Meliclaataa gawa wërí wëñ nohii kimelic, wa ennda mareet bi wíillaroo mi na buwaa mi taabee nabada. ¹⁴ Dí béebpii, dí keennda kakay, mi dalla kikeloh koonakaa wo' naroo ga ki'Arameyee an: «Sóol, Sóol, iñii tah ya fu hatalloo ga kipes? Fu tum haffu, fu man na baamaa tap dooraa ha'mudaagari feekkida» Mi meekissari an: ¹⁵ «Kiyaakii, fu yëri en ba?» Ha'mudii taassaroo an: «Mi yëri en Yéesu yii fu hatal ga kipesda. ¹⁶ Wayee kolka, fu tuuk ga kotciigaraa, mi wo''aa iñii tah mi feeñukkaada. Mi tanukinndaa fu en súrgaroo, fu seedi''oo ga fíkíi buwii, ga iñcii fu hot watida na ciliis caa mi yahhaa kiteeb. ¹⁷ Mi hayyaa kisom ga heetii yaawúu'cii na buwii enussii yaawúu'da. ¹⁸ Mi wossaa gaba, fu lëgísi'ba hasciigaba, fu bewohba ga ñúusii fu haydohba ga lee'laatii. Fu bewohba ga yah Seytaani, fu éewdohba ga Kooh, mi bayalba baakaa'ciigaba, en danaa ba gëm garoonaa mi wa' ba ga iñcii buwii Kooh yah kilamda.»

¹⁹ Kon nak buu' Agírípa, mi taabuk iñcii Koohyii feeñukkoo teebpooda. ²⁰ Ee sah mi def kijëgi' bu-teeraa Damaas na bu-teeraa

Yéerúsaleem. Lëehí'ta, mi paaffa ga bu-kúlkaa Yúudée béebka, mi méeñjohha ga buwii enussii yaawúu'da. Mi yéegallaaba an ba jomin kisúpít kipeskaagaba, ba éewdoh hafba ga Kooh ee ga tumeencaagaba ba teewoh kayoh-kayohda an ba súpítin kipes. ²¹ Iñaama yéri tah yaawúu'cii abussaroo ga Kaanfaa Kooh, ba baa heelloo ki'ap. ²² Kooh músalinndoo, mi yii lís kipes bi ga besii wati. Mi yii seedi' ga fíkíi buwii, ennda oomaa ennda yaak. Iñcii mi jégírohda deenngii iña seldíiga-Koohcaa na Móyíis yéegalohsee an ca hay kilaakda: ²³ an Kiristaanii hay kiday coonu ciméeskí', ee yéri yah kideb kimílís ga buwaa kaaninda, ya yéegal heetiigaruu na heetcii cíinoo lee'laatii onoh kipesda.

Pool yaa nook Agírípaá ga ngëmaa

²⁴ Lak Pool yaa eemmba daama ga layohaa-gari, Festus, gúwernëeraa dallari kifiip an:

- Way way Pool fu dofin! Jagiigaraa wi-hépi'wii méeñísín hafigaraa yaay!

²⁵ Pool nak taassari an:

- gúwernëe' Filiksi mi doffii déy. Iñii mi wo'da béebwa kayoh ee laakin haf. ²⁶ Buu' Agírípaá sah ínohin iñii mi wo'da, kéri tah mi kaañ kituuk mi wo'ka ga fíkíici. Béeb iñciima, wíinoo gaca appiiri kúmpa ndaga laakkii caa tumu ga rúkkú. ²⁷ Buu' Agírípaá, fu gëmin iña seldíiga-Koohcaa wo'dane? Ée, mi ínohin an fu gëmin ga.

²⁸ Waa ennda da, Agírípaá buuraa wo'a Pool an:

- Tes ga jutuut fu tummboo kerceen!

²⁹ Pool taassa an:

- Yéeh, maañ, Kooh tumat, mi wo''ii fu doŋ wayee bi ga béeb buwii súkúrukkooda, d'ú laakneeroo ga inii mi enukohda bi tes kibagu na ceen.

³⁰ Waa ennda da, buu' Agírípaa na Festus, gúwernëeraa na Berenís na béeb buwaa enee daamada, kolkussa baa yah. ³¹ Ga waa ba en na kiyahda, ba baa wo' ga díkaantifa an:

- 'Bii yii tummbii enaama yíinoo yibóni' yaa cal ya tíku kikaan wala kilagu ga kasu.

³² Buu' Agírípaa nak dalla kiwo' Festus, gúwernëeraa an:

- Enéeríi dii ya kíim kipaafdohu ga buu' Sesaa'danaa ennaa ya mínin ki'íisu, ya yee'.

27

Pool ekussa ga gaal-giyy kibayu Room

¹ Waa ennda da, ba ammba bes ki'ekkíi ga gaal-giyy, dí bayu Kúlkaa Ítalíi. Pool na bo' biliis, baa amsee ga kasu fodaa gari t'íkussa ga yah Húliyus, ha-kaan ga soldaa'caa bu-Room wo'u «Soldaa'caa buu' Sesaa'da». ² Dí aassa ga gaal-giyyaa meyoh teeraa Adaramit ee wa aawee d'ëkcaa Aasii en ga yahaa giyyaada, dí baa yah ga giyy. Arístarka, ee d'ëk teeraa Tesaloník ga gohaa Maseduwaanda taabee naríi. ³ Ga kooh-wíisfaa, dí tee'neera ga teeraa Sídoŋ, Húliyus ennda bo' yijófi' ga Pool. Ya onndari kimín kika' ga filiimuncaagari doonaa ba mínndi kitoputu'. ⁴ Ga waa dí meyoh

daama, dí taabohha na dëkaa Sípa' giiyaa wiilfa kisúnuk uurisaa ndaga lak dí jaanoh nawa hen. ⁵ Lëehí'ta dí koorohha giiyaa ga gohaa Sílísi, aawwa waa Pamfíli, dí tee'neera teeraa Miraa ga gohaa Lísiífa. ⁶ Daama, Húliyus soldaaraa yiyaakyaa hotta gaalaa meyoh Aleksandarí aaw Ítalí, ya ekkarí ga.

⁷ Dí tumin ga giyy bes ciyewin caa gaalaa foolee ndaḡ. Ga wii dí ka' bi dí laḡneera na teeraa Kímítfa, lak dí dayin coonu fiméeskí', dí mínndii kitee' daama. Uurisaa nak onndiiríi ki'aaw fíkíi ga bakaama, dí nammba kikooroh Salomee en danaa dí paafoh bakaa Keret súnúkin ga urisaafa. ⁸ Dí taabohha giiyaa daama bi dí le''a dekat waa wo'si «Diteeraa' diwóori'», en ga yahaa teeraa Laseeda.

⁹ Ga wii dí le' daamafa lak dí maañin ga waas lool, ee kifoolis ga giyy wëerissii, ndaga lak oora yaawú'caa ga seekfa paafin. Këri tah, Pool wo''a na buwaa, kiyéegalba an:

¹⁰ - Biyaay, mi hotin an baawiigaruu wii wëerissii, du aaw fíkíinaa. Mi wo'issiiirúu an gaalii na íñii wa sédfa hay kiyasukoh, wayee tumuuntiiruu sah mínin ga kihín.

¹¹ Wayee soldaaraa yiyaakyaa bu-Room ammbii faali ga íña Pool wo'fa, ya nammba kisúkúruk íñaa fóolíroh-gaalaa na ha'-gaalaa wo'fa. ¹² Baatta ga dekataa gaalaa teeroh waama newoo ki'enoh na lah, këri tah íña wëñ kiyewin ga buwaafa júwohusa ga kikolkoh daama, dí paaf, en mínukinaa, bi ga Fenísí, dekat wiliis ga Keret waa fo'

mínin kiteeroh bi seek wíis. Dekataama nam kijaanoh na aasaa'-noh.

Uurisaa wiyaak yíppa ga giiyaa

¹³ Waa ennda dā, uuris wihídí', waa kolkoh yah-ñaam meyaa'-noh, aawwa kiwëp, kèrí tah ba ammba yaakaa' an ba hay kimín kika' bi ba tee' ga Fenísíi. Ba ponnda ní'caa pokohsee gaalaada, ba taammba giiyaa, ba riisukka Keret, ba baa yah. ¹⁴ Wayee maañjii dara, uurisaa wiyaakwaa teeku Erakilíyongda dalla kiwëpoh tégelcaa Keret, wa ennda mílíp ga dookkíi. ¹⁵ Uurisaa jíitalla gaalaa, ken mínissi-iwa kitëhdoh, dí íissawa, waa yah duuy. ¹⁶ Dí yolohha Kódaa, kudëk jijutuut, ja súnndaríi ga uurisaa. Fodaama, dí mínnda kijekeluk gaal-loocaa taamdohsi na gaal-giiyaada. Dí lëpí'tawa ga gaalaa ee dí sonnda ga lool.

¹⁷ Ga waa dí lebirohha bi dí lëpí'tawa, dí ñaawwa gaalaa na ní' doonaa wa tasoo, lë-hí'ta dí yóoskí'ta dúuñaa wiyaakwaa poksi ga fenoo gaalaada kinóowís gaawlaataa ndaga dí niikee uurisaa ye' gaalaa bi dí paafnee tewisaa teeraa Síрта.

¹⁸ Ga kooh-wíisfaa lak uurisaa waa lís kiyëngël gaalaa didóolí', kèrí tah dí aawwa kijaf iñaa gaalaa sēfeeda ga giiyaa. ¹⁹ Ga besaa tik gada, buwaa fólíri gaalaada na kihaffa jafussa pañkaahcaa enee ga gaalaada ga giiyaa.

²⁰ Dí tumin bes ciyewin ga giiy caa dí hottii noh, dí hottii ol. Uurisaa yíppa rek ínohoo ki'íis, ka'ta bi dí abissii yaakaa' kimúc.

²¹ Wiima lak buwaa ensee ga gaal-giiyaada tumuunun iñaa maañ ee ken ekkii ñamah ga kúuwci. Pool dalla kikoluk, tuukka ga leelooba, wo''aba an:

- 'Biyaay, dú sükúrukee wo'eenndoonaa, eneenaa dú kolukohoo Keret ee iñcii tóoh yasukoh cii laakoo. ²² Wayee diimada mi nakkúu kiyégísfuk. En ki'ena, laakoo yíinoo garúu yaa kumuunci hídan ga, hanaa gaalii doḡ yahan. ²³ En ki'ena, wekama, Koohyii laakkooda ee mi en sургacida wosin malaakaagari garoo, ²⁴ ya wo''aroo an: «Pool kaa niik ndaga fu jomin kika' bi fu tuuk ga fikíi buu' Sesaa'. Kooh oninndaa, ya hay kisom tumuuntii buwii fu taam nabaḏa béebba ga giiyaa.» ²⁵ Kon biyaay, yégísfukat, mi abin yaakaa' ga Kooh ee dii ya wo''ookada yahḏa kilaak deḡ. ²⁶ En ki'ena, ḏu hay kihín ga dēk, waa giiyii wíil.

²⁷ Ga wekaa wudaanḡkaah na wu-nikiiswaa, lak uurisaa waa líssii kimeeb ga duuy gi-iyaa. Ga leeloo wek, buwaa lēgēyi ga gaal-giiyaada manba na dí deeyin kilaas kakay, ²⁸ ba yoolla ní' kimalak huutlaataa, ennda meeta' cidaanḡkaah-kaahay na ciyitnakanak. Ba ka'ta bi ga fikíi, ba yoolissa ni'aa, ennda meeta' cidaanḡkaah-kanak na ciyitnakaahay. ²⁹ Ba niikka gaal-giiyaa tapuk ga atoh, ba dalla kiwees bóoy* cinikiis kidot gaal-giiyaa ga fenoo, lēhí'ta ba yuḡnga baa cūḡ daa Kooh wíisan. ³⁰ Buwaa lēgēyi ga gaal-giiyaada

* **27:29** 27: 29 Wa jafu ga giiyaanaa, wa mín kitēhdoh gaal-giiyaa bi wa karoo

waa'see kinúp ba foñ gaalaa, ba tummba fodii an baa waa' kidot gaal-giiyaa ga iñaa hanoh fikiída, ba yóoskí'ta gaal-loocaa taamdohsi na gaal-giiyaada. ³¹ Wayee Pool wo''a soldaaraa yiyaak an:

- Binaa buwii bii tesussii ga gaal-giiyiinaa, dú múcoo.

³² Soldaaraa dalla kigú' ní'caa pokohsee kiyoool gaal-loocaa, wa keennda ga giiyaa, dalla kinuu'.

³³ Lakanaa ba baa sek Kooh wíis, Pool wo''a buwaa an:

- Laakin bes cidaañkaah na cinikiis ga wati caa dú yuḡ dú ñammbii dara. ³⁴ Kon diimada mi wo''úu kiñam. En ki'ena, dú waa' kimúcaa dú jomin kiñam, ee mi wo'issúu an gëmattoo: yíinoo garúu kufenci booyukanndii.

³⁵ Ga waa ya wo''a fodaama bi ya lëehí'ta, ya bebpa mbúurú, ya gërëmmba Kooh ga fikií béeb, ya weella mbúuraa yaa ñam. ³⁶ Waa ennda da, béeb buwaa helcaagaba hannda kidal, ba aawwa kiñam ban. ³⁷ Béebpii dí enee bo' bitéemée'-kanak na bidaañkaah-yitnabanak na biyitniinoo ga gaalaa. ³⁸ Daa ba ñamee bi ba kappa, ba aamma belaa gaalaa bayeeda ga giiyaa doonaa wa eref.

³⁹ Ga waa Kooh wíissa, buwaa lëgëyi ga gaal-giiyaada séennda kucolli-kakay na tewis wayee dekataama ba ínohoowa. Ba waa'ta kitee'nee gaalaa daama, en mínukaa. ⁴⁰ Ba pëkissa iñcaa dotohsi gaalaada, ba foñjaca ga giiyaa. Ba gú'ta ní'caa pokohsee dooraa fëeliri gaalaada ban, ba lëriíssa piísaa wiyaak

hanohi fíkíi gaalaada doonaa uurisaa mín kiye' gaalaa ba yee tewisaa. ⁴¹ Gaalaa nak koorohha ga daa músúcaa hídoḥ, wa looppa ga kakayfaa jaluk daamaḍa. Púkaa gaalaa yíppa, wa tuukka tek. Fenoogaanaa gaalaa nak aawwa kiyëwísuk ndaga dúuscaa giiyaa tapukee ga na dooli.

⁴² Soldaa'caa waarussa ki'ap buwaa am-seeda ndaga ba niikee laak gaba baa fiyy ga giiyaa, ba núp. ⁴³ Wayee soldaaraa yiyaakyaa, lak waarin kisom Pool, ya kokohaba kitum iñaa ba amḍa. Ya ebilla buwaa mínin kifiiyḍa ba ḍeb kijafuk ga músúmaa, ba fiyy bi ga tewisaa. ⁴⁴ Ya wo'a buwaa bíinoo mínsoo kifiiyḍa ba taam ga, ba ëbiluk ga haangacaa yëwísukoh ga gaalaada wala póokéecaa gaalaa. Fodaama béeb meycā bi ga kakayfaa ee dara ocukkii gaba.

28

Pool ga kúlkaa Malta, giiyaa wíiḍa

¹ Ga waa dí somolukohha béebpíi ga giiyaa na jam, dí baa han ki'ínoh an dëkaama dí enoh, giiyaa wíiḍa teeku Malta. ² Bu-dëkaama teewussarii kijof kiyaak. Ba feti'tarii kiwii kiyoonuk ndaga lak Kooh yaa tob ee fiyoonfaa yakin lool. ³ Pool balabpa móofí'-sookooñ kijaf ga kiwiikaa. Laakka goḥ-saamaanaa meyoḥ gawa ndaga tamohlaataa kiwiikaa, ñaakkari ga yah. ⁴ Daa buwaa hotee gogaa yoolin ga yahaa Pool, ba baa wo' ga díkaantiba an:

- Bii yii jom ki'en apoh-fo' sah-sah. Hídaa ga dii ya somalukohin ga kikaan ga giyyiida tooh, kikaan líssi kitaabuk.

⁵ Pool nak wicca gogaa ga kiwiikaa ee dara dalliiri. ⁶ Buwaa sekka kihot ya úus bëm wala ya keen dal, ya kaan; wayee ga waa ba sekka bi maañnja, ee ba hottii dara dallii, ba abissa halaat wiliis, ba baa wo' an:

- Bii yii ññii Kooh!

⁷ Ga yahaa daa dí eneeda, laakeera daama yoon wiyaak waa díguunun, yonaama Púbilíyus, yaa kuliyyuk ga dëkaama giyyaa wíilda, yëri laakwa. Ya teerukkarii ga kaanci, ya mínohharíi sagac ñña le' bes kaahay. ⁸ Wiima lak paam Píbilíyus, síbiru na bíirtañi faaninndi ga fayaañ. Pool nak, ka'tari kiwaak, ya kíimmba Kooh, tíkkari yahcaagari, wëkí'tari. ⁹ Waa ennda da, dúukoolí'caa bíinoo ga dëkaama giyyaa wíilda hayussa ga Pool, ya wëkí'taba ñan. ¹⁰ Bu-dëkaama giyyaa wíilda, ñña en béeb ba tumi'taríiri, ee ga waa dí koluk kiyahda, ba eewallarii tooh ñña dí jom kisooluk ga baawaada.

Pool le''a teeraa Room

¹¹ Dí ennda ga Malta ñiin kaahay; dí hannda ki'aas gaal-giyyaa kúlkohee Aleksandarí ee wa bay nataalcaa Kastoo' na Poluksida*. Wa lahee

* **28:11** 28: 11 Ba enee tukooh ga Gerekaa na ga bu-Room. Eewba teeksee Ledaa, wayee laakin béesti'caa wo' an ba bokéeríi paamun. Paam Poluksi enee Sës, koohyaa yiyaakyaa Gerekaa. Koohcaa ñanakbaa baama bu-kúlkaa Esparta jaamukseeba ga teekaa «Joskuu!».

ga kúlkaama giiyaa wíilda. ¹² Waa ennda da, dí tee'ta ga teeraa Sírakus, dí tummba daama bes kaahay. ¹³ Dí kolkohha daama dí aasissa ga gaal-giiyaa bi dí le'a teeraa Resíyóo. Ga kooh-wíisfaa, uurisaa waa wëp. Ga besaa wukanakwaa tik gafa dí hannda kile' Púsool. ¹⁴ Dí hotta buwaa gëmuunun ga Yéesu ga teeraama. Ba nak, ba kíimbarii kites naba bes ciyitnakanak. Lëehi'ta, dí ammba waas Room. ¹⁵ Kerceencaa dëku Roomda kelohussa an dí baa hay, ba hayyaríi kitëebíluk bi ga «Marsaa Apíyus» na ban bi ga «Túuy-íika'caa kaahaycaa». Daa Pool hoteeba ya gërëmmba Kooh ee helci dalla. ¹⁶ Ga waa dí le' Roomda, Pool onussa kidëk ga kaan hanji ya na soldaa' yíinoo yaa watukanndi.

Pool aawwa kijangat ga teeraa Room

¹⁷ Tíkka ga bes kaahay Pool baylukka buwaa kuliyuk ga yaawú'caa dëku Roomda. Daa ba hídirukohee, ya wo'aba an:

- Mbokcii, mi abuunun ga teeraa Yéerúsaleem, mi tikussa ga yah bu-Room, baa kuliyuk ga dëkaada ee lak mi laakohhii dara na heetiigaruu ee mi deengii baahcii bicaasammbuu. ¹⁸ Ga waa ba meekissaroo ki'inoh kayohfaada, ba waa'taroo ki'is ndaga ba hottii dara iña mi tum bi cal mi tíku kikaan. ¹⁹ Wayee yaawú'caa sagussa. Mi nak, mi kíimmba kipaafdohu ga Sesaa', buurii bu-Room, ya atti'oo. Mi waa'tii kiyam heetiigoo ga dara. ²⁰ Iñaama tah mi kíimmba kihotoh narúu bi mi saawal narúu. En ki'ena, du

bu-Isarayeel, inii dŭ am yaakaa' garida yeri tahoo kibagu na ceen.

²¹ Buwaa taassari an:

- Dí ga kihaffii, dí laassii keyít fiinoo faa meyoh kúlkaa Yúudée wo' ga loofu ee laakkii yiinoo ga mbokcaagarí daama, yaa hay dii kibéestí yibóní' garaa. ²² Dí nak, dí waarin-ndaa kisúkúruk, fu wo''íi inum fu halaatda. En ki'ena, dí inohin an waasum fu taabukda yewinin buwaa wo'i yibóní' gawa.

²³ Ba ammba bes wiliis waa ba hídohan. Besaa bérii, ba hayya biyewin bi ba wēñnja ga waa ba deb kihayda. Saawalaagaba daloh ga kímáa bi ga noh-soosaa. Pool wo''aba inaa ya gēmda, ya yéegallaba Nguuraa Kooh, ya koorohha ga inaa bídu ga Kéhítfaa Waasii Móiisda na caa wo'eencaa sēldiiga-Koohcaa, ya yaa heelba kibúl, ba gēm ga Yeesu. ²⁴ Bii gēmussa inaa Pool wo'da, bíinoo sagussa kigēm. ²⁵ Ga waa ba waa' kitagoh na Poolda, lakanaa ba júwohhii ga dŭuyba bi wati. Pool nak tíkka ga wo''aba an:

- Helii yisela'íyii daal wo'ee na bicaasamm-búu kayoh ga waa ya wo' koorohha ga kúuwkaa Ísayii, sēldiiga-Koohaada. ²⁶ Ya wo'ee an:

«Karaa ga heetaama, fu wo'ba an:

Dú hay kisúkúruk dijófi' wayee dú inohanndii dara.

Dú hay kimalak dijófi' wayee dú hotanndii dara,

²⁷ En ki'ena, heetii wii nam kitúl keñ hen. Ba lagin nofciigaba,

ba dúugin hasciigaba,
 doonaa ba hotoo na hasba,
 ba kelohoo na nofba,
 Ee ban ba ínohoo ga keeñba
 En danaa, ba ëwrukoo garoo, mi Kooh,
 bi mi wëkí'ba.»†

²⁸ Pool tíkka ga an:

- Ínohat gaka an Hewhewii winéwí'wii onohi kipesda yéegalohuunun bi ga fuwii enussii yaawúu'da ee ba, ba hay kisúkúruk.

[²⁹ Ga waa Pool wo' wo'eencaama bi ya lëehí'tada, yaawúu'caa baa yah, ba baa weer-aanti ga duuyba.] ³⁰ Iña le' tíkíis tanak Pool eninta ga kaanfaa ya fayi faama ee béeb fuwaa hayeeri kiwaakda laakeeri daama. ³¹ Ya yaa yéegaloh Nguurii Kooh, ya yaa jégíroh loo Yéesu Kiristaa, Ha'mudii na fit wiyégísi' ee ken mossiirika kihoonoh.

† **28:27** 28: 27 Wo'eencii cii béestí' foda a Ísayíi 6: 9-10 wo'eekada.

**Hewhewii winéwí'wii Kooh Kifiliimunkii
ki'askii**

**Noon: Hewhewii winéwí'wii Kooh Kifiliimunkii
ki'askii New Testament**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Noon)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Sep 2022 from source
files dated 2 Jun 2022

7c1cfb93-c4c9-5127-ac22-ecb23adca870